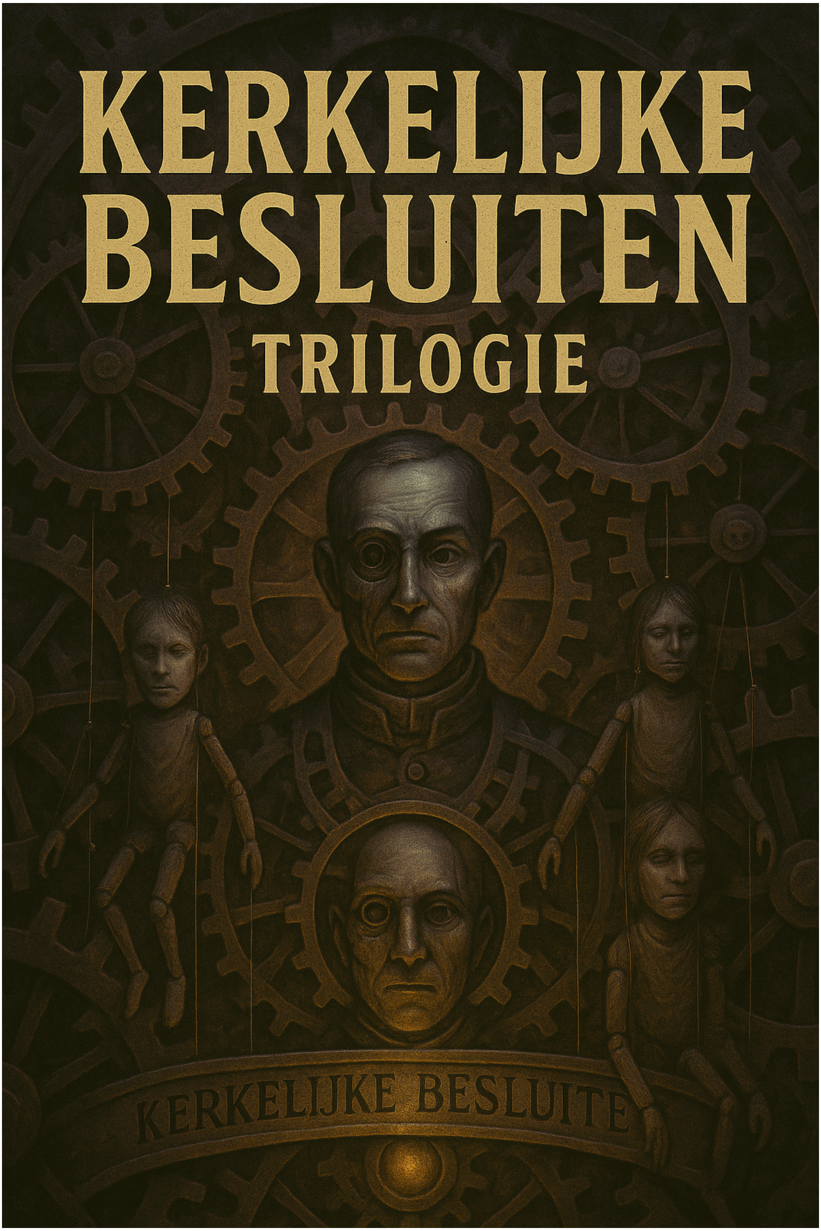
KERKELIJKE
BESLUITEN
TRILOGIE
KERKELIJKE BESLUITE

KERKELIJKE BESLUITEN

TRILOGIE

KERKELIJKE BESLUITEN

TRILOGIE

TWEEDE BIJBEL SUPERMARKT
2017-2025
2025

KERKELIJKE
BESLUITEN
TRILOGIE

1. De Poppenmaker van Hiroshima (Uitgave : rnl-pockets nr. 11 - Eerste druk : 2018, Tweede druk : 2023)
2. Het Paarse Complot (Uitgave : rnl-pockets nr. 13 - Eerste druk : 2017, Tweede druk : 2023)
3. De Torens van Belzeham - De Ezausladder (Uitgave : rnl-pockets nr. 15 - Eerste druk : 2024)

Voor de omslag is gebruik
gemaakt van het Woordweefgetouw.

COAB
rodenbergs-nederlandse letterkunde
TWEEDE BIJBEL SUPERMARKT

KERKELIJKE
BESLUITEN
TRILOGIE

1. De Poppenmaker van Hiroshima 8
2. Het Paarse Complot 83
3. De Torens van Belzeham - De Ezausladder 179

De Poppenmaker van Hiroshima

"Nee, zij sliepen allemaal, en zouden het altijd ontkennen,
Wat de poppenmaker van Hiroshima tot hen had gedaan ..."

"De Poppenmaker van Hiroshima" is een verhaal over de tijd net na de tweede wereldoorlog, over een dominee met een oorlogstrauma die huwelijksproblemen heeft met zijn vrouw. Het verhaal, met semi-thriller elementen, speelt zich af in de jaren 1946-1949, na de bevrijding.

Dominee Jonkema had een oorlogstrauma. Hij was opgepakt door de nazi's in de tweede wereldoorlog en moest dwangarbeid verrichten in Duitsland. Daarnaast had hij ook nog eens een moeilijke vrouw uit een andere cultuur. Twee dingen die hem bleven achtervolgen. Het is geschreven met

dagboek-indeling. Elk hoofdstuk bespreekt chronologisch een bepaalde maand of maanden, maar er zijn wel flashbacks over de oorlog en de voor-oorlogse situatie. Het verhaal loopt van 1946 tot 1949.

Het Paarse Complot

Een toneelspeler heeft een hekel aan zijn baan en is op zoek naar een ander beroep. De secretaresse van het toneel kan hem daarbij helpen. Nietsvermoedend raakt hij steeds meer verzeild in een vreemde verborgen en nogal geheime samenleving.

De Torens van Belzeham - De Ezausladder

Een man verhuist van Friesland naar Noord-Brabant op de vlucht voor kerkelijk misbruik en familie trauma. Hij wordt hierbij geholpen door een amazone die later zijn vrouw wordt. Zijn dochtertje heeft profetische gaven, en er ontstaat een cultus rondom haar. Als zijn vrouw vlucht naar de wildernis en er een scheiding plaatsvindt gaat hij op zoek naar de waarheid en de geheimen van het leven, waardoor hij tot de raadselachtige en geheimzinnige Ezausladder komt. Uiteindelijk leidt dit hem tot een gevecht met een heksenhoofd die over de torens van Belzeham heerst en mensen tot waanzin drijft.

DE POPPENMAKER VAN HIROSHIMA

"Nee, zij sliepen allemaal, en zouden het altijd ontkennen,
Wat de poppenmaker van Hiroshima tot hen had gedaan ..."

Hoofdstuk 1. Januari, 1946
Hoofdstuk 2. Februari, 1946
Hoofdstuk 3. Maart, 1946
Hoofdstuk 4. April tot Juli, 1946
Hoofdstuk 5. Augustus tot Oktober, 1946
Hoofdstuk 6. Oktober tot December, 1946
Hoofdstuk 7. December 1946 tot Maart 1947
Hoofdstuk 8. Maart tot Mei, 1947
Hoofdstuk 9. Mei tot Augustus, 1947
Hoofdstuk 10. Augustus tot December, 1947
Hoofdstuk 11. December 1947 tot Juli 1948
Hoofdstuk 12. Juli 1948 tot Januari 1949
Hoofdstuk 13. 1949

Hoofdstuk 1. Januari, 1946

Januari, 1946,
Na de bevrijding.

Dominee Jonkema hield wel van een borrel. Het inspireerde hem. Hij kon zo beter preken. Elke zondagochtend stond hij paraat. De rest van de week bereidde hij zijn preek voor. Dominee Jonkema had ook hallucinaties, maar daar sprak hij niet over. Het waren religieuze hallucinaties en die kon hij mooi in de preken gebruiken. Niemand merkte er iets van. Zijn vrouw had een hekel aan hem. Ze hadden vaak ruzie. Ook dit inspireerde hem voor zijn preken. Zijn vrouw was niet de makkelijkste. Soms gooide ze met dingen naar hem. Als ze poeslief deed wist hij dat het gewoon stilte voor de storm was. Hij hield wel een beetje van touwtrekken. Het was een echte vechtersbaas. Hij vond daarom ook dat hij met de juiste vrouw was getrouwd, ook al kon hij haar wel schieten. Ook over zijn huwelijksproblemen sprak hij niet. Hij verwerkte het gewoon in de preken.

Hij hield ook van piano muziek, van Chopin bijvoorbeeld. Zijn vrouw kon het niet aanhoren, en ging dan vaak naar buiten. Vaak speelde hij het alleen af als ze weg was. Ook piano muziek inspireerde hem. En verder zo de alledaagse dingen inspireerden hem, zoals kinderen op het plein, als hij naar buiten keek.
'Niet het vele is goed, maar het goede is veel,' mompelde dominee Jonkema.
'Is dat een regel voor je preek ?' vroeg zijn vrouw.

'Nee,' zei de dominee. Hij ging toen verder met het mompelen van andere zinnen.
'Oh, je bent aan het zoeken,' zei zijn vrouw.
'Ik ben naar jou aan het zoeken,' zei de dominee.
'Om me een mep te verkopen zeker,' zei zijn vrouw.
'Je kan goed gedachtenlezen,' zei de dominee.
Zijn vrouw ging de kamer uit en liep de keuken in.
'Dan kook ik wel weer,' zei zijn vrouw. 'Mijnheer heeft natuurlijk weer honger.'
'Wie niet ?' zei de dominee.
In de keuken begon zijn vrouw psalmen te zingen.
'Moet dat nu ?' zei de dominee. 'Kun je niet wachten tot zondag ?'
'Nee, ik kan niet meer wachten,' zei zijn vrouw.
De dominee stond op en ging naar de gang om zijn hoed en zijn jas te pakken.
'Dan ga ik wel naar buiten,' zei de dominee.
Het was koud buiten, en grauw. De mensen keken niet op of om, en ook de dominee niet. Hij was diep in gedachten verzonken. 'Wat moet ik nu eigenlijk met zo'n vrouw ?' dacht hij. Maar hij kon ook niet zonder. Ze hoorde gewoon bij zijn leven. Even liep hij langs het park. Hij dacht na over de slavernij van de Afrikanen toen hij een Afrikaanse vrouw op straat tegen kwam. 'Dat moet ook wat geweest zijn,' mompelde hij in zichzelf. Hij liep door tot het winkelcentrum, en kocht wat sigaretten. Ja, de dominee rookte zwaar. Dat inspireerde hem ook. Zowel voor als na de preek rookte hij. Dat stak hij ook niet onder stoelen of banken. Hij zou eigenlijk wel tijdens de preek willen roken. Zijn vrouw rookte niet. Die moest daar niets van hebben. Kinderen wilden ze niet.

Nee, kinderen wilden ze niet. Dat was niet aan hen uitbesteed. Ze hadden al genoeg aan elkaar. Toen hij even later weer thuiskwam had zijn vrouw het eten al klaar. Ze aten nooit gezamenlijk, maar alleen apart. Zijn vrouw was Surinaams. Hij hield wel van die cultuur. Ook hield hij wel van haar kookkunst. Hij had ook wat chocolade voor haar meegenomen wat hij op de huiskamer tafel deed neerploffen. Dat deed hij altijd, omdat zij niet rookte.
'Bedankt,' zei ze koeltjes. Daarna moest de dominee direct weer weg. Hij moest naar een begrafenis. Zijn vrouw bleef thuis. Er was een zwaar droevige stemming op de begrafenis. Hij wilde eigenlijk direct weer weg. Hij hield niet van zulke dingen, maar voor de beleefdheid bleef hij toch. Weer zag hij wat Afrikanen om zich heen, hier en daar, en weer dacht hij na over de Afrikanen in slavernij. 'Dat moet wel wat geweest zijn,' mompelde hij weer. Even dacht hij aan zijn vrouw die ook een donkere huidskleur had. Hij dacht er toen aan wat ze op het moment zou doen. Hij wist dat zijn vrouw een hekel aan hem had. Ze konden niet echt met elkaar opschieten. Ze was ook erg moeilijk in de omgang, en had eigenlijk een hekel aan iedereen. Iedereen liep haar volgens haar in de weg. Als ze poeslief deed dan was dat puur voor de beleefdheid. Ze probeerde het wel, maar het lukte haar niet echt. Eigenlijk had hij wel medelijden met haar, maar hij vond haar ook een kreng. Toen de begrafenis voorbij was slenterde hij weer naar huis.
Hij begon over de Afrikanen te vertellen aan zijn vrouw, en over Afrikanen in slavernij. 'Die tijd is voorbij,' zei zijn vrouw. 'Dat moet wel wat geweest zijn,' zei hij. Zijn vrouw zei niets. Hij stond even later op en ging naar de keuken om een borreltje te pakken.

'En maar weer zuipen, hè ?' snauwde zijn vrouw. 'Waar is dat allemaal goed voor ?'
Hij zweeg.
Later zei hij : 'Ach, één borreltje maar, voor de gezelligheid.'
'Het is hier anders niet gezellig,' sprak zijn vrouw.
'Volgens mij vind jij het nooit ergens gezellig, hè ?' zei hij.
Zijn vrouw zweeg.
Hij stond op en liep naar de grammofoon-speler.
'Niet weer, hè,' snauwde zijn vrouw. Ze stond op en liep naar de gang om haar jas te pakken. Nu was het haar beurt om naar buiten te gaan. Ze haatte die man. Volgens haar deed hij alles gewoon om haar te pesten. Ze had op iedereen wel wat aan te merken.
'Eindelijk rust,' dacht de dominee. 'Eindelijk rust, eindelijk rust.' Maar de rust was maar van korte duur. Na tien minuten was ze weer terug. Toen ging ze naar haar slaapkamer. Ze sliepen altijd apart. 'Nou ja, ook goed,' zei de dominee tegen zichzelf, 'ook goed.'
Hij keek dromerig voor zich uit. Hij zag zichzelf bladeren door zijn preek. Toen ging hij achter zijn schrijftafel zitten en schreef de preek verder op. 'Honden aan de lijnen houden,' monpelde hij. Toen stak hij nog een sigaret op. Hij zou doorschrijven tot diep in de nacht.
Tussendoor ging hij even de tuin in. Het was al donker. Hij keek dan naar de schuur en wat planten, gewoon om inspiratie te krijgen. Ook dacht hij na over het verleden. Er waren een heleboel dingen waar hij zich aan irriteerde, maar dat kon hij mooi omzetten in religieuze taal om in zijn preken te gebruiken. Zo loste hij dat op, en het was heel therapeutisch. Hij hield van zijn beroep. Hij dacht ook dat hij het nooit had

kunnen volhouden met zo'n vrouw als hij dit beroep niet had gehad.
Weer binnengekomen at hij wat gele vanille vla en ging weer verder met schrijven. De nacht wachtte op hem en inspireerde hem. Ook de nacht zag hij als zijn vrouw. Hij had lange gesprekken met haar, en ze maakten veel ruzie, opdat hij zijn preek kon schrijven. Ze betuttelde hem, en liet hem zien wat hij wel en niet kon schrijven. Eigenlijk waren zijn preken door haar gedicteerd.
Er was geen weg in deze tuin zonder haar. Hij had haar nodig. Voor haar woorden liet ze hem zwaar betalen. Ze maakte het hem niet gemakkelijk. Het leek wel alsof de zondagen nooit kwamen. De dagen gingen zo traag, en als er dan een zondag was geweest dan was de dominee het ook zo weer vergeten. Hij beleefde alles als in een roes, alsof hij met de nacht danste, zijn vrouw. Al zijn preken waren slechts dansen met de nacht opdat zijn geheimen verborgen bleven.

Hoofdstuk 2. Februari, 1946

'Ik vind het leven mooi en duister,' zei de dominee tegen zichzelf.
Was hij in een dans met de nacht, of in een gevecht ?
Weer was hij een preek aan het voorbereiden, en hij worstelde. Soms knaagde het verleden aan hem, en soms zijn huwelijk. Soms zag hij er als een berg tegenop.

De nacht was als donkere chocolade die hem inspireerde. De nacht hielp hem altijd uit de brand. Het was in de nacht altijd zo rustig en geheimzinnig. De nacht vertelde hem verhalen.
Hij kon bij haar zijn hart uitstorten, en zij luisterde.
De nacht was zijn obsessie. Nog wel meer dan de dag.
Soms waren de gevechten met haar slopend. Maar hij dacht dat het erbij hoorde.
De nacht stal van hem, maar gaf hem ook zoveel ervoor in de plaats.

Niemand wist van deze gevechten. Ook zijn vrouw vertelde hij overdag niks.
Hij beschouwde de angst als zijn godin, en ook als een soort vrouw van hem.
Op bepaalde tijden werd de dominee ernstig geplaagd door angsten, iets wat hij had overgehouden van de oorlog.
Zijn vrouw had hiervoor geen enkel begrip en spotte er zelfs mee.
Hij kon hierover erg verontwaardigd zijn.
Voor hem was de angst de weg naar de hemel. Hij verafgoodde de angst, omdat het zoveel macht over hem had. Eigenlijk was zijn hele leven gedreven door angst. Volgens hem was hij ook in angst geboren. Zelfs een borrel kon de angst niet verzuipen. Angst was zijn machtige God. 'Zonder angst is het leven maar saai,' zei hij vaak, maar hij lijdde er ernstig onder. Als dominee zijnde was dat niet zo'n groot probleem, daar het kruis altijd de centrale boodschap was die er werd gebracht. Maar soms mokte hij erover, en soms bespotte hij het ook. Hij had een onmetelijk diepe zelfspot, maar als een ander hem bespotte, dan kon hij dat niet hebben.

Het was op een donderdag ochtend. Zijn vrouw was aan het koken. Weer had hij een enorme angst aanval, maar hij wilde het haar niet vertellen, want zij zou hem zeker bespotten en zeggen dat hij zich niet aan moest stellen. Daarom ging hij naar buiten. Hij liep rood aan, en voelde zich vreemd in zijn hoofd. Het was buiten zeer koud. Er was ook wind. Even leek het alsof hij alles verloren had. Hij had een terugblik op de oorlog. Hij herinnerde zich de nazi's die hem van zijn huis en vrouw afscheidde, en hij werd meegenomen naar Duitsland waar hij moest werken. Omdat hij een groot intellectueel was was er een kans dat ze hem zouden afschieten, wat wel met meerdere intellectuelen was gebeurd. Hij herinnerde de executie van professoren en andere dominees. Hij hield zich daarom erg op de vlakte, en sprak bijna niet tijdens zijn gevangenschap. Elke dag weer was hij in grote doodsangst.
Toen de oorlog was afgelopen was dit een grote opluchting voor hem. Hij werd weer verzoend met zijn vrouw, maar de angsten kwamen soms terug, en soms wel erger dan ooit tevoren, als een stortvloed. Hij wist nog steeds niet goed hoe hij hiermee om moest gaan, maar hij verwerkte het in zijn preken. Verder liet hij zich nooit negatief uit over zijn vrouw. Hij hield haar altijd de hand boven het hoofd. Over zijn huwelijksproblemen zei hij niets.
Hij ging het park in en zag een Afrikaanse familie met hun kinderen. De kinderen waren erg druk, maakten erg lawaai. Hij dacht na over de Afrikanen in slavernij in de vorige eeuwen. 'Dat moet ook wat geweest zijn,' mompelde hij. Hij wist natuurlijk wat het was om dwangarbeid te moeten doen. Hij voelde zich erg bij zijn Afrikaanse medemens betrokken, maar hij dacht toen ook aan de woorden van zijn vrouw : 'Niet zo

aanstellen,' en 'er zijn wel ergere dingen.' Ze probeerde grote misdaden op die manier altijd goed te praten. Even voelde hij een boosheid in zich opkomen, maar toen werd hij ineens dodelijk koud. 'Niet zo aanstellen,' dacht hij toen. 'Ja, die Afrikanen moeten zich niet zo aanstellen. En ze hebben altijd zoveel kinderen. Waarom gaan ze niet terug naar hun eigen land.' Hij schrok eigenlijk wel van zijn eigen gedachtes. Hij dacht dat ook weleens over zijn vrouw. 'Wat moet ze hier eigenlijk ? Het is toch ons land ?' Soms had hij van zulke onverklaarbare vlagen die heel dicht bij racisme kwamen. Hij begreep zichzelf niet altijd. Hij had natuurlijk ook een hele grote Duitser-haat. Er moest bij hem geen Duitser in de buurt komen. Dat kon hij niet aan.
Hij had geen goed woord voor Duitsland over, en hij vertrouwde ze nog steeds niet. Maar ja, dat was ook niet zo vreemd. Hij noemde Duitsland een groot gevaar. Zijn vrouw had geen begrip voor wat er met hem in de oorlog was gebeurd. Hij moest dat maar vergeten. Het was het verleden. Ze nam hem daarin niet serieus. Zij had natuurlijk makkelijk praten.
Van Duitse muziek hield hij verder wel. Dat was toch anders. Ook hield hij van Afrikaanse en Surinaamse muziek. Hij was een echt muziek mens soms.
Eigenlijk wilde hij er wat van zeggen, dat die Afrikaanse kinderen zo druk waren. Eigenlijk wilde hij gewoon zeggen : 'Ga terug naar Afrika,' maar hij hield zijn mond, en mopperde zo in zichzelf en liep door. Dit was voor hem ook een manier om over zijn angsten heen te komen. Hij was een mens met gemengde gevoelens.

Toen hij weer thuis was gekomen met sigaretten en chocolade begon hij te foeteren tegen zijn vrouw over de Afrikanen. Zijn vrouw koos altijd partij voor zijn tegenstanders. Hij moest zich niet aanstellen. Wel was ze weer blij dat hij chocolade voor haar had meegenomen. 'Je doet in ieder geval één ding goed,' zei ze.
En toen kon hij zichzelf niet meer inhouden : 'Waarom ga je niet terug naar Suriname waar je hoort, in het oerwoud ?' zei hij. Snel daarachter zei hij : 'Ik ga wel met je mee, maar dit is je land niet. Ik zal mezelf wel voor je opofferen dan.'
'Om de dreiging van de Duitsers te ontvluchten ?' zei ze.
'Om een nieuw leven te beginnen,' zei hij. 'Alles hier herinnert me aan vroeger. En natuurlijk omdat je zwart bent. Je hoort hier niet. Je hoort wel bij mij, maar je bent gewoon geen Nederlander. Je hoort niet tot het blanke ras, laten we eerlijk zijn.'
'Je moet het zo zien,' zei ze. 'Ik ben de koffie, en Nederland is de melk.'
Als blikken konden doden, dan was hij allang dood geweest. Er volgde een doodse stilte. Zijn vrouw kon altijd zoveel zeggen zonder woorden. Haar stiltes waren nog wel dodelijker dan haar woorden. Leven met haar was als vechten om te overleven. Het was niet leven, maar overleven. Maar zonder haar wilde hij ook niet. Als dominee was het voor hem belangrijk dat hij dagelijks dit kruis zou dragen. Hij noemde haar ook een pin in het vlees. Hij had vaak gebeden of hij van haar verlost mocht worden, maar dan herinnerde hij de woorden die ook tegen Paulus werden gezegd : 'Mijn genade is u genoeg.' Hij moest deze drinkbeker van het lijden tot de laatste druppel leegdrinken.

Hoofdstuk 3. Maart, 1946

Er was één of andere optocht in de stad voor één of ander feest. Hij moest er niets van hebben van dat vrolijke gedoe. Er was volgens hem niets om vrolijk over te zijn. Hij vreesde nog steeds de dreiging van de Duitsers of iets soortgelijks. Het beheerste zijn dromen. Hij werd beheerst door angst, en vrolijkheid van anderen maakten zijn angst alleen maar erger. Alleen zijn preken gaven hem rust. Zijn vrouw ging wel naar het feest. Hoe hij er aan toe was leek haar toch niet te kunnen schelen.
Toen ze die avond thuiskwam had ze sigaretten voor hem meegenomen en één of andere trekpop. 'Wat moet ik daarmee ?' mopperde hij terwijl hij de trekpop bekeek. Het was een soort Pinokkio figuur. 'Voor in je slaapkamer,' zei ze, of voor hier in de huiskamer. Misschien vrolijk je daardoor wat op. 'Hmmm,' zei hij. 'Ik zal het wel boven de schrijftafel in mijn slaapkamer hangen.'
Hij keek vaak naar het ding. Het begon hem steeds meer te inspireren. Op een dag kwam hij thuis met een beeldje van een Afrikaanse vrouw. Dat zette hij op de schrijftafel van zijn slaapkamer. Hij had twee schrijftafels. In de huiskamer en in zijn slaapkamer. Zijn slaapkamer was tegelijkertijd zijn kantoor. Hier bracht hij altijd een groot deel van de dag door, maar hij nam ook genoeg tijd voor zijn vrouw, alhoewel het vaak niet botterde tussen hem en haar. Zijn leven was een aaneenschakeling van ruzies met haar. Als ze poeslief deed stak er altijd wel wat achter volgens hem.
De Duitsers waren een groot kruis in zijn leven, en ook zijn onverschillige vrouw die niet echt met hem meeleefde. Ze kon

zich moeilijk in hem verplaatsen. De beleefdheid die ze soms naar elkaar hadden was slechts etiquette. Beiden hadden ze een bepaald voordeel in elkaar. Hij zag het als iets zakelijks. Hij had haar weleens horen klagen in de keuken tijdens het psalmzingen : 'Was ik maar nooit met hem getrouwd.' Nu zaten ze erin en moesten ze het ermee doen. Er was geen weg meer terug.
Om er doorheen te komen draaide hij soms de hele dag grammofoon platen, tot grote ergernis van zijn vrouw. Zijn vrouw werd er helemaal gek van. Vaak foeterde ze er doorheen, of ze ging de deur uit. Ook trok ze haarzelf soms terug op haar slaapkamer. Ze begon dit steeds vaker te doen, en daar werd de dominee weer erg nerveus van. Hij wilde dan weten wat ze in haar schild voerde.
'Wat doe je eigenlijk op je kamer altijd zo lang ?' vroeg hij haar eens.
'Oh, breien,' zei ze, 'lezen en opruimen.'
'Opruimen ?' vroeg hij. 'Heb je zoveel om op te ruimen dan ?'
Toen zweeg ze.
'En wat lees je zoal ?' vroeg hij.
Weer zweeg ze. Toen ze een keer weg was ging hij haar slaapkamer op. Haar boekenkast lag vol met boeken en ook dagboeken van haarzelf. Hij bladerde er eens in en zag allerlei negatieve dingen staan over hem. Hij klapte het dagboek dicht. Dat hoefde hij niet te lezen. Dat zou alleen nog maar meer ellende brengen. Het maakte hem wel nieuwsgierig, maar eigenlijk wilde hij het niet weten. Hij voelde zichzelf warm en koud worden tegelijkertijd, maar eigenlijk had hij niets anders verwacht. Het tolde in zijn hoofd. Hij legde het dagboek weer terug in de kast, en keek naar de boeken. Er was een boek bij

over Spanje en Portugal, en ook wat bijbelse boekjes. Er lag zelfs een prekenboekje van hemzelf bij. Verder was er een boek over het wonder tussen man en vrouw, een boek over het huwelijksleven. Hij bladerde er even door, maar las het verder niet. Hij dacht weer even aan het dagboek, en de rillingen gingen weer door hem heen. Hij keek rond in haar kamer. Hij keek naar het raam en de vensterbank, en naar het behang. Ook zij had een schrijftafel. Er stonden wat beeldjes op van Surinaamse vrouwen in klederdracht. Boven haar schrijftafel hing een schilderij van een ijsvlakte. Zo zou hij haar wel kunnen omschrijven. Ze was zo koud als ijs.
Hij hoorde toen de sleutel in de voordeur gaan en ging de kamer weer uit. Hij was nog steeds naar van wat hij in het dagboek had gelezen, maar hij dacht er ook aan dat hij het wel zou kunnen gebruiken in zijn preken.
Ze keek hem aan toen ze binnen was gekomen. 'Waarom kijk je zo ?' vroeg hij.
'Niets,' zei ze. Ze hing haar jas aan de kapstok en ging de huiskamer binnen met haar tas. Weer keek ze hem vreemd aan.
'Wat kijk je nu ?' vroeg hij weer.
'Oh niets,' zei ze. 'We eten vandaag bloemkool.'
'Fijn dat je me dat laat weten,' zei hij. 'Verder nog iets ?'
'Nee,' zei ze zacht. Toen ging ze de keuken in.
Die dag aten ze bloemkool. Hij dacht na over alles wat ze waren geworden, en over de oorlog. De dag erna aten ze weer bloemkool, want er was nog over van gisteren. Ze keek hem weer vreemd aan. 'Nu moet je me toch eens vertellen waarom je me telkens zo vreemd aankijkt,' zei de dominee. 'Het begint bijna een gewoonte te worden.'

'Omdat ik er probeer achter te komen wat ik eigenlijk aan je heb,' zei ze zacht. Hij liep bijna stampvoetend naar zijn slaapkamer. 'Ik ga wel weer preken schrijven,' zei hij.
'Maak je het niet te bont ?' vroeg ze. 'Ik kreeg er commentaar over van kerkleden de vorige keer.'
'Mooi,' zei hij. 'Dan was het goed getroffen.'
'Ze noemden je narcistisch,' sprak ze met een accent, 'op het racistische af.'
'Mooi,' zei hij. 'Dan worden ze eindelijk eens wakker.'
'Is dat wie je wil zijn dan ?' vroeg ze.
'Kijk naar jezelf,' zei hij.
'Wil je een narcist zijn ?' vroeg ze.
'Alles beter dan een nazi,' zei hij. 'Je bent zelf ook zwaar narcistisch. Je moeder was ook al zo.'
'Je bent een aanstellertje,' zei ze.
'Aanstellertje ?' zei hij.
'Ja, een kleuter,' zei ze. 'Denk eraan als je je preken schrijft, want ik word er op aangesproken.'
'Ik kan het niet iedereen naar de zin maken,' sprak de dominee. 'Daar ben ik niet voor. Als het ze niet zint dan hoepelen ze maar op.'
'Nou dan kan iedereen wel ophoepelen,' sprak zijn vrouw.
De dominee zag het niet meer zitten. Nu was zijn vrouw ook nog aan het stoken. Maar hij hield het hoofd koel, en prentte zichzelf in dat hij slechts voor zichzelf schreef. Misschien was ze wel jaloers.
'Vertel me liever wat we morgen eten,' zei de dominee.
'Boerenkool,' zei zijn vrouw.
'Mooi,' zei de dominee. 'Zie, dat is al een veel beter gespreksonderwerp.'

'Je probeert er gewoon onderuit te komen,' bekte zijn vrouw.
'Zeg, zit je op een ruzie te wachten dan, mijn twistzieke vrouw ?' vroeg hij.
'Sommige dingen moeten gewoon besproken worden,' zei zijn vrouw streng. 'Het is alles wat ik vraag, dat je let op wat je schrijft. Je kunt niet alles zeggen.'
'Je kunt niet alles zeggen,' zei hij. 'Ik zal erom denken, maar denk er alsjeblieft zelf ook aan voor deze ene keer.'
Toen zweeg ze. 'Eindelijk rust,' zei hij.
'Ik heb je gewaarschuwd,' sprak ze, terwijl ze naar haar slaapkamer ging.
De volgende ochtend was hij vroeg op. Hij keek naar de auto's die langsreden vanuit zijn raam. 'Wat een mergpijpen,' mompelde hij. Toen ging hij achter zijn schrijftafel zitten en begon te schrijven. Die dag sloegen de angsten weer erg toe. Het liep zo hoog op dat hij de zondagse preek niet kon houden. Iemand anders zou zijn preek daarom voorlezen. De zondagen daarop gebeurde hetzelfde. Het leek alsof hij de preekstoel had verloren.

Hoofdstuk 4. April tot Juli, 1946

Er kwam nog steeds kritiek via zijn vrouw van kerkleden over zijn preken. Hij vond het vreemd dat hij er zelf niet over benaderd werd, maar dat alles via zijn vrouw ging. Dat schepte ook niet echt vertrouwen. Zijn vrouw zei er ook bij dat als hij niet veranderde, dan zouden ze gaan knippen in zijn preken. De dominee had het gevoel dat dit het begin van het einde was, want zo zou hij niet meer kunnen zeggen wat hij op zijn hart had voor de kerk. En hij was toch als een herder die de schapen moest behoeden tegen het grote kwaad wat dreigde. Hij voelde zich aan de kant geschoven, maar zou er toch rekening mee proberen te houden. Hij had geen andere keuze. De angst aanvallen waren nog steeds in die mate dat het voor hem onmogelijk was zelf naar de kerk toe te komen. Zijn vrouw ging wel.
Hij begon steeds meer over de oorlog te schrijven in zijn preken, en zelfs over zijn huwelijksproblemen. Zijn vrouw bracht altijd de preken naar de kerkeraad elke donderdagavond, maar die verbeterde ze van te voren altijd. Ze liet er stukken uit weg, en schreef ook haar eigen stukken, vaak met negativiteit over de dominee, alsof hij dat over zichzelf had geschreven. Het begon daarna steeds meer voor te komen dat als de dominee een kerklid op straat tegenkwam, dan gniffelden ze, en hij wist maar niet waar dat aan lag.
Het viel niet op dat grote delen van de nieuwe preken van zijn vrouw waren, want zij gebruikte ook een typmachine. Naar buiten durfde de dominee nog wel, totdat dat ook niet meer lukte. Hij had last van pleinvrees, vanwege terugkerende herinneringen aan de oorlog. Ze haakten zich aan hem vast en

lieten hem niet meer los. Hij vertelde zijn vrouw dat er geen kruid tegen opgewassen was. Zij zei hem dat het zijn eigen schuld was. Daar kon hij erg boos om worden. Op een dag toen ze weg was ging hij weer eens naar haar kamer. Weer trok hij een dagboek van haar open en moest weer allerlei negatieve dingen over hem lezen, nog wel erger dan de vorige keer. 'Waarom doe ik dit eigenlijk ?' zei hij tegen zichzelf, maar hij las maar door en door, en het begon steeds zwaarder te worden. Het vloog hem bijna naar zijn keel. Hij voelde zich weer warm en koud worden. Hij merkte dat hij hiertegen geen weerstand had. Het maakte hem ziek. Ze was een negatieve invloed op hem. Hij las het hele dagboek uit tot aan het einde. Hij was er erg trillerig door. 'Zoveel negativiteit in één boek,' zei hij. 'Een mens moet er maar tegen kunnen.' Hij legde het dagboek weer weg en ging de kamer uit. Hij had zijn portie weer gehad. Ditmaal bleef het erger dan ooit aan hem knagen. Hij besloot haar maar zoveel mogelijk proberen te ontwijken.

Toen ze thuiskwam keek ze hem weer vreemd aan. Hij durfde zichzelf niet te verraden. 'Ik ga maar weer eens naar mijn kamer,' zei hij.

'Ik ben er net,' snauwde ze, 'en nu moet je alweer weg ? En waarom tril je zo ?'

'Hyperventilatie,' zei hij.

'Van de oorlog ?' vroeg ze.

Hij knikte.

'Je kan niets hebben,' zei ze. 'Je bent zwak.'

'Bedankt voor je hulp,' zei hij. 'Voor je vriendelijke woorden ook.'

'Wat bedoel je ?' snauwde ze.

'Nou, gewoon, de manier waarop je voor me zorgt en altijd mijn preken netjes naar de kerkeraad brengt. Je doet het maar. Een ander zou het misschien niet doen.'
'Ja, maar daar komt natuurlijk wel eens een einde aan,' snauwde ze. 'Je kunt niet voor altijd zo zijn, en het is al een tijd zo.'
'Goed,' zei de dominee. 'Ik ga maar eens.'
'Werk er maar aan,' snauwde ze. 'Ik doe het nog één keer, en dan moet het in orde zijn.'
'Ik begrijp het,' zei de dominee, en liep naar zijn kamer.
Hij werd hier ook zwaar depressief van, maar probeerde toch nog de positieve kant ervan te zien. Zijn preken hielpen hem ermee. Hij begon steeds meer open te zijn over zichzelf in de preken, maar zijn vrouw draaide alles om, en knipte er een heleboel uit, om het aan te vullen met haar eigen ideeën waarin ze haar man flink voor schut zette. Mensen op straat begonnen hem vreemd aan te kijken, en als het kerkleden waren dan konden ze hun lachen vaak niet inhouden. Op een bepaald moment kon de dominee zich niet meer bedwingen en vroeg waarom ze lachten.
'Ach, die preken van u zijn zo lollig, hoe u over uzelf spreekt enzo,' werd er gezegd.
'Ik weet niet wat er zo lollig aan is,' mopperde de dominee. 'Het was anders bloedserieus. Het spreekt niet echt van medeleven.'
'Ja, maar de manier waarop je jezelf gewoon naar beneden praat telkens is gewoon lachwekkend,' werd er toen gezegd.
De dominee wist niet meer hoe hij het had. 'Geef voorbeelden dan ?' snauwde hij.
En zo werden er voorbeelden aangehaald die hij helemaal niet kende. 'Dat heb ik nooit geschreven,' zei hij. Hij had het

helemaal gehad. Stampvoetend liep hij naar huis en sprak zijn vrouw erop aan. Ze gaf het allemaal eerlijk toe, en vond dat zij het recht ertoe had. Hij was zo kwaad dat hij haar een klap in het gezicht gaf. Toen trok hij zich terug op zijn kamer. Zijn pleinvrees werd hierdoor alleen maar erger en hij kwam nog minder buiten. Maar ja, wat moest hij buiten zoeken ? Hij ging nog wel vaak de tuin in, maar verder dan de schuur kwam hij niet.
Hij wilde het zijn vrouw betaald zetten en nam geen chocolade meer voor haar mee. Na een groot dieptepunt ging hij toch weer terug naar de kerk, en ditmaal om alles recht te zetten. Tot zijn grote verbazing ontkende zijn vrouw toen alles, en zei dat hij het zelf had geschreven toen hij dronken was. Hij zette zijn vrouw enorm voor schut, maar het werd niet geloofd en al helemaal niet geaccepteerd. Sindsdien mocht de dominee niet meer preken. Maar hij is toen gewoon met zijn vrouw naar een andere kerk gegaan waar ze hem graag wilden hebben. En zo konden ze ook opnieuw beginnen.
'Je hebt er zelf om gevraagd,' foeterde zijn vrouw weleens als hij het weer probeerde op te halen. Hij probeerde het maar te laten zinken.

Hoofdstuk 5. Augustus tot Oktober, 1946

Hij had veel nachtmerries over de oorlog. Dominee Jonkema was alles behalve over de oorlog heen. Zijn vrouw was hierin geen steun. Zijn preken hielpen hem. Het was augustus, 1946. Hij snakte vaak naar adem. Dat ze nu in een nieuwe kerk waren hielp wel. Hij kon zo alles achter zich laten, maar zijn oorlogs-verleden achtervolgde hem. Het stalkte hem. Het liet hem niet met rust, zoals zijn vrouw hem niet met rust liet. Vaak staarde hij uit zijn slaapkamer raam om naar de mergpijpen te kijken die langsreden. Hij kon er maar niet aan wennen. Het was alsof ze zijn gevangenis bewaakten. Toch inspireerde het hem ook op een vreemde manier. Hij had een nieuwe stijl van preken gevonden. Dat was een keer wat anders. Soms ging hij nog weleens naar de slaapkamer van zijn vrouw om in haar dagboeken te lezen, wat als pinnen door zijn vlees was. 'Hoe kan iemand hier mee leven ?' vroeg hij zichzelf vaak af. Vaak waren het ook klinkklare leugens, of dingen omgedraaid. Soms waren het juist de dingen die ze zelf had gedaan waar ze hem van beschuldigde. Toch inspireerden de dagboeken van zijn vrouw hem ook op een vreemde manier. Het werd bijna een obsessie voor hem. Voor zijn eigen bescherming en creativiteit begon hij ze ook als een kunstvorm te zien, maar wel een hele vreemde. Zijn vrouw voerde een strijd tegen hem die hij niet begreep. Eigenlijk zou hij haar er wel mee willen confronteren, maar hij wist ook waar dat op uit kon lopen.
Hij besloot zich maar kalm te houden en het te dragen als het stille kruis. Toch liep zijn woede zo hoog op dat hij het op een dag niet meer kon uithouden, en confronteerde haar ermee. 'Jij zal ook wel je dagboeken hebben,' gaf ze als antwoord.

'Ik schrijf preken,' zei hij. 'Ik probeer er iets goeds van te maken, iets overdrachtelijks. Dat zou jij ook eens moeten proberen in plaats van alleen maar negatief te doen en alles in het geheim uit te broeien.'
'Kom,' zei ze. 'Daar begin ik echt niet aan. Wie zegt dat ik het van de kerktoren moet blazen ? Het is iets persoonlijks. Niemand anders heeft daar mee te maken.'
'Nee, maar je kunt je erdoor laten inspireren,' zei de dominee.
'Geen zin in,' zei zijn vrouw. 'Ik ben geen dominee. Ik heb ook geen ambities om het te worden. Ik ben de vrouw van een dominee, en daar blijft het bij. Dat is al genoeg ellende.'
'Ja, je bent een sluwe prediker,' bekte hij. 'Zo'n roofdier die zich verbergt in het struikgewas.'
'Dat is ook ergens goed voor,' sprak zijn vrouw. 'Dan letten jullie tenminste op, en dan zijn jullie tenminste waakzaam.'
'Jij bent zo iemand die mensen met een mes in de rug aanvalt,' bekte hij. 'Het is laf.'
'Ik ben niemand iets verschuldigd,' sprak ze. 'In de oorlog is alles geoorloofd. Het doel heiligt de middelen.'
'Is het oorlog dan ?' vroeg hij.
'Ons hele huwelijk is een oorlog sinds het begin,' sprak ze koud. 'We trouwden jong om economische redenen, en ik blijf bij je om economische redenen.'
Hij wist dat het moeilijk zou zijn om haar volkomen te ontwijken. De nieuwe kerk stond in een ander stadsdeel, en zo verhuisden ze van hun flat in het centrum naar een rijtjeshuis in het stadsdeel van de nieuwe kerk. Het was hier een natuurrijke omgeving, maar hij begon zich op een vreemde manier vaak vies te voelen. Hij noemde het het vieze kruis. Hij zei dat het nog met de oorlog had te maken. Zijn vrouw was dolgelukkig

met het nieuwe huis en even leek het alsof ze hem eindelijk accepteerde, maar niet lang daarna begon ze weer terug te rollen in haar vroegere rol.
Omdat hij zich steeds vaker vies begon te voelen verlangde hij ernaar om geheel in de natuur te leven. Hij had sinds hij in het nieuwe huis woonde ook steeds meer dromen over dat er invallen waren van indianen in de concentratie kampen, of dat hij ontsnapte uit het concentratie kamp en zich aansloot bij de indianen in de natuur. Zijn vrouw vond die dromen onzin, omdat er geen indianen in de natuur van Nederland en Duitsland leefden. Zijn vrouw kraakte nog steeds alles wat hij deed of zei af. Het onderwerp 'indianen' boeide hem wel. Hij stelde ook dat de bijbel oorspronkelijk indiaanse fundamenten had. Hij bedoelde daar dan eigenlijk mee : de natuur religie. Alhoewel zijn vrouw ook indiaans bloed had als Surinaamse keek ze hem er giftig op aan.
Op een dag ging de dominee met zijn vrouw wandelen in de natuur. Dat hadden ze een hele tijd niet samen gedaan.
'We hebben altijd een ontsnappings-route hier,' zei de dominee tegen zijn vrouw, 'mochten de Duitsers of de Russen of iets soortgelijks binnenvallen.'
Zijn vrouw keek hem vreemd aan. 'Die zullen dan overal zijn,' stelde ze.
'Maar voor nu ben jij mijn ergste vijand,' zei hij tegen zijn vrouw.
Ze knikte daarop.
Hij vervolgde : 'Dan is het leven tenminste niet saai, en dan heb ik mijn inspiratie.'
Ze zweeg. Na een paar minuten zei ze : 'Het is gewoon voor het geld. Niets meer, niets minder.'

Na een lange wandeling kwamen ze thuis. Ze waren beiden wat vuil geworden in de natuur. 'We kunnen de volgende keer wel in het bosmeer gaan zwemmen,' zei hij.
Ze knikte. 'Dus jij zou wel in de natuur willen wonen ?' vroeg ze. 'Zeer onpraktisch. Gevaarlijk ook.'

'Maar jij bent ook gevaarlijk,' stelde de dominee. 'Ik moet je voortdurend in de gaten houden.'
'Je gelooft maar wat je wil geloven,' snauwde ze. 'Je bent een volwassen man, toch ?' Ze zei het op een hele kleinerende toon.
'Ik heb bewijzen genoeg,' stelde hij.
'Geluk ermee,' snauwde ze.
Ze gingen ook graag samen wandelen in hun nieuwe woonwijk. De situatie en de natuur leende zich daar veel beter voor. Ze hielden hun huwelijk puur zakelijk. Ze waren beiden niet makkelijk.

Hoofdstuk 6. Oktober tot December 1946

Zijn vrouw was aan de telefoon met een Surinaamse vriendin. Zijn vrouw was hevig aan het roddelen, ook over hem. Hij liep naar haar toe en gaf haar een mep. 'Oh, nu slaat hij me ook nog,' zei ze tegen haar vriendin. En toen ging het geroddel gewoon verder. De dominee ging naar boven naar zijn kantoor, en ging daar verder met het schrijven van een preek. Het geroddel van zijn vrouw inspireerde hem. Hij moest wel, anders zou hij gek worden.

Na een tijdje kwam ze stampvoetend naar boven, over hoe hij haar durfde te slaan, en ze gaf hem een mep terug. 'Dan moet je stoppen over me te roddelen,' zei hij. Na een tijdje kwam haar vriendin ook, en gaf hem ook een mep en begon hem uit te foeteren. Haar vriendin was nog wel forser gebouwd dan zij. Haar vriendin zou een tijdje komen logeren, maar dat ging al vanaf het begin helemaal niet goed. Nu had hij twee krengen in huis. De vriendin van zijn vrouw was in bepaalde opzichten nog wel erger dan zijn vrouw, en was ook veel directer. Ze probeerden hem op allerlei manieren uit te lokken, en als hij zich verdedigde werd dat niet geaccepteerd. 'Volgens mij is de bevrijding nooit geweest. Het is nog steeds oorlog,' zei hij weleens. 'Aan nazi's geen gebrek hier.' En zo droeg hij een dubbel kruis. Met een vriendin erbij was zijn vrouw een nog wel ergere pestkop. Stoken en kleineren was alles wat ze deden. 'Dus je hebt er een nieuw wapen bijgehuurd,' zei hij weleens tegen zijn vrouw.

Er viel niet met deze roofdieren te praten. Hij hoopte maar dat de vriendin snel weer zou vertrekken, maar dat gebeurde niet. Hij had het gevoel alsof hij weer in een concentratie kamp zat.

Hij wist niet hoe lang hij dit nog zou kunnen volhouden. Ze scholden hem soms ook uit. Vaak sloot hij zich op in zijn kantoor. Hij durfde vaak ook niet naar beneden om eten te halen, want dan zou hij ze onherroepelijk tegenkomen. Het was alsof zij de keuken bewaakten. De keuken was hun terrein. Daar brachten ze een groot deel van hun tijd door, en dan roddelden ze alles bij elkaar wat los en vast zat. In de keuken stond ook de wasmachine. Hij had gewoon geen fut om altijd maar het gebek aan te horen. In die zin werd hij uitgehongerd. Als ze naar boven kwamen hield hij altijd zijn adem in. Het was in die tijd dat hij weer aan huisbezoek begon te doen, gewoon om er even uit te zijn. De mensen waren erg gastvrij, en zoals de mensen hun verhaal bij hem konden doen, zo kon hij zijn verhaal bij hen doen. En vaak boden ze hem aan bij hen te blijven logeren, zodat hij even uit zijn concentratie kamp was verlost.

Zijn vrouw en haar vriendin stemden daar vaak in toe, omdat zij zo ook van hem verlost waren. Hij had het idee dat de vriendin echt bij hen in zou komen wonen als de derde. Zijn vrouw viel hierin niet om te praten. Om zijn toestemming werd niet gevraagd. De dominee begon daarom steeds langer weg te blijven, en begon van zijn vrouw en zijn huis te vervreemden. Het was alsof de vriendin zijn plaats had ingenomen. Hij voelde zich niet meer welkom in zijn eigen huis. Wel zag hij ze elke zondag in de kerk waar hij preekte.

Hij vertelde de kerkeraad over zijn huwelijks-problemen, en hij kreeg een kantoor aangeboden achter de kerk, waar hij ook kon slapen. In de kerk was ook een keukentje waarvan hij gebruik kon maken. Maar ja, alles beter dan het concentratie kamp thuis. Wel schreef hij nog een brief naar zijn vrouw waarin hij

uitlegde dat hij het jammer vond dat het zo gegaan was, en dat hij de tijd miste voordat haar vriendin kwam, en dat hij het wilde uitpraten, maar hij kreeg een brief vol gehoon en gespot terug, vol met leugens en dingen die uit zijn verband werden gehaald. 'Die vrouw is toch onmogelijk !' riep hij. Hij was bijna hysterisch en buiten zichzelf van woede. 'Dat kan toch helemaal niet !' riep hij. 'Moet je zien hoe ze schrijft ! Ongelofelijk !' Hij zag toen wel in dat het de moeite allemaal niet waard was. Hij kon terugkomen, maar de vriendin zou niet weggaan om hem.
De volgende zondag waren ze beiden zoals gewoonlijks in de kerk, en deden poeslief, alsof er niets aan de hand was. Zoals gewoonlijks hield hij de preek en keek vaak naar hen. Eigenlijk inspireerden ze hem ook. Wat moest hij in het leven zonder het kruis, en zonder de angst ? Dit was zijn grootste inspiratie bron. Hij stelde dat het gewoon bij hem hoorde, en dat hij ook dit dubbele kruis maar moest accepteren, hoe moeilijk dat ook was. Uiteindelijk gooide hij de handdoek in de ring, en ging na de dienst met hen mee naar huis. Nog steeds deden ze poeslief. Hij dacht bij zichzelf : 'Kom maar op, laat het maar beginnen. Ik lust jullie rauw. In mijn preken zullen jullie eindigen.'
De vriendin van zijn vrouw complimenteerde hem zelfs. 'Dat was een goede preek.' Hij glimlachte, maar wist wat hij kon verwachten. Naarmate de avond dichterbij kwam begon het geroddel en geklets weer, en hij werd weer van van alles beschuldigd. Hij dacht bij zichzelf : 'aan de preek denken. De preek is alles waar het om draait. Dit zijn de bouwstenen.'
'Bedankt voor het kruis, bedankt voor de angst,' zei hij tegen beiden. 'Het is het mooiste geschenk. Bedankt voor al het gehoon, de spot en de schuld. Bedankt. Heb je nog meer ? Ik

neem het graag van jullie aan. Sla je me op de wang, dan keer ik mijn andere wang toe, en vraag je me een mijl te lopen, dan loop ik de tweede mijl. Vraag je mijn hemd, dan krijg je ook mijn mantel.'
'Dat is wel erg overdreven,' zei zijn vrouw.
'Ja,' zei de vriendin. 'Zit je nu de spot met ons te drijven ?'
'Nee,' zei hij. 'Ik meen het. Vraag en het dubbele zal je gegeven worden.'
'Hij zit ons te bespotten,' zei de vriendin. Zijn vrouw knikte.
'We hebben je niet nodig nu,' zei de vriendin. 'Als we je nodig hebben roepen we je wel.'
Hij ging naar boven naar zijn kantoor. Na een tijdje klopte zijn vrouw aan. Ook de zus van zijn vrouw zou komen logeren. Zo woonde hij met drie moeilijke vrouwen in één huis. Ook de zus van zijn vrouw scheen niet meer weg te gaan. Roddelen was alles wat ze deden. De hele dag door. En hij schreef preken.

Hoofdstuk 7. December 1946 tot Maart 1947

Het was net na de oorlog, maar voor hem was het nog steeds oorlog. Hij viel van het ene concentratie kamp in het andere. De zus van zijn vrouw was als de onverschillige Pontius Pilatus die gewoon toekeek als de vrouwen hem verbaal mishandelden. Maar hij gebruikte het voor zijn preken. De dominee had zoveel goede voornemens, maar dit was gewoon niet haalbaar. Er was teveel tussen hem en zijn vrouw ingekomen. Hij snapte niet wat zijn vrouw bezielde. Er was geen doorkomen aan. Hij kon niet met deze vrouwen leven. Het was alsof hij nu niet één moeilijke vrouw had, maar drie moeilijke vrouwen. Er knapte iets in hem. Hij had allang spijt dat hij ooit was verhuisd. Uiteindelijk stelde hij zijn vrouw voor de keuze : 'Je weet dat wij economisch goed zitten omdat de kerk ons financieel ondersteunt. Of die vrouwen gaan eruit, of ik stop ermee dominee te zijn.' Zijn vrouw was hierover erg kwaad, maar stemde toen uiteindelijk toe dat de vrouwen weg zouden gaan, op voorwaarde dat ze soms nog weleens een weekendje konden komen logeren. Dat was hem best. Wonder boven wonder stond hun vroegere flat weer te huur aangeboden, en zonder te aarzelen reageerde de dominee op het aanbod, en kreeg de vroegere woning terug. Ze waren hier beiden blij mee. Het leven in het centrum in een flat beviel hen toch beter als in een rijtjeshuis.
Het was inmiddels 1947 geworden. De verhuizing was weer een hele klus, en ze zorgden dat het weer precies zo was als vroeger. Wel gingen ze nog gewoon naar de nieuwe kerk. Dat stond hem wel een beetje tegen, want hij wilde eigenlijk helemaal niet meer in die wijk komen. Daarom gingen ze op

zoek naar een andere kerk in het centrum, die ze uiteindelijk vonden. Ook daar kon de dominee preken.
Hij had het gevoel alsof ze een cirkeltje hadden gemaakt. Hij voelde zich hier beter thuis. Soms kwam de vriendin van haar vrouw of haar zus nog logeren, of beiden. Maar dat werd ook steeds minder. Ze waren weer volkomen met elkaar opgezadeld.
'Opnieuw beginnen ?' had hij gevraagd toen ze weer in hun flat gingen wonen. Maar hij wist waar het op uit zou lopen. Hij liep zowel met een oorlogstrauma als met een huwelijkstrauma. Van beiden was hij niet af. Hij zat er middenin, maar hij was tenminste weer terug in dat wat hij zijn geliefde huis noemde. Het was alsof hij het nu extra kon waarderen. 'Nooit meer hier weg,' zei hij. 'Hier hoor ik.'
Hij begon steeds meer het mechanisme van zijn vrouw te ontdekken. Het was als een programma, als een klokwerk. Hij moest tot de conclusie komen dat hij daar geen controle over had. Hij besefte ook dat communicatie op zichzelf niet zonder gevaren is, en niet zonder consequenties. Hij besefte dat communicatie programmatie is, waarmee hij heel voorzichtig moest zijn. Er was wel een manier om ermee om te gaan, en dat behoorde hij te leren.
Hij bekeek de afstanden tussen de objecten om hem heen, en ook de afstanden tussen zijn gedachtes en probeerde het te lezen als een soort morse, als een tekensysteem. Het was moeilijk om niet geheel negatief te worden, maar het was ook moeilijk om geheel negatief te worden, dus hij probeerde een weg in het midden te vinden. Zijn vrouw zei vaak : 'Nu moet het goed zijn,' en 'Nu moet je er weleens over heen zijn,' als ze het over zijn oorlogsverleden had. Zij kon zich totaal niet in

hem verplaatsen. Hij liep bij haar telkens op tegen een harde muur. Maar het was zijn vrouw. Het was een kraal of schakel in de ketting van zijn leven. Zij hoorde bij hem, of hij dat nu wilde of niet. Hij had zich daarbij neergelegd. En wat moest een dominee zonder vrouw ? Zij was zijn inspiratie bron, en daardoor economisch. Zonder haar had hij zijn preken nooit kunnen schrijven. Zij was het geheim van de financiele ondersteuning door de kerk.
Met haar viel ook niet echt te discussiëren. Haar wil en zienswijze was wet, hoe hij het ook wendde of keerde. 'Wat eten we vandaag ?' vroeg hij.
'Bloemkool,' sprak ze.
'Oh, bloemkool,' zei hij. Hij kon soms wel met haar praten over alledaagse dingen. Dan kon ze soms poeslief doen, en dan was hij erover verwonderd dat ze er geen ruzie over hadden. Zij was een onderdeel van een taal, een taal die hij nog niet begreep. Deze taal was onverbiddelijk. Er kon niet gesjoemeld worden. Hij moest deze taal leren. Hij had het gevoel dat hij naar school moest. Hij merkte dat hij wat miste als dominee zijnde. Daarom ging hij elke donderdagmiddag een cursus semiotiek volgen, de leer van de verborgen tekensystemen om de mens heen. Hij vond dit een interessant onderwerp. Het schooltje was gelukkig dicht in de buurt. Hij kon daar ook zijn verhaal kwijt, en toen gaven ze hem een uitleg over de verborgen betekenissen van de tekens die hij opnoemde, waarover hij zichzelf verbaasde. Zij konden zo de diepere betekenis van zijn geschiedenis laten zien, en dat gaf hem een diepe rust en vrede. Zijn vrouw vond het allemaal maar onzin, dus met haar sprak hij er nauwelijks over. Soms vroeg ze weleens wat er over, en dan probeerde hij zo vaag mogelijk te

antwoorden, of zelfs misleidend. Hij wist dat hij bij zijn vrouw maar beter niet de waarheid kon vertellen. Zijn vrouw kon niet tegen de waarheid.
Ze leefde in een wereld van leugens, en alleen door de leugen kon hij haar nog enigszins bereiken. Maar hij leerde het te begrijpen als een tekensysteem op de cursus semiotiek. De leugen was een geheime taal. Hij vond dat wel interessant want zo kon hij zijn vrouw uitdokteren. Zij was het grootste blok aan zijn been, samen met de oorlog. Hij moest een weg door haar zien te vinden. Er was geen andere mogelijkheid. De oorlog en zijn vrouw waren twee grote raadsels in zijn leven die maar niet meebogen. Zou zijn vrouw opgesloten zitten in haarzelf en een soort van morse naar hem uitseinen ? Dat soort gedachtes vlogen door hem heen. Hij vroeg zich af hoe zij geworden was zoals zij was, zo hard als steen. Over haar verleden sprak ze eigenlijk nooit. Hij had er ook niet echt naar gevraagd. Op een dag besloot hij haar er eens mee te confronteren. Ze werd boos en liep weg.
'Wat is er nou ?' vroeg hij. 'Ik toon gewoon belangstelling, en weer is het niet goed.'
'Het gaat je niets aan,' sprak ze. 'Het is iets persoonlijks. Daar moet je vanaf blijven. Het is iets intiems. Daarvoor ben ik niet met je getrouwd. Ons huwelijk is puur economisch.'
'Doet het pijn als ik er naar vraag ?' vroeg hij.
'Ik voel niets,' zei ze. 'Ik leef niet in het verleden zoals jij.'
'Dat is natuurlijk makkelijk praten,' zei hij. Maar hij wist hoe zij er over dacht, en blijkbaar hield zij iets achter voor hem. Zijn laatste redmiddel was haar dagboeken. Hij zou eens op haar slaapkamer op zoek gaan naar haar oudste dagboeken. Er

stonden ook kisten op haar kamer waar hij nog nooit in had gekeken. Het waren oude kisten die ze geërfd zou hebben.
Op een dag toen ze naar de supermarkt was ging hij haar slaapkamer op. Hij liep direct naar de kisten toe, maar ze bleken op slot te zitten. Na wat zoeken vond hij de sleutels onder haar matras, en opende de kisten. Er lagen hierin veel oude schoolschriften, oude boeken, en ook wat dagboeken. Soms waren het dunne schriftjes. Er stonden ook jaartallen op. 'Interessant,' sprak hij tot zichzelf. 'Ik kan veel over haar zeggen, maar ze heeft haar leven wel goed bijgehouden, allemaal opgesteld in journalen.' Hij bladerde wat door de schriftjes. Het ging over wat vriendjes, en over haar vader. Er was veel over haar vader geschreven, hoe moeilijk hij was. Ze wilde vaak niet meer leven. Sommige zinnen waren doorgekrast. Plotseling schrok hij. Haar vader had haar iets aangedaan waar ze niet over durfde te schrijven. Hij begon zich de gekste dingen in het hoofd te halen, maar het bleef natuurlijk maar allemaal speculatie, omdat ze het niet durfde te schrijven. Hij las verder, en daar ging het weer over een vriendje, en over een voetbalwedstrijd van meisjes. Toen ging het weer over haar vader, dat haar vader het weer had gedaan. Zijn hart begon hevig te kloppen. Wat kon dit betekenen ? Zijn fantasie sloeg er op los, en hij begon als een razende verder te lezen, maar het ging allemaal weer over andere dingen. Toen nam hij een ander schriftje en deed hetzelfde, maar daar kwam haar vader helemaal niet in voor. Hij begon wanhopig te worden. Hij deed alles weer terug in de kist, sloot het, en legde de sleutels weer onder de matras.
De dag erna ging ze weg met een vriendin, dus toen had hij meer tijd. Weer opende hij de kisten, en nu zou hij echt alles

grondig doorlezen van jaar tot jaar. Hij werd er echter niet veel wijzer van, want het ging allemaal over andere dingen, veel over vriendinnen. Ook ging het over haar zus. Vaak ging het ook over racisme, maar toen las hij iets waar hij weer van schrok. Ditmaal ging het over haar moeder. Haar moeder had iets gedaan waar ze niet over durfde te schrijven. Toen hij bij het laatste schrift was aangekomen van haar leven beefde hij. Hij hoopte maar dat het hem nu uitgelegd zou worden, maar hij was erg wanhopig. Hij sloeg het schrift open. Ze schreef dat ze was bedreigd met een mes, maar er werden geen namen genoemd. Ook moest ze bepaalde dingen doen. Verder werd alles vaag gehouden. Misschien had de bedreiging met het mes haar zo gemaakt. Ze werd gechanteerd. Misschien dat hierdoor alle stoppen bij haar waren doorgeslagen. Hij deed alles weer netjes terug in de kisten en sloot ze. Daarna legde hij de sleutels weer onder de matras, precies op dezelfde plaats.
Toen ze thuiskwam vroeg hij eerst hoe ze het gehad had. 'Het was leuk,' zei ze. Dat was alles wat ze zei.
'Ik had vannacht een nare droom,' zei hij. 'Je werd bedreigd met een mes.'
Ze schrok. Toen ineens werd ze weer stijf en koud. 'Iedereen droomt weleens,' zei ze zacht, maar ze had wel een beteuterd gezicht. Hij had er niet over gedroomd, maar hij wist geen andere manier om haar ermee te confronteren. 'Je vader en je moeder stonden er ook bij,' zei hij.
Ze keek op en trok haar wenkbrauwen op. Haar gezicht vertrok helemaal. Ze slikte. Toen vertelde ze uitgebreid over wat ze die avond zouden eten. 'Ik heb troost nodig,' zei hij. 'Ik gaf om je in die droom. Ik ontworstelde het mes van degene die je bedreigde.'

'Kun je ophouden met die dromen, Jozef de dromer ?' snauwde ze. 'We leven in de realiteit, niet in dromen.'
'Hoe waren je ouders vroeger ?' vroeg de dominee.
'Ik wil er niet over praten,' zei ze. 'Je wil altijd maar over vroeger praten, maar we leven in het hier en nu. Het verleden is weg. Daar hebben we niets meer aan, en het komt nooit meer terug.'
'Maar er zijn dingen van je afgenomen ?' vroeg hij.
'Ja, teveel,' snauwde ze, 'maar ik heb er zoveel voor teruggekregen. Het leven neemt en het leven geeft. Als iets wordt weggenomen, dan is er iets beters voor je.'
Hij keek haar aan, en snakte naar adem. 'Je bent nog steeds een aanstellertje,' zei ze.
Hij zag weer uit naar de donderdagmiddag, naar een les in de semiotiek, want het ging weer helemaal verkeerd. Ze werkte hem op de zenuwen, maar hij wist nu in ieder geval een beetje waar dat door kwam. Hij bleef maar aan het mes denken.
Toen hij die week naar het schooltje ging op de donderdagmiddag vertelde hij over het mes. Toen gaven ze een hele bijzondere uitleg. Het mes was het teken van een komend huwelijk. Hij was het mes zelf. Het huwelijk is een botsing, een ongeluk, twee mensen die toevallig op elkaar in zijn gelopen of ingereden. Zij zijn lotgenoten. Er valt ook niet aan te ontkomen. Ze zijn verminkt voor het leven. Ze zijn een vast onderdeel van elkaar geworden. Maar dat werd toen nog dieper uitgelegd, want het huwelijk is slechts datgene wat tekens, woorden en zinnen aan elkaar verbindt. Het huwelijk is het mengsel. Dat het zo diep gaat en zo pijnlijk is is het leerproces. Het is het onderdeel van een school, de moeite die je ervoor moet doen, en de voorwaarden die er zijn.

Voor hem was het het dagje wel. Hij liep fluitend naar huis. Hij was een beetje vrolijk, maar thuisgekomen kon zijn vrouw dat totaal niet waarderen. 'Ik ga het huis wel uit als je zo bent,' zei ze. 'Je lijkt wel dronken.' Ze ging naar de gang en pakte haar jas.
'Nee, blijf,' zei hij. 'Ik ben niet dronken. Ik zag gewoon wat grappigs op straat.'
'En wat was dat dan ?' snauwde ze.
'Een jongen die op z'n kont viel,' zei hij.
'Misselijk,' zei ze. 'En daar maak jij grappen over ?'
Uit zijn binnenzak haalde hij de chocolade die hij voor haar had gekocht. 'Die eet ik buiten wel op,' sprak ze, en griste het uit zijn handen.
'Nee, blijf,' zei hij. Hij wilde naar haar kijken om zijn nieuwe lessen semiotiek in het geheim op haar toe te passen, maar ze was al weg voordat hij er erg in had. Hij zuchtte, maar het kon zijn dag niet kapotmaken. Hij dacht na over wat er was gezegd. Voor haar was hij dus het dreigende mes. Natuurlijk was dat omgekeerd ook zo. Het leek wel alsof zijn vrouw het dreigende mes van de oorlog was. Maar het was dus slechts een schakel in de ketting van een semiotisch systeem, een tekensysteem. Hij moest de sociale tekens leren begrijpen en op waarde leren schatten. Ongelukken zoals het huwelijk stonden niet op zichzelf. Zijn huwelijk beheerste alles, als het bindmiddel van de taal. Als het pijnloos zou zijn dan zou het geen afweersysteem hebben, geen immunologie. Daarom werd het huwelijk vergeleken met een ongeluk. Het was om alles in de juiste banen te leiden. Het verleden moest afsterven, verwerkt worden.

Het huwelijk was een verleider, een misleider, een toevallig ongeluk, tenzij het was ontcijferd door de semiotiek.

Hoofdstuk 8. Maart tot Mei, 1947

Hij zag ook in dat de geheime taal uit tegenpolen bestond, wat ze op school de dialectische semiotiek noemden.
Op een dag kwam de zus van zijn vrouw weer logeren. Hij raakte diep met haar in gesprek toen zijn vrouw bezig was in de keuken. Dat was eigenlijk voor het eerst, want ze had zich altijd erg stil gehouden naar hem. Hij waagde het erop en vroeg over het verleden van zijn vrouw.
'Ja, ze is met een mes bedreigd,' zei haar zus. 'Dat is eigenlijk alles wat ik er van weet, en dat ze gechanteerd werd. Ze moest werken voor iemand ofzo, anders zouden ze haar koudmaken.'
'Weet je ook wat voor werk dat was ?' vroeg de dominee.
'Administratief werk voor iets,' zei ze.

'Voor wat ?' vroeg hij.
'Dat is een familie geheim,' zei ze. 'Daar mag ik niet over spreken.'
'Maar ik ben deel van de familie,' zei de dominee. 'En ik ben van de kerk, dus het lijkt mij dat ik ervoor in aanmerking kom om het te weten. Het gaat per slot van rekening om mijn vrouw.'
Ze knikte. 'Als je het tegen niemand zegt,' zei ze.
Hij knikte. 'Mijn erewoord,' zei hij.
Toen kwam zijn vrouw binnen. Daarna hadden ze geen gelegenheid meer om alleen te zijn, en de zus van zijn vrouw moest alweer weg. Het leek wel alsof ze in de gaten werden gehouden. De dominee besloot toen een brief te schrijven, maar hij kreeg daar geen antwoord op. Niet lang daarna kwam de zus van zijn vrouw weer logeren, maar ze gedroeg zich als een vreemde naar hem.
De cursus semiotiek was verder afgelopen, en er waren geen vervolglessen meer. De dominee voelde zich in het diepe geworpen. Wel was er een dialectisch-semiotische kerk bijgekomen in het centrum. Dat gaf de dominee weer wat hoop. De diensten werden op de zondagavond gehouden, en op de woensdagavond. Dat zou mooi uitkomen voor de dominee. Hij zou er eens naartoe gaan. Zijn vrouw wilde verder niet mee.
De diensten werden gehouden in een villa. Er liepen ook monikken rond. Verder ging het er aan toe zoals bij hem in de kerk. Er werden psalmen gezongen en er werd een preek gehouden of voorgelezen. Hij kwam ook sommige mensen van de cursus tegen. Het kwam bij hem allemaal heel vertrouwd over. Het deed hem denken aan zijn vroegere studie theologie. Hij woonde daarvoor op een internaat. Zijn gedachten

dwaalden daar steeds weer naar af. Het internaat stond in een prachtig natuurgebied, nog vóór de oorlog. Hij herinnerde hoe hij overstapte naar een ander internaat en dat toen de oorlog begon. Hij trouwde en werd dominee, en werd toen in zijn eigen huis door de nazi's opgepakt en naar Duitsland meegenomen voor dwangarbeid. Er was veel behoefte aan semiotiek na de oorlog. Vreemd genoeg had zijn vrouw die behoefte niet.
Hij herinnerde zich de leraren op het internaat, hoe hij zich aan hen optrok. Maar ook zij konden de oorlog niet voorkomen. Er was rep en roer op het tweede internaat toen de oorlog aanbrak. In de weekenden ging hij meestal naar zijn ouderlijk huis. Zijn vader was ook dominee. Hij ging daar naar de kerk als hij er was, waar zijn vader preekte, en waar hij ook zijn vrouw voor het eerst ontmoette. Hij had warme gevoelens voor zijn vader, maar zijn vader was alcoholist, en dat nam hij van hem over. Hij had daardoor niet altijd een heldere kijk op de werkelijkheid, en daarom had hij ook hallucinaties die overigens vaak heel religieus waren. Hij leefde daardoor deels in zijn verbeelding, maar ja, wie deed dat niet ? En hij had de alcohol na de oorlog nodig om over de oorlog heen te kunnen komen. Zijn vrouw was het hier niet mee eens, en het was een reden waarom ze een hekel aan hem had. Zij beschreef de alcohol altijd als een wurgslang. De vader van zijn vader was ook dominee en alcoholist. Het zat in de familie. Zijn vrouw wilde niet dat het geld zou opraken aan zijn drankprobleem. Ze draaide ieder dubbeltje om. Altijd probeerde ze de dingen zo goedkoop mogelijk te krijgen. Daar reiste ze stad en land voor af. Ja, haar soberheid en eenvoud eerde hij. Hij zou het wel willen, maar hij kon het niet. Zijn enige redmiddel was volgens

hem de semiotiek. Zijn vrouw had hier het geduld niet voor. Altijd dramde ze maar.

Een andere gelijkenis met zijn vader en de vader van zijn vader was dat ze alle drie moeilijke vrouwen hadden, en misschien had alles wel met elkaar te maken, en werd er naar de drank gegrepen vanwege de moeilijke vrouw. In zijn geval was dat zeker waar. Ook rookte hij dus als een ketter. En dat was een andere reden waarom zijn vrouw een hekel aan hem had, maar er waren veel meer redenen. Daarover kon hij altijd lezen in haar dagboeken.
Hij zwoer dat hij zou blijven roken en drinken tot aan zijn dood. Zijn vrouw zei vaak dat het zijn dood zou worden. 'Je drinkt jezelf nog eens dood,' zei ze altijd.
'Alsof het jou wat kan schelen,' zei hij dan altijd.
'Het scheelt mijn portemonnee heel wat,' zei ze eens. 'We zouden meer geld overhouden als je niet zou drinken.'
'Is geld alles waar je aan denkt ?' vroeg hij.
'Het leven is geld,' sprak ze. 'Zonder geld is er geen leven.'
'Wat heb jij dan een zielig bestaan,' sprak hij.
En ze was bang dat ze de kerkelijke financiele steun zou verliezen als hij er niet meer zou zijn. Hij noemde dat eigenbelang. Dan haalde ze gewoon haar schouders op. Het kon haar niet schelen. Volgens hem had ze geen ziel. Of misschien was haar ziel geroofd door het mes ? Of misschien was zij ook geknapt door de oorlog ?
Hij herinnerde zich de leraren van het internaat. Ook zij konden de oorlog niet tegenhouden. Vaak dwaalden zijn gedachten terug naar de tijd voordat de oorlog begon. Nu ging hij dan weleens naar de semiotische kerk. Ook daar gaven ze

hem het advies om te minderen met roken en drinken. Hij was in eerste instantie boos, maar later begreep hij het wel. Hij moest andere manieren zien te vinden om met zijn problematiek om te gaan. Hiervoor was de semiotiek de geroepene.
De semiotische kerk leek wel een goede invloed op hem te hebben. Hij kon na niet al te lange tijd het roken en drinken halveren. Ook zijn vrouw was daar erg blij mee. Maar ze had nog steeds een hekel aan hem. Hij kon het gewoon nooit goed doen in haar ogen. Ze zei ook dat sinds hij minder dronk en rookte hij minder chocolade voor haar meebracht.
In de semiotische kerk hadden ze de filosofie dat de oorlog was begonnen door teveel drank. Hijzelf wees vrouwen als de schuldigen aan. Hij was in de loop van de tijd enorm verbitterd geraakt naar vrouwen, vanwege dat hij zo'n moeilijke vrouw had. In zijn ogen konden vrouwen niets of niet veel meer goeddoen. Op een bepaalde manier begon hij zo ook erg veel op zijn vrouw te lijken. Hij schreef nog steeds preken en steeds meer begon zijn vrouwenhaat erin door te schemeren. Hij kreeg daar ook weleens kritiek op, maar dat kon hem niks schelen. 'Dan is het tenminste goed getroffen,' zei hij dan. Hij had het helemaal gehad met het vrouwelijk geslacht. Toch gaf hij dan nog wel toe dat het allemaal voor inspiratie was, en goed voor de semiotiek. Volgens hem waren liefde en haat slechts bijwerkingen van de semiotiek. Het ging niet om liefde of haat, maar om het waarde proces. In zijn huwelijk was er nauwelijks tot nooit romantiek geweest, maar ze zagen wel elkaar's waarde in. Het was iets economisch, iets zakelijks. Liefde of haat kan daar gaan afbraak aan doen. Volgens hem waren die twee emoties ook heel erg relatief, en was er maar een hele dunne

lijn tussen. Vaak was liefde gemaskerde haat, en vaak was haat gemaskerde liefde. Door de semiotiek kon er doorheen geprikt worden. Liefde en haat waren onderdeel van een communicatie systeem. Beiden hadden waarde.
In de semiotische kerk stonden ze wel open voor zijn ideeën, en het duurde niet lang voordat hij daar ook kon preken. Nu had hij twee kerken waar hij preekte, en waardoor hij financieel ondersteunt werd. Zijn vrouw was hier erg blij mee, voor het geld, maar wilde verder niets van de semiotiek weten. Daar wilde ze zich niet in verdiepen. Ze ging daarom ook nooit met hem mee naar de semiotische kerk. Dat was wel het laatste wat ze wilde, maar ze accepteerde het verder wel van hem, vooral omdat het geld in het laatje bracht. Dat nam overigens niet weg dat ze heel zuinig leefde.

Hoofdstuk 9. Mei tot Augustus 1947

Vaak liep hij met haar in het park, soms zelfs hand in hand, maar het bracht hen niet dichter bij elkaar. Het was puur zakelijk, en voor het oog van de buitenwereld. Het was immers de dominee en zijn vrouw. Soms maakten ze zelfs ruzie op straat. Dat wilden ze niet, maar dat gebeurde gewoon. Soms dacht hij er weleens aan dat het een cultuur verschil kon zijn. De semiotiek zorgde ervoor dat hij steeds minder rookte en dronk. Maar er bleven grote raadselen voor hem.

Vaak dwaalden zijn gedachten terug naar de dertiger jaren, vóór de oorlog. Hij kon er uren over nadenken. Dan dacht hij weer aan de leraren die ook de oorlog niet konden voorkomen. Hij vroeg zich nog steeds af hoe de oorlog nu precies kon gebeuren. Hij veranderde vaak van gedachten. Eén ding was zeker : Hij haatte de Duitsers, elke Duitser. Ze moesten bij hem niet in de buurt komen, ook met die rottaal niet. Wel vond hij dat ze waarde hadden in de semiotiek, maar hij wilde weten welke waarde. Zijn vrouw kon hem daar niet mee helpen. Vaak verdedigde ze zelfs de Duitsers als hij het er over had. Hij had haar leren accepteren. Zo was ze nu eenmaal. Hij dacht ook niet dat ze zomaar zou veranderen. Hij had zich erbij neergelegd dat ze nooit zou veranderen, en hij vroeg zich af of hij eigenlijk hoop had dat ze ooit zou veranderen, want zij was de inspiratie-bron voor zijn preken. Diep in zijn hart wilde hij dat ze zo zou blijven, maar natuurlijk protesteerde zijn gehele lichaam tegen die gedachte. Hij ging er vanuit dat het een overlevings-strategie van hem was. Een Stockholm syndroom wilde hij het niet noemen, want hij mocht haar totaal niet, maar wel iets soortgelijks, want hij kon haar waarde inzien.
Op een dag was haar zus er weer. Toen zijn vrouw in de keuken was sprong hij direct toe. 'Nu heb je me nog steeds niet verteld over dat familie geheim,' zei hij. 'Dat zou je nog doen. Ze moest bij een bepaald bedrijf werken in de administratie ?'
'Oh dat,' zei de zus van zijn vrouw. 'Dat was een familie bedrijf, maar het bestaat niet meer. Het was een schoenenzaak.'
'Wat is daar zo geheim aan ?' vroeg hij.
'Je begrijpt het niet,' zei ze. 'Het was een crimineel bedrijf. Ze werkte daar gedwongen, maar ik wil er verder niets meer over zeggen.'

Toen kwam zijn vrouw weer binnen, en er was verder voor hen ook geen gelegenheid om verder te praten. De volgende dag ging ze alweer vroeg weg.
'Ik heb gedroomd,' zei hij tegen zijn vrouw. 'Het ging over een schoenenzaak. Jij werkte er ook.'
Zijn vrouw werd helemaal wit, en begon te stotteren. Toen ging ze naar de keuken. Hij liep achter haar aan en zag haar uit de kraan drinken. Hij legde een hand op haar schouder. 'Blijf van me af !' snauwde ze. Hij ging de huiskamer weer binnen. Natuurlijk had hij er niet over gedroomd, maar hij wist geen andere manier. Ze zweeg als het graf. De rillingen liepen over hem heen. Na een tijdje ging ze naar haar slaapkamer.
Toen ze na een paar uur nog niet terugwas klopte hij aan, en vroeg : 'Heb ik iets verkeerds gezegd ?' Ze antwoordde niet. Even later opende hij de deur en zag dat ze in bed lag. Ze sliep. Toen ging hij de kamer weer uit. Toen het avond was geworden lag ze nog steeds in bed. Ze had haar ogen gesloten en leek te bidden. 'Heb je iets nodig ?' vroeg hij. Ze schudde haar hoofd. 'Heb ik iets verkeerds gezegd ?' vroeg hij. Weer schudde ze haar hoofd. Hij kwam dichterbij haar. 'Kom niet dichterbij !' zei ze ineens fel, terwijl ze haar ogen opende. Toen is hij maar weer weggegaan. De dagen erna was ze heel stil. Ze deed gewoon haar werk en dat was alles. Als hij met haar probeerde te praten wimpelde ze het af.
Sindsdien werd ze ook weleens gillend wakker in de nacht. Dan rende hij naar haar kamer toe om haar te troosten, maar dan begon ze hem uit te foeteren, of zelfs weg te trappen, zeggende dat het allemaal zijn schuld was. Het ging op een dag zelfs zo ver dat ze hem met een mes bedreigde. Hij moest nog voor haar oppassen ook, en sliep sindsdien met zijn

slaapkamerdeur op slot. Ze bood daarna wel haar excuses aan, maar de angst was er toen wel ingeramd.
Zo besloten ze beiden in huwelijks-therapie te gaan. Ze waren beiden getraumatiseerd door het verleden, en eindelijk gaf zijn vrouw dat ook bij haarzelf toe. Even leek dat het ijs een beetje begon te ontdooien, totdat ze erachter kwamen dat de huwelijks-therapeut ook zelf een therapeut nodig had. De man gedroeg zich vreemd, kil, gevoelloos, zonder empathie. Volgens de vrouw van de dominee zat hij daar alleen maar voor het geld. De dominee keek haar toen vreemd aan, maar stemde uiteindelijk wel toe met wat ze zei. 'Ja, alles draait om geld tegenwoordig,' sprak hij. 'Dat is bij ons nooit zo geweest.' Zijn vrouw keek hem toen even vreemd aan met opgetrokken wenkbrauwen, en zei toen : 'Inderdaad. Ik heb het wel getroffen met jou. Je prikt altijd zo goed door dingen heen.' Hij keek haar aan, en wist even niet of ze het meende of dat ze sarcastisch was. Even was hij in de war. En dit bespraken ze op weg naar huis, maar toen ze thuis waren snauwde zijn vrouw weer alles bij elkaar wat los en vast zat. Niets was er nog goed aan hem. De therapeut was waardeloos, en ze wilde ook geen nieuwe therapeut.
Haar nachtmerries waren nu gestopt. Het was maar iets tijdelijks. Ze leek weer helemaal te zijn zoals ze vroeger was. Er was niets veranderd. Ze kon hem niet uitstaan, en dat liet ze hem weten ook. Er was altijd oorlog tussen hen, of die oorlog nu stil, koud of geweldadig was. Hij dacht na over hoe hij soms op het internaat discussies had met moeilijke vrouwen, maar dit sloeg wel alles.
Op een dag kwam de zus van zijn vrouw weer op bezoek. Weer raakte hij met haar in gesprek toen zijn vrouw in de keuken

was. Hij wilde meer informatie over zijn vrouw, hoe ze zo was geworden. Maar de zus van zijn vrouw werkte niet echt mee. Ze vond dat ze al genoeg had gezegd. Hij was niet tevreden, en bleef doorvragen. Maar de zus van zijn vrouw gedroeg zich zeer koppig. Hij probeerde haar toen om te kopen, maar niets werkte. Ze zei dat ze niets voor hem kon doen.

Hij ging naar zijn slaapkamer en ging verder met het schrijven van zijn preek. Hij dacht na over zijn kinderjaren, over de vakanties in het bos. Hij dacht na over de internaten en hoe de oorlog begon. Hij dacht na over de leraren, hoe zij de oorlog niet konden voorkomen. Hij dacht na over hoe de nazi's hem wegnamen uit zijn eigen huis, hoe ze hem naar Duitsland namen, en hem daar lieten werken. Zijn vrouw wist dus ook wel wat dwangarbeid was. Hij probeerde zich voor te stellen hoe dat voor haar geweest moest zijn in die schoenenzaak. Bij haar zus liep hij ook tegen een muur op. Hij kwam gewoon niet door of over de muren heen, en besloot maar gewoon aan zijn eigen kant te blijven.

In een wapenfabriek moest hij werken, in Duitsland. Hij had er een tik van overgehouden. In zijn dromen zag hij nog steeds vaak de machines voor zich. Er was geen ontsnappen aan aan wat in zijn hoofd zat. Het leek alsof een monster zijn hoofd beheerste. Ook zijn vrouw was als een monster in zijn hoofd waar hij maar niet los van kwam. Elke dag weer was het een gevecht.

Hoofdstuk 10. Augustus 1947 tot December 1947

Dominee Jonkema dacht vaak na over het verleden vanuit Semiotisch oogpunt. Hij zag dan allerlei tegengestelde signalen die een boodschap moesten vormen. Hij gebruikte dit ook in zijn preken. De kerken zaten vol. Het was de tijd vlak na de oorlog, in 1947. De mens was hongerig. En de dominee was ook hongerig, naar macht. Hij begon de mens steeds meer naar de mond te praten, vertellende wat ze wilden horen, want eer was macht, en macht was rust en vrede volgens hem, de weg naar geluk. Daarom was God ook zo machtig, anders had God volgens hem nooit kunnen bestaan. Hij had ook het gevoel alsof hij macht kon kopen. Hij kocht mensen graag om. Niet velen hadden dit door, maar zijn vrouw wel. Zij vond dat hij op het verkeerde pad was, en dat hij wat meer ingetogen moest zijn. 'Dat staat maar op de preekstoel te schetteren en te protsen,' zei ze weleens, 'alsof hij nog wat oude rekeningetjes te vereffenen had.' Ook noemde zij het 'water bij de wijn doen', maar hij vond dat zij geen recht van spreken had.
Zij vond dat hij veel te vrijzinnig werd, te vrij, naarmate de oorlog steeds verder in verleden wegschoof, tot het punt dat ze weleens zei : 'Was de oorlog er nog maar.'
Dominee Jonkema was in haar ogen slechts nog een karikatuur van hemzelf. Ze begon zelfs terug te verlangen naar hoe hij eens was. 'Je bent jezelf niet meer,' zei ze weleens.
Maar dan kwam hij aanzetten met een hele waslijst van haar fouten. Zij vond dat hij dat niet als een excuus moest gebruiken. Hij had een voorbeeld-functie. Hij zei toen dat zij als vrouw van de dominee ook een voorbeeld-functie had. 'Een

beetje macht kan geen kwaad,' zei de dominee weleens. 'Macht is zorg. Er moet iemand zijn die het vuile werk opknapt.'
'Maar je preekt onzin tegenwoordig,' sprak zijn vrouw. 'Je danst hen teveel naar de pijpen. Je bent net zoals die Pinokkio-trekpop geworden. Je hebt geen uniek karakter meer.'
'Nou, ik ga lekker door, hoor,' had hij toen gezegd. 'Als je het beter weet en wil, schrijf jij dan de preken vanaf nu. Dan lees ik ze wel voor.'
'Goed,' sprak ze. En zo begon zijn vrouw met zijn preken te schrijven. Hij vond ze niks, maar hij wilde haar een kans geven. Hier en daar veranderde hij wat, liet hij teksten weg, of vulde teksten aan. Soms liet hij zijn vrouw ook weleens wat voordragen in de kerk, als een getuigenis. Op een bepaalde manier had ze zo wel wat meer verantwoordelijkheids-besef, maar hij vroeg zich af wat haar motieven waren. Het leek erop alsof ook zij wat vrijer was geworden. Thuis begon ze ook een stuk aardiger te doen, maar hij zag het alleen maar als een andere oorlogs-strategie van haar. Waar was het haar om te doen ? Klaarblijkelijk wilde ze iets van hem, maar wat ? Klaarblijkelijk was ze jaloers.
Het was hem helemaal niet om de macht te doen, maar om de zorg, en om haar op het verkeerde been te zetten. Hij had nog een appeltje met haar te schillen. Zoals ze hem weleens vroeger had gezegd : 'In de oorlog is alles geoorloofd, en het doel heiligt de middelen.' Hij wilde haar gewoon uit de tent lokken, want hij was wanhopig. Klaarblijkelijk had het gewerkt. Hij had beet, en zou niet meer loslaten. Zij vond nog steeds dat het niet goed met hem ging, ook al schreef zij grotendeels zijn preken. Ze wilde weer in huwelijks-therapie, maar dat wilde hij niet. In zijn ogen was er niets aan de hand, en ging het zelfs

beter. Hij moest wel erg op zijn hoede zijn met haar nu, meer dan ooit. 'Je ideeën kloppen niet,' zei ze telkens, maar als hij haar dan om uitleg vroeg dan kwam er niets uit, en haar preken waren oppervlakkig. Oppervlakkigheid was nederigheid in haar ogen. Het tolde voor zijn ogen. Hij kon geen hoogte van haar krijgen. Zij wilde dat hij wat meer op de achtergrond zou staan. Diepte was een teken van hoogmoed voor haar.
Oppervlakkigheid was soberheid in haar ogen. Hij deed veel te rijk in haar ogen, blaasde te hoog van de toren over dingen waar hij volgens haar geen verstand van had, dingen die te hoog voor hem waren. Ze was totaal niet blij met de verbeteringen die hij aanbracht aan haar preken. Ze begon zich steeds meer terug te trekken op haar slaapkamer weer. Ze was een schuivend mijnenveld in zijn ogen. Haar stiltes waren nog wel gevaarlijker en dodelijker dan haar woorden.
'Je preken geven geen koers aan de mensen,' zei hij weleens tegen haar. 'Je zingt slaapliedjes voor ze.'

'Je moet het ook niet te makkelijk voor ze maken,' zei ze. 'Dan worden ze lui en gemakszuchtig. Je moet ze ook niet oppompen en opblazen met allerlei hoge dingen. Dan worden ze net als jij. Dat er al één is van jouw soort is al genoeg. Blijf sober en ingetogen in je bewoordingen.'
'Moet jij nodig zeggen,' snauwde de dominee. De dominee begon steeds meer de tweede wereld oorlog te bestuderen. Hij had het gevoel alsof zijn vrouw hem een rad voor de ogen probeerde te draaien. Hij wist dat hij moest proberen de oorlog te begrijpen. Alleen zo zou hij ook zijn vrouw kunnen begrijpen. De oorlog en zijn vrouw waren onlosmakelijk aan elkaar verbonden. De oorlog hield haar sleutel.

Hij zag in dat hiërarchie niet materialistisch mocht zijn, maar geestelijk. Het ging niet om personen, maar op principes, om prioriteiten. Hiërarchie moest vertikaal zijn, en niet horizontaal, want dat had de oorlog veroorzaakt. Ware hiërarchie was iets semiotisch. Hij studeerde het Japanse militarisme waarin het individu moest inleveren aan zowel het collectief als aan de hiërarchie. Japan was een bondgenoot van Duitsland, zoals ook Italië in het driehoeks pact.
Wat hij er allemaal van dacht was voor haar niet interessant. Zij ging haar eigen weg. Hij begon steeds meer over het militarisme te filosoferen. Hij zag dit semiotisch en geestelijk, als communicatie, voornamelijk de decodering van de communicatie, als de overdracht van de ene tot de andere taal. Hij vond dat het militarisme voornamelijk verbaal moest zijn, en subtiel, als een literaire immunologie. Zij zei vaak : 'Het is zoals het is. Je moet er niet zoveel achterzoeken. Dat is allemaal verloren tijd, en het leidt nergens toe.' Maar de pen was zijn wapen. Hij wilde zijn eigen militarisme bouwen, het semiotische militarisme, en dat was slechts symbolisch. Hij wilde dat er een educatie systeem zou komen waardoor oorlog voor eens en voor altijd uitgebannen kon worden. Zijn vrouw bespotte hem daarover en zei dat het hem nooit zou lukken. Volgens haar zouden er altijd wel oorlogen zijn.
'Het lijkt bijna alsof jij geen vrede wil,' zei hij eens tegen zijn vrouw.
'Vrede is niet productief,' sprak ze. 'De vrede sust de mens in slaap, en maakt de mens lui. Oorlog brengt de mens tot de top van zijn kunnen.'
'Je bent maar een gevaarlijk mens,' zei hij.
'Het is mijn opvatting,' sprak ze. 'Jij hebt de jouwe.'

En verder moest hij er ook niet over praten, want ze begon hem alweer af te snauwen. Dan hadden ze het maar weer over wat ze zouden eten.
'Jozef de dromer' noemde zij hem vaak, vanwege zijn wolkerig taalgebruik.
Volgens hem was het semiotische militarisme datgene wat het collectief kon overbruggen, om over te gaan van het nationale tot het internationale, maar zijn vrouw zei dat hij en zijn semiotische militarisme rijp was voor een bezoek aan de psychiater. Dat vond hij een hele flauwe en laffe opmerking die hij betaalde door haar een klap in het gezicht te geven. Ze liep toen naar haar slaapkamer. 'Dan moet je het zelf maar weten, maar als je gek wordt weet je dat ik je heb gewaarschuwd,' zei ze.
'Als ik gek word weet ik waarschijnlijk niks meer,' zei hij, 'en dan ga ik misschien dingen verdraaien.'
'Pas maar op,' zei ze.
Hij besloot om maar niet meer met haar over zijn filosofieën te spreken, want daar kon ze niet tegen, en dan zou het op een grote oorlog uitlopen. 'Ze moet niet denken dat ze alles zomaar kan zeggen,' zei hij tegen zichzelf. 'Ik kan veel hebben, maar dit gaat te ver. Ik heb een levensgevaarlijke vrouw. Ze wil me dus in de psychiatrie hebben. Goed om te weten.'
Sinds die dag had hij een dubbele hekel aan zijn vrouw, en ontweek haar meer dan ooit te voren. Maar ja, dat ging nogal moeilijk omdat ze in hetzelfde huis leefden. Hij probeerde zich zo stil mogelijk te houden, of gewoon over neutrale onderwerpen te praten, zoals over wat ze die dag zouden eten. Veel gespreks-onderwerpen bleven er zo niet over, maar hij

was het wel gewend. De twee kwamen maar niet dichter bij elkaar, maar bleven op zakelijke afstand.
Toen ze naar brei en naailes was ging hij weer eens even op haar kamer rondkijken. Hij zag wat nieuwe beeldjes. Er was een beeldje van een Afrikaanse vrouw, een indiaan en een soldaat. Er was ook een klein hondje bij de soldaat. Ook zag hij een pop op een stoel. Hij werd al naar als hij aan haar dagboeken dacht, dus die liet hij met rust, maar hij keek even tussen haar boeken. Er waren ook wat nieuwe boeken bij. Er lagen wat tijdschriften, romannetjes, bijbelse boekjes en een boek over auto's. Hij vroeg zichzelf af wat ze ermee moest. Van de romannetjes keek hij helemaal op. Zij was niet iemand van de romantiek. Of misschien was ze het aan het onderzoeken ? Hij zag het al helemaal voor zich dat ze erin zou bladeren, dat ze dan bij zichzelf zou denken : 'Wat is dit ? Ik begrijp dit niet. Wat is dit ?' Misschien zou ze wel hysterisch worden. Of ze zou er met opgetrokken wenkbrauwen in lezen, om vervolgens te zeggen : 'Nou ja.' Ze zou er heel minachtend over doen. Hij kon het zich niet voorstellen dat ze dit zou lezen voor de ontspanning. Of misschien zou dit makkelijker zijn omdat het toch niet om haar ging ? Er was zo een grote en veilige afstand.
Toen ze weer thuis was vroeg hij erover.
'Wat moest je op mijn kamer dan ?' snauwde ze. 'En dat gaat je verder niets aan wat ik met die romannetjes doe.' Maar na lang doorvragen bleek het van haar zus te zijn die ze had laten liggen. Die sliep altijd bij haar in de kamer als ze er was. De beeldjes scheen ze van haar zus te hebben gehad. Het boek over de auto's scheen ook van haar zus te zijn.
Op een dag kwam haar moeder op bezoek. Haar moeder was ook een moeilijke vrouw. Hij vroeg zich weleens af wie

moeilijker was : zijn vrouw of haar moeder. Ze bleef maar kort. Ze was zo weer weg, en hij was opgelucht.
Toen haar zus er weer was raakte hij met beiden in gevecht. Ze sloegen hem ook, en om verdere gevechten te vermijden bleef hij op zijn slaapkamer. Hier werkte hij aan nieuwe preken. Hij haalde zelfs geen eten. Ook haar vriendin kwam. Zijn vrouw had versterking erbij gehaald. Soms liepen ze voor zijn deur te roepen, hem uit te dagen. 'Kom dan, lafaard !' riepen ze dan. Maar hij wist waar dat op uit zou lopen. Zijn vrouw had natuurlijk weer over hem lopen roddelen. Ze bleven lang logeren. Ook 's nachts waren ze veel op. Het leek wel alsof ze de keuken bewaakten. Zo verhongerde hij. Hij hoopte maar dat ze snel weer zouden weggaan, maar dat gebeurde niet. Om zijn toestemming werd niet gevraagd. Er was niet veel wat hij kon doen. Hij wilde zich niet weg laten jagen. Hij was opgelucht wanneer ze hem met rust lieten. Hij voelde zich in het nauw gedreven, geisoleerd. Ook haar moeder kwam weer. Het leek wel alsof ze een complot tegen hem hadden gesmeed. Hij hield zijn kamerdeur op slot. Soms hoorde hij één van hen psalmen zingen, maar hij wist dat het slechts oorlogs-psalmen waren. Soms waren er zelfs nog andere vriendinnen bij die hij niet kende. 'Vol huis,' zei hij dan als hij langsliep.
Hij wilde zich niet laten wegpesten, maar hier kon hij niet tegenop. Hij besloot zich maar gewoon rustig te houden en zich niet al teveel te laten zien. Ze gaven hem de schuld van allerlei dingen. Natuurlijk wilden ze alleen maar één kant van het verhaal horen. Ze gaven hem niet de kans zijn verhaal te vertellen. Elke dag weer moest hij langs deze roofdieren heen, zelfs 's nachts. Het leek wel alsof ze elkaar afwisselden, of alsof ze nooit sliepen. Het leek wel op een machtsspel, een

strijd over territorium. Hij gebruikte het maar weer voor zijn preken. Dat was alles wat hij kon doen.
Hij wist dat de politie bellen geen zin had, want een man trok toch altijd aan het kortste eind, en hij zou toch niet geloofd worden, ook al was hij de dominee. Hij wilde rust, maar het werd hem niet gegunt. Hij voelde zich opgesloten, alsof hij geen adem had. Het was alsof zijn huis weer bezet was door de nazi's.

Hoofdstuk 11. December 1947 tot Juli 1948

Het was december 1947, en hij voelde zich helemaal afgemaakt door zijn vrouw, haar zus, haar moeder, en haar vriendinnen. In december deden ze de grootste aanval, en hij noemde het de december moorden. Hij voelde zich daarna meer dood dan levend.
De dominee zou ze wel terugpakken in zijn preken. Hij smeedde ze als nieuwe wapens. Toen hij op de preekstoel stond voelde hij zich oppermachtig na alle vernederingen. Wat haatte hij vrouwen en buitenlanders. Hij zou bijna weer willen gaan drinken en roken, maar de preekstoel opgaan hielp ook. Hier had hij het voor het zeggen en hingen ze aan zijn lippen. Maar

het was alsof zijn vrouw de bui zag hangen, en ze was niet gekomen. Hij zag haar nergens zitten, ook haar zus niet, haar moeder niet, en ook geen van haar vriendinnen. Een zwakte maakte zich meester van de dominee. Hij prevelde gewoon zijn preek op, maar was er met zijn hoofd helemaal niet bij. Wel foeterde hij vrouwen en
buitenlanders uit op een subtiele manier. Hij zorgde ervoor dat het nog net geen racisme en sexisme was.
Toen hij thuiskwam waren ze allemaal in de huiskamer, en sommigen waren op de slaapkamer van de vrouw. Het hele huis was vol. 'Waarom waren jullie niet naar de dienst gekomen ?' vroeg de dominee die zijn jas aan de kapstok hing, en zijn hoed boven op de kapstok zette. Maar hij werd gewoon genegeerd. 'Zeg op !' bulderde hij, terwijl hij er één een duw gaf. 'Waar waren jullie ?'
'Je bent dronken,' zei een vriendin van zijn vrouw. Zijn vrouw zei niets. 'Jullie zijn de oorzaak van drinken en roken,' sprak de dominee, terwijl hij een sigaret opstak. Ook deed hij toen de piano muziek hartstikke hard aan. 'En nu allemaal mijn huis uit !' riep de dominee. 'Kunnen jullie ons zelfs niet 's zondags met rust laten ? Mijn vrouw heeft rust nodig.'
Maar niemand gaf aandacht aan hem. Toen begon hij meerderen te duwen. 'Ik ben niet kapot te krijgen, hoor !' riep hij. Hij zag ze naar elkaar fluisteren. 'Weer plannetjes aan het maken, hè ?' riep hij. 'En maar blijven roddelen. Ik stop er zo mee. Ik kan geen dominee zijn met zo'n vrouw. Dan maar geen financiele ondersteuning van de kerk.'
'Je blijft gewoon dominee,' zei zijn vrouw. 'Dat ben je aan mij verschuldigd. Eens getrouwd, altijd getrouwd, en dat was de afspraak.'

'Ik stop ermee als je deze mensen hier laat wonen,' zei de dominee. 'Ze horen hier niet. Ik vraag me af of ze zelfs wel in dit land horen. Het zijn Surinamers zoals jij.'
'Wij zijn gastvrij,' zei zijn vrouw.
'Ja, maar niet voor indringers en gespuis,' zei de dominee. 'Ik sta erop dat ze vertrekken, anders zeg ik mijn predikantschap af. Ik meen het.'
'Het is geen gespuis,' zei zijn vrouw. 'Het is familie en het zijn mijn vriendinnen. Ik heb het nodig.'
'Ze mogen wel logeren, maar niet de hele tijd,' zei de dominee. 'Ik voel me niet meer veilig in mijn eigen huis.'
'Je hebt je nooit veilig gevoeld,' snauwde zijn vrouw.
'En daar ben jij de schuld van,' snauwde hij terug. 'Ik meen het. Ze moeten weg, of ik stop ermee.'
'Eén van hen is predikant in een vrouwenkerk, en zij zullen ons financieel ondersteunen, dus je doet maar wat je niet laten kan,' zei zijn vrouw koud.
'Oh, dus jullie waren naar de vrouwenkerk vandaag ?' zei de dominee.
'Wen er maar aan dat je hier niet alleen woont,' zei zijn vrouw.
'Ik heb hier niets meer in te brengen zie ik,' zei de dominee.
De volgende zondag ging de dominee met zijn vrouw en de anderen mee naar de vrouwenkerk. Er waren hier veel vrouwen, maar ook mannen. Zowel vrouwen als mannen preekten hier. Na de dienst werd er aan hem gevraagd of hij ook wilde preken, omdat hij een dominee was. Hij stemde erin toe, omdat hij dacht dat hij zo misschien wat veranderingen kon aanbrengen, en zijn vrouw wilde toch niet meer terug naar de vorige kerk. Hij vroeg zich af waarom, of misschien dat het met hemzelf had te maken. Hij kon direct de zondag erop al

preken. Hij besloot zijn woorden voorzichtig uit te kiezen, om niet gelijk met de deur in huis te vallen. Hij zou strategie gebruiken.
Zijn vrouw was erg over zijn preek te spreken, en ook de anderen. Maar dat wilde niet zeggen dat hij ineens meer in te brengen had. Hij besloot ook maar een beetje met hen mee te praten om de goede vrede, maar eigenlijk was die vrede er nooit. Als er niet gebekt en geslagen werd, dan was er een koude of stille oorlog.
Het viel niet meer weg te denken uit zijn leven, en hij legde zich er maar bij neer. Het was alsof hij weer op het internaat leefde, maar deze vrouwen waren veel moeilijker, veel doortrapter, en veel gevaarlijker. Het was alsof hij in een arsenaal woonde met gevaarlijke wapens. Als hij wist hoe ze te gebruiken dan zou het misschien nog functioneel voor hem zijn, maar anders zou het hem te gronde kunnen brengen. Het was een mijnenveld. Elke stap kon de laatste zijn. Hij moest alles wegen op een gouden weegschaaltje. De vrouwen deden niets anders dan roddelen en stoken de hele dag, en maar liegen en beschuldigen. Zijn semiotische stelsels konden hier niet eens tegenop. Het overweldigde hem als een stortvloed. Hij werd van achteren
aangevallen. Het was allemaal niet voorspelbaar voor hem.
Hij had een droom over het vijfhoofdige monster Hiroshima. Ook droomde hij over wilde honden. Hij droomde dat de hele mensheid zat opgesloten in deze chemische gevangenis genaamd Hiroshima. Het bewoog om hen heen en gaf hen leugens. Het hield hen in een diepe slaap en in valse dromen. Hiroshima was een zeemonster. Het monster vergiftigde

kinderen met chemische rotzooi en kocht hen om. Zij werden gemaakt tot poppen. Hiroshima was een poppenmaker.

De poppenmaker van Hiroshima,
Traag gaat hij over de straat,
Traag maakt hij zijn poppen,
Alles aan hem is traag

Hij maakt zijn poppen traag als hem,
Hij geeft hen geen leven, maar dood,
De poppenmaker van Hiroshima,
Hij is op weg naar de dood,
En neemt velen met hem mee
De poppenmaker van Hiroshima,
Nee, om het leven geeft hij niet,
Hij voedt zijn kinderen met gif,
En maakt hen tot poppen

Hij verkoopt hen vroeg op de ochtendmarkt,
Maar zij zullen hem altijd volgen.

Een eeuwig vuur heeft hij gemaakt,
Waarin zijn poppen traag wegzinken,
Het merkteken van verwoesting dragen zij,
Nu zijn zij slechts een droom

Zij kunnen zijn naam niet zeggen,
Alleen doen wat hij zegt,
De wereldoorlog werd tot een wereldrijk,
Het wereldrijk van Hiroshima

De dominee schrikt wakker en kijkt naar de Pinokkio pop die boven zijn schrijftafel hangt. Na een tijdje valt hij weer in slaap. Hij droomt over wilde honden die jagen. Het zijn de honden van Hiroshima. Zij zijn wreed en kennen geen genade. Zij roven kinderen uit hun bedden. Ook hij en zijn vrouw waren geroofde kinderen. De honden renden rond met hen in hun bek. Zij werden gebracht tot het monster. Het monster had vijf hoofden. Het was een zeemonster. Zo werden zij verslonden. Zo werden zij een deel van het monster. Iedereen die het monster zag werd erdoor geassimileerd. Iedereen die het monster zag begon te branden. Zij begeerden het ijs. Wat was dit ? Was dit een boze geest die hen in hun macht had ? Was het de duivel ? Waren zij daarom zoals zij waren ? Hij durfde er met niemand over te praten. Hij raakte steeds meer in zichzelf gekeerd. Niemand kon hem nog bereiken. 's Nachts had hij dromen over dat hij alleen was in een besneeuwd bos, terwijl de stad brandde. Het was donker, maar het vuur verlichtte de nacht. Hij had nergens om naartoe te gaan. Ook andere steden waren brandende. Hij wilde een medicijn. Hij wilde ijs. Dan begon ook hij te branden. De dromen keerden telkens weer terug en dan was er muziek op de achtergrond, trage, tragische muziek. Hij wist dat de atoombom ook hen had getroffen.
Binnen die ervaring leefden ze in een bevroren droom om hen tegen dat vuur te beschermen. Uiteindelijk werd alles tot steen, alsof de Medusa had toegeslagen. Hij had dromen over het Hiroshima monster in gevecht met Medusa. Zij zag hem, en brandde, en hij zag haar, en werd tot steen. Het was een

ongeluk, een huwelijk, en uiteindelijk verslond zij hem als een vogelspin, als een zwarte weduwe.
Hij werd jankend wakker, badend in zweet. Hij hief zijn handen op en sprak : 'Oh, Medusa, mijn godin. Gezegend zijt gij. Gij hebt ons bevrijd van het monster van Hiroshima.' De dominee was ziek en ijlde. Hij viel weer in slaap, en droomde alsof hij door de grond zakte nadat hij wat had gedronken in de keuken. Hij gleed door een put die leidde tot een dal waar doodsbeenderen en schedels lagen. Hier woonden de indianen. Hij voelde zich vrij en rende rond. Hij herinnerde zich dat Medusa hem deze drank had gegeven. 'Medice !' riep hij. 'Mijn medicijn !'
Hij zag haar lichtende gesteente, als een standbeeld, en kwam dichter bij haar, totdat hij ook versteende. 'Alleen steen komt tot mij,' sprak ze.
'Maar ik ben steen,' sprak de dominee.
'Je zult terugmoeten,' sprak Medusa. 'Je hebt nu een boodschap te brengen.'
De dominee werd wakker en voelde zich beter. Hij vroeg zich af wat voor boodschap hij moest brengen. Hij bad tot Medice, zijn medicijn. Was zij God ? Hij preekte die zondag in de vrouwenkerk, en vertelde over zijn dromen, over Medice. Maar hij werd een ketter genoemd en een heks. Hij mocht in de vrouwenkerk niet meer preken. Er begonnen meer vrouwenkerken op te komen, ook in het centrum, en toen ging hij gewoon naar een andere. Hij besloot niet meer te preken, maar gewoon foldertjes uit te delen over Medice, zijn medicijn. Mensen dachten dat hij gek geworden was. Zij konden het niet waarderen. Alleen in de semiotische kerk kon hij terecht. Daar

vonden ze het interessant, en ze wilden het graag verder uitpluizen.
'De man is het individu, en de vrouw is het collectief,' zei een andere dominee van de semiotische kerk. 'Het is de altijddurende strijd tussen kapitalisme en communisme.'

'Alleen het semiotische militarisme kan een brug bouwen tussen hen, niet het materialistische militarisme. Japan is het militarisme,' zei dominee Jonkema.
De poppenmaker van Hiroshima,
In zijn fabrieken van oorlog en verderf laat hij hen werken,
Opdat zijn giftige medicijn verkocht kan worden.
Toen de dominee weer thuis was las hij een psalm. Het was psalm 102 : de psalm van een geheel ontblote bidder.
'Een gebed des verdrukten, als hij overstelpt is, en zijn klacht uitstort voor het aangezicht des Heeren.
O Heere, hoor mijn gebed, en laat mijn geroep tot U komen.
Verberg Uw aangezicht niet voor mij, neig Uw oor tot mij ten dage mijner benauwdheid; ten dage als ik roep, verhoor mij haastelijk.
Want mijn dagen zijn vergaan als rook, en mijn gebeenten zijn uitgebrand als een haard.
Mijn hart is geslagen en verdord als gras, zodat ik vergeten heb mijn brood te eten.
Mijn gebeente kleeft aan mijn vlees, vanwege de stem mijns zuchtens.
Ik ben een haan der woestijn gelijk geworden, ik ben geworden als een nachthaan der wildernissen.
Mijn vijanden smaden mij al den dag; die tegen mij razen, zweren bij mij.

Want ik eet as als brood, en vermeng mijn drank met tranen.
Vanwege Uw verstoordheid en Uw groten toorn; want Gij hebt mij verheven, en mij weder nedergeworpen.
Mijn dagen zijn als een afgaande schaduw, en ik verdor als gras.
Maar Gij, Heere, blijft in eeuwigheid, en Uw gedachtenis van geslacht tot geslacht.
Gij zult opstaan, Gij zult U ontfermen over Sion, want de tijd om haar genadig te zijn, want de bestemde tijd is gekomen.
Want Uw knechten hebben een welgevallen aan haar stenen, en hebben medelijden met haar gruis.
Dan zullen de heidenen den Naam des Heeren vrezen, en alle koningen der aarde Uw heerlijkheid.

Als de Heere Sion zal opgebouwd hebben, in Zijn heerlijkheid zal verschenen zijn,
Zich gewend zal hebben tot het gebed desgenen, die gans ontbloot is, en niet versmaad hebben hunlieder gebed;
Dat zal geschreven worden voor het navolgende geslacht; en het volk, dat geschapen zal worden, zal den Heere loven;
Omdat Hij uit de hoogte Zijns heiligdoms zal hebben nederwaarts gezien; dat de Heere uit den hemel op de aarde geschouwd zal hebben;
Om het zuchten der gevangenen te horen, om los te maken de kinderen des doods;
Opdat men den Naam des Heeren vertelle te Sion, en Zijn lof te Jeruzalem;
Wanneer de volken samen zullen vergaderd worden, ook de koninkrijken, om den Heere te dienen.
Hij heeft mijn kracht op den weg ter neder gedrukt; mijn dagen heeft Hij verkort.

Ik zeide: Mijn God, neem mij niet weg in het midden mijner dagen; Uw jaren zijn van geslacht tot geslacht.

Gij hebt voormaals de aarde gegrond, en de hemelen zijn het werk Uwer handen;
Die zullen vergaan, maar Gij zult staande blijven; en zij alle zullen als een kleed verouden; Gij zult ze veranderen als een gewaad, en zij zullen veranderd zijn.
Maar Gij zijt Dezelfde, en Uw jaren zullen niet geëindigd worden.
De kinderen Uwer knechten zullen wonen, en hun zaad zal voor Uw aangezicht bevestigd worden.'

Hij voelde zich als de bidder die zichzelf bloot had gegeven door zijn dromen te vertellen en hierdoor bespot werd. De nacht daarop had hij een droom van zijn vrouw die tot steen was geworden, en er was Russische, communistische muziek op de achtergrond. Er was ook een aftiteling, alsof een film was afgelopen. Hij werd wakker door het geschreeuw en gehuil van de zus van zijn vrouw en haar vriendinnen. Ze riepen dat ze was overleden. Hij rende uit zijn kamer, en vroeg hoe dat gebeurd kon zijn. Ondanks dat hij een hekel aan haar had in vele opzichten was hij ook zwaar bedroefd en geschrokken. Niemand had hierop een antwoord. Ze was niet ziek.
Het was een zware en sjieke begrafenis met veel bloemen. Iedereen ging in het zwart, en ook hij. Hij zou de preek houden bij de begrafenis. Hij zei alleen maar goede dingen over haar, en hield haar de hand boven het hoofd. Over de doden niets dan goeds. Die nacht had hij een droom dat ze verdronk in een zee van bloemen. Hij was bij haar. Hij hield haar vast. Hij kon

haar dood niet stoppen. Het was een hemelse droom waarin hij haar kuste. Zo nam hij afscheid van haar.

In hun cultuur als de vrouw was gestorven, dan erfde de zus alles, ook de echtgenoot, bij wijze van gewoonte. Het was iets heel economisch weer, want zo zou de man toch voor de familie blijven zorgen. Dit was dus ter voordeel van de zus van zijn vrouw. Hij voelde zichzelf als een melkkoe. Er werd niet om zijn toestemming gevraagd. Hij werd automatisch de echtgenoot van de zus van zijn vrouw. Hij had er gemengde gevoelens over, want aan de andere kant werd zo wel het gemis opgevuld. Zijn nieuwe vrouw was direct veel meer open. Zij nam de kamer van zijn vrouw nu, en zorgde er ook voor dat de vriendinnen van zijn vrouw weer vertrokken.
Ze was wel heel erg veeleisend en streng, en eiste na een paar weken wel dat ze samen één slaapkamer zouden hebben.
Op een ochtend kwam hij de slaapkamer uit. Zijn nieuwe vrouw was er al eerder uitgegaan en zat in haar nachtjapon achter de ontbijttafel. Hij liep naar haar toe en legde een hand op haar schouder, en ging toen tegenover haar zitten. 'Hoe heb je geslapen, lieverd ?' vroeg hij haar.
'Goed, schat, en jij ?' vroeg ze. 'Het was weer een nacht vol van dromen,' zei hij.
'Waarover ging het, schat ?' vroeg ze.
'Daar ga ik het niet over hebben, want straks word ik weer bespot,' zei hij.
Ze deden veel samen. Ze gingen samen naar de supermarkt en naar de bibliotheek bijvoorbeeld. Ze was warm, open en hartelijk, maar diplomatiek. Ze hadden elkaar eindelijk gevonden. Ze waren elkaar tegengekomen op een brug die

lange tijd afgesloten was geweest. Zo hadden ze een goed uitzicht vanaf de brug. Ze was eindelijk volwassen geworden. Hij had veel filosofische gesprekken met haar. Ze groeiden steeds meer over religie heen, maar stukken ervan waren wel onderdelen van de filosofie. Er was veel ijs gebroken tussen hen sinds ze getrouwd waren. Eigenlijk ging het alleen maar beter. Hij verbaasde zich erover hoe ze in korte tijd zo kon veranderen. Hij herkende haar bijna niet meer terug.
Ze maakten ook samen lange stadswandelingen, en gingen naar andere steden en plaatsen. Ze hielden ook beiden van het strand. Als ze langs andere huizen liepen dan keken ze vaak naar de tuinen. Sommige tuinen van Arabieren leken wel op vuilnishopen. Ze gooiden hun rommel gewoon in de tuin. Ze konden zich daar enorm aan ergeren. Het stonk er ook altijd verschrikkelijk, maar misschien was het de gewoonte van die mensen, of ze wisten niet waar ze het naartoe moesten brengen. Misschien hadden die mensen wel hulp nodig. Vaak hadden ze het thuis ook over die Arabieren en hun rommel, en ze hoopten maar dat niet de hele stad een vuilnisbelt zou worden. Vanuit het raam aan de achterkant konden ze gewoon zulke tuinen inkijken bij flats. Ze hadden achter hun flatje zelf een tuin, en daarachter was een speeltuintje, en daarachter was een flatje waarin veel Arabieren woonden. Er stond ook een schooltje dichtbij.
Soms gingen ze het bos in, even de frisse lucht in. Dan waren ze ook even uit de fabriekslucht van de stad. Ze huurden zelfs een sta-caravan op een kampeerterrein in het bos. Dit lag aan een meer, waar ze ook een bootje huurden. Maar thuis voelden ze zich toch het beste, ondanks de bijwerkingen van het stadse

leven. Zo hadden ze ook de kerk dichtbij. De preken maakten ze samen. Zij was hem hierin een grote hulp.

Hoofdstuk 12. Juli 1948 tot Januari 1949

Hij keek erg op tegen zijn nieuwe vrouw. Zij had er voor gezorgd dat de vriendinnen van haar zus niet of nauwelijks terugkwamen. Dat was een enorme rust voor hem, en zo hadden ze ook veel tijd voor elkaar. Zowel 's avonds als 's ochtends liep ze vaak rond in een nachtjapon. Soms had ze haar badjas aan. Hij verafgoodde haar. Zij was een betere versie van haar zus.
Misschien ging het ook wel beter omdat ze de oorlog steeds verder achter zich lieten. In de eerste paar jaren na de oorlog waren velen verbitterd en verstijfd, maar het was nu 1948. Er vond veel versoepeling plaats. Alles zat eerst vast, maar nu kwam het los.
Soms kwam haar moeder nog, die nog heel stug en moeilijk was. Soms probeerde haar moeder weleens wat, maar gelukkig was zijn nieuwe vrouw haar de baas. Ze kon goed van haarzelf afbekken tegen haar moeder wanneer dat nodig was. En soms was dat gewoon nodig. Hij was altijd blij als zijn

schoonmoeder weer weg was. Wat een naar beest was dat toch in zijn ogen.
Maar op een dag had haar moeder een eigen vriendin meegenomen, een hele stevige vrouw, en die bekte er flink op los tegen zijn nieuwe vrouw, en die begon ook geweld te gebruiken. Toen hij ingreep was het oorlog, want ook zijn schoonmoeder begon er op in te slaan. Zijn schoonmoeder beweerde dat zij de bazin was van de familie, dat dat nu eenmaal zo door hun cultuur was geregeld, en zo beweerde ze ook bazin van het huis te zijn. Haar dochter pikte dit niet, en ook hij niet, maar er werd gedreigd met represailles vanuit hun cultuur. Ze werden gechanteerd. Uiteindelijk gaf zijn nieuwe vrouw in, maar hij kon het niet accepteren. Dit ging zo ver dat uiteindelijk zijn nieuwe vrouw zich weer tegen hem keerde, gewoon vanwege haar moeder en haar cultuur. De dominee vond het maar een vreemde cultuur. Hij vond het belachelijk. Zijn schoonmoeder zou een tijdje bij hen wonen, en ook haar vriendin. Hij vond direct dat daardoor de sfeer was verpest. Zijn nieuwe vrouw had zich nu tegen hem gekeerd omdat hij haar moeder zou hebben geslagen. Hij zei dat dat niet waar was, maar dat haar moeder hem had geslagen, en zijn nieuwe vrouw had haar moeder ook geslagen. Hij vond dat ze hun verstand hadden verloren. Degene die het meeste bekte was wel de grote vriendin van zijn schoonmoeder. Die was uiteindelijk degene die het gevecht was begonnen. Zij had hem ook hard geslagen. Hij vond het maar een gewelddadige familie, en een gewelddadige, criminele cultuur. Hij begon steeds meer tegen Suriname aan te trappen, racistisch te doen. Hij haatte dat land nu. Het werd zo erg dat hij weer wilde dat zijn eerste vrouw terug zou zijn, en hij vroeg zich af hoe ze

eigenlijk tot haar dood was gekomen. Dat was nog steeds een groot mysterie. De poppenmaker van Hiroshima had weer toegeslagen. Dat wist hij zeker. En waar was Medusa, zijn Medice, zijn medicijn ?
Hij vroeg zich af waar de vechtlust van zijn nieuwe vrouw was gebleven. Alles was weer terug naar af, of zou ze verlamd geraakt zijn door iets, door culturele programmatie ? Alles leek te moeten buigen voor het familie-hoofd. De dominee wilde het er niet bij laten zitten, maar hij wilde ook zijn huis niet verlaten. Het was alsof er een muur of een wand tussen hem en zijn nieuwe vrouw was gekomen, allemaal door haar moeder. Hij bonkte met zijn hoofd tegen muren aan de hele tijd. Hij wilde wegrennen, maar waar naartoe ? Hij wist dat de poppenmaker van Hiroshima naar hem op jacht was.
Op een nacht werd hij wakker en merkte dat zijn vrouw niet naast hem lag. Hij ging naar de huiskamer waar ze op de bank zat. Ze las in een autoboek. 'Wat doe jij hier nou ?' vroeg hij.
'Ik kon niet slapen,' zei ze. 'Eigenlijk zou ik hier weg willen.'
Hij ging terug naar zijn bed, en viel in slaap. Hij droomde dat hij een kind had die hem een sleutel gaf van een politie auto. Toen hij wakker werd lag zijn vrouw nog steeds niet naast hem. Weer ging hij naar de huiskamer, waar ze op de bank sliep.
De dagen erna begonnen de vriendinnen van zijn eerste vrouw terug te komen, door toedoen van haar moeder. Hierdoor verslechterde zijn humeur nog erger. Ze begonnen steeds meer uit elkaar te groeien en op het laatst sliepen ze ook apart. Hij was daar
aan de ene kant wel blij mee dat hij zijn slaapkamer weer terug had voor zichzelf.

Uiteindelijk ging haar moeder weer weg, maar hun relatie was niet meer hetzelfde. Ze deed koud en was hardvochtig. De poppenmaker van Hiroshima had hard toegeslagen. Hij wandelde samen met zijn vrouw in het park, maar het was niet meer hetzelfde. Zijn vrouw zei dat haar moeder elk moment weer terug kon komen. 'Nee, niet weer,' dacht hij bij zichzelf. Maar haar moeder scheen weg te blijven voor nu. Hij hoopte dat hij zijn huwelijk weer kon opbouwen zoals het was, maar dat lukte niet. Ze was een ander mens nu. Het was alsof de hoofden van het monster van Hiroshima elkaar hadden afgewisseld. Het was iets onverbiddelijks. Ze deed ongeinteresseerd en onverschillig nu. 'Ik wou dat mijn zus nooit was overleden, want nu ben ik met jou opgescheept,' zei ze weleens. Het huwelijk was slechts zakelijk in haar ogen, als een traditie.
Ze kookte wel goed en lekker, maar haar gedrag was niet om over naar huis te schrijven. Hij had in ieder geval een goede kok aan huis, maar dat was dan ook alles. En ze kon in zijn ogen ook helemaal niets meer goeddoen. Ze had het helemaal bij hem verprutst. 'Je hebt geen ruggegraat,' zei hij weleens. 'Je loopt gewoon met de muziek mee, als een majorette. Vroeger was je radicaal, maar nu heb je geen persoonlijkheid meer.'
Hij wilde zijn huwelijk weer opbouwen, maar het leek wel alsof alles tussen zijn vingers weggleed, en zijn vrouw werkte totaal niet mee.
Op een nacht had hij weer een vreemde droom. Hij zag een zwarte wachter van Hiroshima die de pols van zijn vrouw had gegrepen, en ze verstijfde helemaal. Hij werd even later wakker van gegil en gehuil van haar moeder en wat vriendinnen van zijn vorige vrouw die bij hen logeerden. Het

bleek dat ook zijn nieuwe vrouw onder mysterieuze omstandigheden was overleden. Zijn hart was gebroken. Ook nu was er geen ziekte in het spel. Hij vroeg zich af waar het aan kon liggen. Een onderzoek wees uit dat er van een bepaalde drug zich veel in haar lichaam bevond. Hij vroeg zich af of ze aan de drugs was, of dat het misschien moord was. Hij wilde niet naar de begrafenis. Dat was teveel voor hem. De begrafenis van zijn vorige vrouw kon hij al bijna niet aan. Toen had hij zichzelf voorgenomen nooit meer naar een begrafenis te gaan.
Haar moeder kreeg zo nog meer macht over hem. Zij besloot dat de beste vriendin van zijn eerste vrouw nu het werk moest overnemen. Dat hoorde zo in de traditie, en zo werd de vriendin zijn vrouw. Het was een gewelddadige vrouw. Ze was ook heel onvoorspelbaar. Ze ging met hem in gevecht over de kleinste dingen. Ze was de dochter van een slager, waar ze ook werkte. Ze had verder een goed inkomen. Ze maakte lange dagen. Pas 's avonds kwam ze thuis, maar in de weekenden was ze veel thuis en maakte hem het leven onmogelijk. Ook s' avonds maakte ze hem het leven onmogelijk. Hij moest bij haar zitten en mocht niet naar zijn slaapkamer. Hij moest haar gezelschap houden, en ze wilde veel praten. Hij moest het vooral oppervlakkig houden. Als het te diep ging, dan begreep ze het niet, en werd ze agressief. Hij was altijd opgelucht als ze sliep, en vooral als ze 's ochtends vroeg naar haar werk was gegaan. Ze droeg hem ook karweien op. Hij had huiswerk, en dat moest hij afhebben voordat zij terugkwam, anders zwaaide er wat en had ze een appeltje met hem te schillen. Hij begreep niet hoe zijn leven zo snel had kunnen veranderen. Als hij aan

de mysterieuze dood van zijn twee vrouwen dacht wist hij dat de poppenmaker van Hiroshima had toegeslagen.

De poppenmaker van Hiroshima,
Traag gaat hij over de straat,
Traag maakt hij zijn poppen,
Alles aan hem is traag

Hij maakt zijn poppen traag als hem,
Hij geeft hen geen leven, maar dood,
De poppenmaker van Hiroshima,
Hij is op weg naar de dood,
En neemt velen met hem mee

De poppenmaker van Hiroshima,
Nee, om het leven geeft hij niet,
Hij voedt zijn kinderen met gif,
En maakt hen tot poppen

Hij verkoopt hen vroeg op de ochtendmarkt,
Maar zij zullen hem altijd volgen.

Een eeuwig vuur heeft hij gemaakt,
Waarin zijn poppen traag wegzinken,
Het merkteken van verwoesting dragen zij,
Nu zijn zij slechts een droom

Zij kunnen zijn naam niet zeggen,
Alleen doen wat hij zegt,
De wereldoorlog werd tot een wereldrijk,

Het wereldrijk van Hiroshima

Het monster had vijf koppen,
Het hield hen in een diepe slaap en valse dromen,
De koppen wisselden elkaar af,
Dit was het derde hoofd,
En was de moeder van zijn vorige vrouwen het vierde ?
En was hijzelf misschien het vijfde ?

De rillingen gleden over hem heen.
Kon hij zichzelf nog wel vertrouwen ?
Of had de alcohol hem al te zwaar aangetast ?
Nee, hij moest vechten tegen dit monster,
Zoveel kinderen waren opgesloten in dit beest,
Ook hijzelf ...

Traag ging het monster over de straten,
Achter hem sleepte de lange bruidsjurk,
Die sporen van bloed achterliet,
Wie had zijn vrouwen vermoord,
Of hoe kwamen zij aan hun einde ?
Hij wist het nog steeds niet ...

Hij had geen verstandsverhouding met zijn nieuwe vrouw. Het liet hem volkomen koud. Voor hem mocht het monster wel weer opnieuw toeslaan, maar ook gruwelde hij van zichzelf om die gedachte. Hoe kon hij zo kil zijn ? Hij had het gevoel alsof er een oorlog om hem gestreden werd. Deze vrouw was als de hel, maar hij kon ook de hemel aanraken. Het lag allemaal zo dicht bij elkaar. Haar wispelturige, onvoorspelbare en

gevaarlijke karakter inspireerden hem. Altijd weer stroomde de adrenaline door hem heen als ze er was, of als hij aan haar dacht. Hij wist dat zijn leven altijd was afgelopen als ze thuis zou komen. Ze scheen hem vechtlustig te maken, iets waardoor hij energie kreeg en ook weer energie kwijt kon raken. Hij had haar nodig om te overleven, en hij ontwikkelde een soort verslaving aan haar.
In de nacht had hij gevechten met haar, grote worstelingen. Niet alleen lichamelijk, maar ook geestelijk. Ze sloopte hem, maar hierdoor ontwikkelde hij zich ook. Hij moest altijd op zijn hoede zijn. Ze was een twistzieke vrouw, vechtlustig, altijd op zoek naar spanning, altijd uitdagend. Ze zocht altijd ruzie. Hij kende eigenlijk geen rust meer. Altijd moest hij zichzelf ook bewijzen. Ze had nooit genoeg en het was nooit goed in haar ogen. Ze lokte hem altijd weer uit. Ze testte hem voortdurend. Hij zag haar als een grote beproeving. Nee, saai was het leven niet met zo'n vrouw, maar soms wel vemoeiend. Het leek wel alsof ze een pop van hem wilde maken.

Hoofdstuk 13. 1949

Traag ging het monster van Hiroshima door de straten,
Een spoor van bloed achterlatend,
Dan komt hij tot de brug tussen stad en wildernis,
De onmetelijk grote brug,
De stille brug van de dood,
En wanneer hij over de brug gaat,

Dan begint de brug te branden

De dominee kijkt naar zijn nieuwe vrouw,
Zij lijkt op een pop in haar witte jurk.
Hij wil haar beschermen,
Het is het laatste wat hij heeft,
Dit is wat hij droomt,
Plotseling staat zij in brand.
De dominee rent weg, naar de grote brug tussen stad en land,
Maar dan brandt de brug ook.
Hij kijkt achterom en ziet zijn nieuwe vrouw wegzinken in een zee van vuur,
En dan grijpt het hem, en hij zinkt ook.

Hij schrikt wakker en gaat naar de kamer waar zij slaapt.
Zij is in een witte nachtjapon.
Hij perst zijn lippen tegen haar wang en dan tegen haar mond.
'Ik wil niet dat jij ook gaat zoals de anderen,' fluistert hij en omhelst haar.
Ze ligt daar als een pop.
Ze beweegt niet en wordt ook niet wakker, maar ze voelt wel warm aan.
'Wordt wakker,' zegt hij in paniek.
Dan wordt ze wakker en is heel slaperig.
Hij kust haar weer.
'Wat is er ?' vraagt ze slaperig.
'Ik heb een nachtmerrie gehad,' zei hij, 'dat je wegzonk in vuur, en toen ook ik. Ik wil je niet verliezen. Een derde dood kan ik niet aan.'
Ze omhelsde hem stevig, en drukte hem tegen haar aan.

'We gaan eraan werken,' zei ze nog steeds slaperig.
'Nee,' zei hij. 'Er is wat aan de hand. Ik vertrouw het niet. Twee vrouwen kwijt en in haar lichaam was een abnormale hoeveelheid van een drug gevonden. Weet jij hier meer van ? Vertel het me.'
'Waar heb je het over ?' vroeg ze.
'Je weet het,' zei hij. 'Denk. Als de vrouwen hier zijn gebeuren er altijd zulke dingen. Alsof ze elkaar afwisselen. Alsof ze elkaar koudmaken. Jij kan de volgende zijn. Is dat soms ook een deel van jullie cultuur ?'
'Waar heb je het over ?' vroeg ze weer.
'Ik kan het niet meer,' zei hij. 'Alsjeblieft, laten we ze niet meer binnenlaten.'
'Maar ze zijn van onze cultuur,' zei ze. 'Het is onze traditie.'
'Hebben jullie hen vermoord ?' vroeg hij.
'Nee, natuurlijk niet,' zei ze.
'Wie dan, of hoe dan ?' vroeg hij.
'Ik heb geen idee,' zei ze.
Hij drukte zijn lippen tegen haar aan. 'Echt, ik kan het niet meer,' zei hij. 'Wat als jij de volgende bent ? Gebruik je drugs ?'
'Nee,' zei ze. 'Je hart klopt als een razende.'
'Ik ben bang,' zei hij.
'We gaan eraan werken,' zei ze weer.
'Waarom doen ze ons dit aan ?' vroeg hij.
'Ik weet het niet,' zei ze. Toen viel ze weer in slaap. Hij ging weer terug naar zijn eigen kamer. De dag erna was ze weer als het monster van Hiroshima.
Die nacht had hij weer een nachtmerrie.
De poppenmaker van Hiroshima ging traag door de straten,
Hij kwam om kinderen te roven uit hen bedden,

Om ze mee te nemen op zijn schepen,
Met een gif doorboorde hij de vliezen van hun hoofden,
Met een gif drong hij door tot hun monden,
Nee, zij sliepen allemaal, en zouden het altijd ontkennen,
Wat de poppenmaker van Hiroshima tot hen had gedaan ...

Einde

HET PAARSE COMPLOT

Inhoud

Hoofdstuk 1. Het Boertje
Hoofdstuk 2. Helga
Hoofdstuk 3. Tijd Is Geld
Hoofdstuk 4. Nat Kruid
Hoofdstuk 5. De Mist
Hoofdstuk 6. De Geheimen van Kapitein Wak
Hoofdstuk 7. De Geluksvogel

Hoofdstuk 1. Het Boertje

Ik raakte verstrikt in de woeste doornstruiken die haar paleistuinen omgaven, als een prooi die in een net verstrikt raakte. Ze sprak dat het de poorten van de hel waren, en ik was diep afgedaald. Ik had hier niet moeten komen, maar er was geen weg meer terug. Haar boeken waren de koninginnen van de hel die mij kwelden. Ik verdiende straf in haar ogen, maar ik wist niet waarom.
"Was ik maar bij moeder thuisgebleven," sprak ik.
Toen was het toneelstuk afgelopen. We gingen allemaal naar huis na nog wat gedronken te hebben in het café. Ik stortte op mijn bed. Waar was ik toch in terecht gekomen ? Maar ja, in de fabriek wilde ik niet werken.
Ik probeerde mezelf hogerop te werken als toneelspeler. Ik wilde van dit soort komedies weg, maar dat ging niet makkelijk. Er was een te hoge vraag naar dit soort komedies. Ik wilde andere soorten toneelstukken spelen, maar daar was niet echt vraag naar.
"Duivels en vampieren, piraten en kannibalen, indianen en cowboys," sprak ik tot de toneelbaas. "Hoe lang denkt u dat ik dit nog ga volhouden ? Het is toch wel altijd en eeuwig hetzelfde liedje."
De toneelbaas begon te grommen. "Daar is nu eenmaal veel vraag naar, en we hebben de toneelstukken zo komisch mogelijk gemaakt. Het is een goede grap."
Ik zuchtte. Ik had het gevoel alsof ik hier nooit meer uit zou komen. Ik voelde mij een slaaf. "Het is altijd hetzelfde. Als er voor mij dan niets anders is, dan heb ik toch het liefst zo veel mogelijk afwisseling, en zoveel mogelijk nieuwe toneelstukken

in dat genre." Maar nee, dat was ook niet goed, want de mensen wilden nu eenmaal veel van hetzelfde zien. Sommige toneelstukken waren gewoon nationale stokpaardjes.
Op een bepaald moment kon ik er niet meer tegen. Ik had mijn grenzen bereikt, en na een huilbui op het podium ben ik het land uitgevlucht. Maar al snel bleek het dat het in andere landen nog wel erger was, dus ik kwam weer terug waar ik vandaan kwam. Gelukkig mocht ik wel op ziekenverlof. De aardige secretaresse kwam me zo nu en dan opzoeken om te zien hoe het met me ging, maar het ging eigenlijk alleen maar erger. Ik had er 's nachts ook nachtmerries van.
"Mijnheer Windesheim, wordt het geen tijd dat u een ander beroep kiest ?" vroeg de secretaresse vriendelijk.
"Ja, maar wat dan ?" vroeg ik. "In een fabriek kan ik niet werken."
"Er zijn veel meer mogelijkheden," sprak de secretaresse. Ze opende een gids en begon beroepen op te lezen. Ik had er nog nooit van gehoord. Ze opende een nieuwe wereld voor mij.
"En daar kan ik zomaar werken ?" vroeg ik. "Of moet ik daarvoor eerst naar school ?"
Ze keek me aan. "Ik kan wel wat voor u regelen. Het is beiden. U kunt zowel studeren als werken. Er is veel balans met dit soort beroepen."
Ik begon weer een beetje hoop te krijgen. Ze had één en al aandacht voor mij, en begreep mijn angsten. Ze begon de beroepen uitvoerig te bespreken en aan het einde ervan mocht ik een keuze maken. Zij zou het voor me regelen. Het beroep wat ik had gekozen was het ontcijferen van oude teksten. Ik moest dus wel een taalkundige opleiding krijgen, etymologie, over de oorsprong van talen, en zaken zoals cryptologie en ik

moest opgeleid worden tot taalkundig detective. Dat was dus een hele mond vol, maar alles beter dan waar ik me nog in bevond, zij het met ziekteverlof.
Eigenlijk regelde ze alles voor mij. Ze regelde een studie, werk, en zelfs de verhuizing. Ik kreeg een groot huis in het bos, als een villa, dus ik werd direct goed betaald. Zij was mijn sleutel tot de hemel. Ik werd als een heilige behandeld, en ze hadden er groot vertrouwen in dat ik bepaalde oude teksten die nogal belangrijk schenen te zijn kon ontcijferen. Ik wist helemaal niks, tenminste dat dacht ik. Ik speelde het spelletje maar een beetje mee. Ik was goed opgeleid als toneelspeler voor dat soort dingen. Ik kon me er goed in uiten, en het was een keer wat anders. Ik dacht : "Ik verzin wel wat. Dit is tenminste iets waar ik bij kan ademen."
Twee mede-studenten, een blanke jongen en een donker meisje, lieten mij de geschriften zien. Het waren tabellen met hele vreemde tekens. Ze waren erg vriendelijk naar mij, en behandelden mij alsof ik vele klassen hoger was dan hen. Het leek wel alsof ze dachten dat ik een hogere band had in een vechtsport, jiu jitsu ofzo. Ze waren er stellig van overtuigd dat ik dit kon, iets wat zij niet konden. Er bleken geen leraren te zijn, maar studenten onderwezen elkaar. Nieuwe studenten werden als heilig beschouwd, en als leraren, en zij moesten de hogere klassen onderwijzen. Ook ik moest hen onderwijzen, maar wat moest ik zeggen ? Gelukkig was ik dus opgeleid in toneelspelen, dus ik maakte er gewoon wat van, en ze vonden het prachtig. Ze zagen mij als een held. Ik had hen bevrijding gebracht. Het viel me op dat alles hier omgedraaid was. Hoe lager de klas, hoe beter. Nieuwe studenten kregen het best betaald en hadden de beste huizen. Waarom wist ik niet.

Na verschillende maanden had ik een gesprek met de secretaresse van mijn vorig beroep die mij zo goed geholpen had en mij een nieuw leven had gegeven, en ik vertelde haar alles. Ze vertelde mij dat ik moest proberen in de lagere klassen terecht te komen, die geheim waren. Als mij dat niet op tijd zou lukken dan zou ik in een hogere klas terechtkomen. De lagere klassen bleken onder de grond te leven.
"Onder de grond ?" vroeg ik verbaasd. "Wat moet ik daar dan ?"
"Daar zijn nog betere voorzieningen," sprak de secretaresse vriendelijk. Ze was weer vol met aandacht voor mij, en legde mij alles uit. Het bleek dat de school draaide om een vreemde religie waarin een verdronken vrouw werd aanbeden. Voor sommigen was dit een engel, of een godin, en voor anderen gewoon een vrouw, maar om haar draaide alles, hun hele leven.
"Hoe verdronk zij dan ?" vroeg ik.
"Ik heb me daar nooit zo in verdiept," sprak de secretaresse. "Het lijkt mij het beste dat je dat aan hen zelf vraagt."
Ik keek verbaasd. Mijn nieuwsgierigheid was nu wel gewekt. Toen ik weer terug was bij mijn mede-studenten vroeg ik hen hoe ik in de lagere klassen kon komen, en wie eigenlijk die verdronken vrouw was, en hoe ze aan haar einde was gekomen. De jongen en het meisje keken mij glimlachend aan. "Ontcijfer jij die teksten nu maar," sprak het meisje lachend. Ze deden er nogal geheimzinnig over. Ik moest me er bij neerleggen dat ik niet makkelijk aan informatie zou kunnen komen. "Lagere klassen ?" lachte ze, terwijl ze haar tongetje uitstak. Ik kwam er niet mee verder, en boog mijn hoofd weer over de teksten. Ik probeerde er een verhaal van te maken. Toen ik klaar was kreeg ik weer nieuwe teksten. Het viel me op dat het steeds dezelfde

soorten tekens waren. De lettertjes waren heel klein opgeschreven. Ik moest mijn verhaal ook onderbouwen.
Ik begon steeds meer bepaalde patronen in de teksten te zien, en daar werkte ik mee verder. Het leek wel alsof er een heleboel lagen inzaten, en ik begon het op te dienen als een soort wetenschap. Ik wist dat alles slechts giswerk was en toneelspel, maar ik wilde in de lagere klassen komen en meer weten over de verdronken vrouw die zij aanbaden, en waar ze mij niets over wilden vertellen. Het leek wel iets persoonlijks te zijn, of misschien konden ze het gewoon niet vertellen. Misschien was het te emotioneel. Er waren verder ook geen kerkdiensten of afbeeldingen van deze religie. Ook wist ik niet of de secretaresse de exacte waarheid had gesproken.
Op een dag gingen we met wat andere mede-studenten in een busje diep het bos in. Er was daar ergens een vijver en een nog groter huis dan ik had, een gigantisch grote witte villa met verschillende verdiepingen. Het was een prachtig huis, als witte chocolade, en diep in het bos. In de vijver waren prachtige zwanen. Op een terrein met kiezelsteentjes stapten wij uit, en liepen het grote gebouw in. Ik keek mijn ogen uit in de gang, en kreeg toen de zalen te zien. Ook lieten ze mij de keuken zien en de eetzaal.
Het donkere meisje zou het woord doen. Ze sprak ons even later toe in één van de zaaltjes.
"Geachte mede-studenten," sprak ze. "We zijn allen blij met deze nieuwe dag gegeven door zij die verdronken was." En toen volgde er een lange toespraak over de teksten die ik had ontcijferd. Mijn naam werd ook nog genoemd, maar ook andere namen. Alle nieuwe studenten waren bezig geweest met de ontcijfering van deze teksten. Uit sommige van hun werken

werd voorgelezen. Er waren ook andere busjes gekomen met mede-studenten, dus de zaal zat vol. Ik begon de verschillen te merken tussen mijn ontcijferingen en ontcijferingen van anderen, maar er waren ook tot mijn grote verbazing duidelijke overeenkomsten. Het donkere meisje was trots op ons, en dat liet ze ook duidelijk merken. Ze beschouwde onze teksten als heilig. Ze had een kleine verzameling gemaakt, en daar zou een boek van gedrukt worden. Ook mijn ontcijferingen zouden in dit boek komen, en het zou opgedragen worden aan zij die verdronken was. Het werd beschouwd als haar heilige boek.
Er bleken nog veel meer van zulke boeken te zijn, want zo deden ze het al jaren. De boeken waren te vinden in een grote bibliotheek onder het gebouw, en dat was al zo voor vele eeuwen. Aan het einde van de toespraak gingen we naar beneden, naar de bibliotheek. Het was inderdaad een reusachtige bibliotheek met enorm veel boekenkasten en stellages. De nieuwe studenten mochten vanaf nu hier studeren. We kregen allemaal onze eigen kamer in het witte gebouw. Ik mocht wat boeken meenemen om te lezen en te bestuderen.

Wat me opviel waren weer de verschillen en de duidelijke overeenkomsten. Ik begon er patronen in te zien. Ik las en las, en leerde. Toch beschouwde ik het als verzonnen, maar het was wel leuk bedacht. Zo kon ik vele verhalen lezen tijdens de studie. Na een paar maanden was er ook een soort examen waarvoor ik slaagde, en toen ging ik naar een lagere klas. Hier had ik dus op gewacht. Er was een lift in het witte gebouw die onder de grond ging, nog dieper dan de bibliotheek.
Ik ging daar uit de lift en liep recht tegen een boertje aan.
"Pardon," zei ik.

"Geeft niks, kerel," sprak de boer een beetje plat. "Ik stond juist op jou te wachten."
"Oh, u kent mij al ?" vroeg ik verbaasd.
"Ja, ze hadden mij al over je verteld," sprak het boertje.
"Welkom op de lagere klas. Ik ben van een nog lagere klas, dus ik zal jou wel wegwijs maken hier."
"Goed," sprak ik, "interessant. En waar kan ik zolang wonen ?"

"Bij mij in de boerderij," sprak het boertje.
"Hier onder de grond ?" vroeg ik terwijl ik om me heen keek. Er waren hier overal verlichte gangen met plantenbakken als kleine plantsoentjes, en vijvers. Aan de muren hingen schilderijen. "Precies," sprak het boertje plat. "De gangen lopen uit op ondergronds weiland gebied, en daar staat mijn boerderij."
"Klinkt interessant," sprak ik weer. "'t Zal wel donker zijn daar."
"Ach, welnee," sprak het boertje. "Er is overal goede verlichting, ook bij het weiland."
"Interessant," zei ik weer. "Wat is dit keer de studie opdracht en de werk opdracht in deze klas ?" vroeg ik.
"Kom maar mee," sprak het boertje plat. "Ik zal het je wel laten zien." Het boertje was een stuk kleiner dan ik, en had een platte pet op. Hij nam mij door de gangen mee langs allerlei lokalen, en na een tijdje stonden we buiten. Het regende een beetje. Het was er flink donker, maar hier en daar stonden lantaarnen. Langs de weilanden liep een pad naar zijn boerderij. Toen we daar aankwamen leidde hij me naar binnen naar de huiskamer en liet mij een plattegrond zien op een ronde salontafel. "Zo kerel," sprak hij. "Dit is de plattegrond van het leger." Hij

haalde wat pionnen uit zijn zak en zette ze hier en daar op de plattegrond, en begon toen heel wat uit te leggen waar ik niets van begreep. "Excuseert u mij," sprak ik na een tijdje. "Een leger en legeroefeningen ? En wat is de opdracht ?" Het boertje keek me verbaasd aan. "Ben je besuikerd," sprak het boertje plat. "Dit is geen leger en ook geen legeroefeningen."
"Maar u zei net dat het een plattegrond is van het leger," zei ik. Het boertje schudde zijn hoofd. "Je begrijpt het niet, kerel. Het leger is de naam van dit gebied, maar het heeft verder niets met het leger te maken."
Ik knikte, als teken dat ik het eindelijk begreep, en luisterde verder naar hem. Maar wat hij allemaal vertelde kon ik geen touw aan vast knopen. "Nu moet u echt eens luisteren, boertje," sprak ik na een tijdje. "Ik begrijp echt niet waarover u het heeft. En u praat zo verschrikkelijk plat dat ik er echt niets meer van versta." Het boertje keek me verbaasd aan. "Ik dacht toch dat ik heel duidelijk was geweest, kerel." Ook ik begon hem toen verbaasd aan te kijken. "Helemaal niet," sprak ik. "Het is echt niet te volgen."
Het boertje trok zijn wenkbrauwen op. "Dat is wel de eerste keer dat mij zoiets over komt," sprak het boertje. "Jij bent de eerste die mij niet kan verstaan en mij niet begrijpt." Ik boog mijn hoofd. Toen sprak het boertje verder : "Ze vertelden mij dat u een taalkundige was, maar het schijnt dat u echt niet veel kaas hebt gegeten van taal. U moet nog veel leren." Het viel me op dat het boertje ineens veel beleefder sprak, en zelfs "u" tegen me zei. Ik trok mijn wenkbrauwen op. "Dus hoe minder ik er van snap, hoe beleefder en deftiger u spreekt," sprak ik.

"Oh ja, ja ja," sprak het boertje. "Zij die er niets van begrijpen zijn de koningen hier. Zij hebben grote macht, en zij moeten gehoorzaamt worden. Ik ben uw lakei."
Ik schoot in de lach. "Nou, dat klinkt wel een beetje overdreven, vind u niet ?" zei ik. Maar het boertje was doodserieus, en maakte een buiging voor me.
"Hoe maakt u het," sprak hij deftig. "En hoe kan ik u van dienst zijn ?"
"U bent me wel een mallerd," sprak ik. Ik wist niet hoe ik het had. Ik keek het boertje aan. "Overtuigd ?" vroeg hij. Ik zei niets en zuchtte. Even was het stil. "En waar slaap ik ?" vroeg ik.
"Hier kunt u echt niet slapen, edelachtbare en majesteit," sprak het boertje zo deftig mogelijk. "U hoort op het paleis," terwijl hij op de plattegrond één van de pionnen verschoof naar het paleis. Achter de weilanden was een bos, en ergens diep in het bos was het paleis.
"En waar slaapt u ?" vroeg ik.
"Ik zal u begeleiden naar het paleis, en daar zal ik ook een kamer hebben, want ik ben uw lakei," sprak het boertje.
Ik begon te lachen. Ik dacht bij mezelf : "In wat voor zotterij ben ik nu weer beland ?" Maar ik besloot het spelletje mee te spelen. Ik was immers goed opgeleid als toneelspeler, dus dit zou een fluitje van een cent zijn, en misschien kon ik zo in een nog lagere klas komen om te begrijpen wat er allemaal gaande was, en wie nou precies die verdronken vrouw die ze vereerden was. Natuurlijk was er ook een mogelijkheid dat zij een spelletje met mij speelden. Wat was hier in vredesnaam aan de hand in deze verborgen en geheime samenleving ?

Weer gingen we door de weilanden totdat we bij het bos aankwamen. Ook door het bos waren gelukkig lantaarnen. Een pad door het bos leidde ons helemaal tot aan het paleis. Het paleis was een enorm wit gebouw met hoge torens. Het leek wel op witte chocolade. Ik keek mijn ogen uit. Zoiets prachtigs had ik nog nooit gezien. Achter het paleis was een vijver met zwanen, en een brug die er over liep. Het leek wel een beetje op de witte villa waarin ik woonde. Maar in ieder geval : Het paleis was nu mijn nieuwe huis. Ook het boertje zou hier gaan wonen. Het boertje leidde mij naar binnen in het enorme gebouw. Ergens boven liet het boertje mij mijn kamer zien, en zijn kamer was ernaast. Ik wist nog steeds niet wat mijn opdracht was. Ik vroeg het weer aan het boertje, en niet alleen dat : Ook vroeg ik hem over de verdronken vrouw die vereerd werd door deze geheime en verborgen samenleving, maar het boertje begon heel geheimzinnig te doen, en weer begon hij enorm plat te praten, zo erg dat het niet meer verstaanbaar was. Schijnbaar moest ik dit allemaal ontcijferen, en hoorde dit bij de opdracht. Ik begon er die nacht diep over na te denken, over wat het boertje allemaal had gezegd. Ik probeerde er mijn eigen verhaal van te maken, zoals ik dat ook in de vorige klas had gemaakt, en ik begon het op te schrijven. Ik maakte er een heel boekwerk van, allemaal over het boertje. Het boertje interesseerde mij als mens. Hij was een warme, en ook zorgzame persoonlijkheid, alhoewel niet altijd even duidelijk. Ik moest op dezelfde golflengte als hem komen. Het boertje was verder niet op zijn mond gevallen. Hij zei dingen vaak recht voor zijn raap, en durfde mij ook in de rede te vallen wanneer hij dat nodig vond. "Ben je besuikerd," zei hij dan

altijd, en gaf dan goede raad. Hij was niet alleen mijn lakei, maar ook mijn raadsheer.
Er groeide al snel een diepe en warme band tussen het boertje en mij. Ik begon hem steeds meer te begrijpen, of misschien dat ik alleen maar dacht dat ik hem begreep. Natuurlijk was veel ervan slechts mijn eigen verzinsels. Ik moest hem ontcijferen om in een nog lagere klas te kunnen komen, en zo maakte ik dus mijn eigen verhaal en interpretatie ervan. Ik had wel het gevoel dat het klikte en klopte. Ik begon steeds beter de patronen te zien in het boertje, alsof ik hem steeds beter aanvoelde. Het was bijna telepathisch, maar ook als een gevolg van de sociologische bestudering van het boertje. Ik begon een oog te krijgen voor de cryptiek die hij gebruikte. Het was iets wat ik zelf moest ontdekken, zodat niemand anders hem zou begrijpen dan ikzelf. Zo kon hij me dan zijn geheime boodschappen doorgeven. Op een dag gaf hij mij een certificaat, en ik mocht door naar een nog lagere klas. Hij bleek een soort robot te zijn, een soort systeem. Wie hem had geprogrammeerd wist ik niet, en hij wist het zelf ook niet, of wilde mij het niet vertellen.
Ook het boertje zelf was van een nog lagere klas. Hij leidde mij naar een lift in het paleis die een verdieping lager zou gaan. Ik was benieuwd waar ik ditmaal terecht zou komen. Het boertje ging met mij de lift in en drukte op de knopjes. Hij moest allerlei codes intoetsen. Het leek wel op een heel verhaal. Toen eindelijk begon de lift naar onderen te gaan. Niet lang daarna ging de liftdeur open, en we stapten uit. Het was hier erg donker.
"Even doorlopen," sprak het boertje. We liepen naar voren totdat we bij een struikje aankwamen. Verderop waren er steeds

meer struikjes, en in de verte stond een lantaarn. "Waar zijn we ?" vroeg ik. Maar het boertje zei niks. We liepen door totdat we bij de lantaarn waren aangekomen. We waren nu aan de rand van een weg. We moesten de weg oversteken en kwamen toen bij een weiland aan. "Of moeten we weer naar een boerderijtje ?" vroeg ik.
"Nee," sprak het boertje, "naar een stationnetje dit keer." We moesten het weiland over, en toen kwamen we aan bij een heel klein stationnetje. Achter het stationnetje waren ook weer weilanden. Het stationnetje was goed verlicht. Er stonden hier en daar wat lantaarnen. We moesten op een trein wachten.
"Waar gaan we naartoe ?" vroeg ik.
"Dat zul je wel zien," sprak het boertje. Na een tijdje kwam er een trein, en we stapten in. Ik ging tegenover het boertje in een coupé zitten. De trein stopte na een tijd bij een vechtsport school. We stapten uit, en buiten stonden wat kinderen. Ze hadden een brede glimlach en ze stonden daar met medailles en bekers. "Zij hebben de laagste band behaald van hun vechtsport," sprak het boertje.
"Wat voor kleur is dat ?" vroeg ik.
"Paars," sprak het boertje.
"En kunnen ze daarna nog lager ?" vroeg ik.
"Ja," sprak het boertje. "Daarna kunnen ze verder met verdienen van roze strepen."
"En hoe is deze vechtsport genaamd ?" vroeg ik.
Het boertje zweeg. Na een tijdje sprak hij : "Het is gewijd aan zij die verdronken was."
Ik was even stil. In de verte hoorde ik het geluid van treinen. Nog steeds wist ik eigenlijk niets over zij die verdronken was, en ik kon er ook beter maar niet om vragen. De kinderen

glimlachten naar mij. Ze hadden een bepaalde trots over zich. Natuurlijk kwam dat door de laagste band die ze hadden behaald. Hier hadden ze hard voor gewerkt. "Gezegend bent u in de naam van zij die verdronken was," zei één van de jongens tegen ons. Terwijl twee andere jongens elkaar aanstootten en fluisterden : "Dat is de koning." Toen we dichterbij hen kwamen maakten ze allemaal een buiging.
"Zij zullen je hier wegwijs maken," sprak het boertje. Ineens was het boertje verdwenen. Ik knipperde met mijn ogen, maar het boertje was toch echt weg. "Hoe kan dat ?" vroeg ik verbaasd, terwijl één van de jongens begon te grinniken. Hij kwam naar me toe en gaf me een omhelzing. "U bent nu één van ons," sprak hij bijna fluisterend.

Hoofdstuk 2. Helga

"En wat betekent dat, dat ik één van jullie ben ?" vroeg ik verbaasd.
"U bent van de nog lagere klas, net als ons," glunderde de jongen.
"En het boertje, van welke klas is hij ?" vroeg ik.
"Shhh," zei de jongen, "daar praat niemand over."
"Wat is de opdracht hier ?" vroeg ik.
"Shhh," lachte de jongen weer. Hij stak toen zijn tongetje uit. Ook de andere jongens lachten. Ze kwamen over als hele lieve, aandachtige en tedere jongens, heel zorgzaam.
"En waar slaap ik ?" vroeg ik, terwijl ik verwachte dat ik weer geen antwoord zou krijgen. Eén van de jongens wees naar de vechtsport school. "Daarachter wonen wij, in een gebouw in het bos, achter de vechtsport school," sprak hij. Na een tijdje liepen we er naartoe. We hadden allemaal onze eigen kamer. In de gezamenlijke kamer stond een tv, een tafeltennistafel en een voetbalspel tafel. In mijn kamer stond een boekenkastje, een bed, en een wastafel. Op het bed lag een brief. Het was een brief van het boertje met wat instructies. Het boertje had dit alles voor mij geregeld. Ik was het boertje erg dankbaar en voelde de warmte naar binnen stromen.
Ik werd opgeleid in deze vechtsport. Het was de vechtsport van de slaap, ter ere van zij die verdronken was, maar ik werd nog niet veel wijzer over haar. Alles was omhuld met veel geheimdoenerij en mysterie. Toen ik de paarse band had gehaald mocht ik naar de nog veel lagere klas. De jongens brachten mij terug naar het stationnetje, en zwaaiden mij uit toen de trein was gekomen en mij meenam. In de trein kwam ik

het boertje weer tegen. Hij was erg trots op mij. Bij het volgende stationnetje stapten we uit, en gingen we met een lift naar beneden. Weer ging de lift dieper onder de grond en na een tijdje stapten we uit. Hier was een donkere parkeergarage, maar wel met wat kleine lampjes hier en daar. Het was een beetje schemerig. Even later moesten we een trap op en kwamen we in een gebouw aan. Aan de muren van de gangen hingen schilderijen, en op de grond was tapijt of tegels. Ergens bij een deur belde het boertje aan. Een oud vrouwtje deed open. "Hallo Helga," sprak het boertje. "Hier is de nieuwe student." "Geweldig," sprak het oude vrouwtje. "Ik heb al koffie met gebak klaarstaan." Even later zaten we rondom een tafel. Het oude vrouwtje begon honderduit te vertellen. Ze was niet bepaald op haar mondje gevallen, en ze was heel innemend en geinteresseerd. Of misschien leek dat alleen maar zo, want ik kon er geen woord tussen krijgen, geen speld. Ze praatte maar door. Ze had het over van alles en nog wat. Ze was in ieder geval wel heel gastvrij. Alhoewel ze heel aandachtig en geinteresseerd leek luisterde ze eigenlijk niet naar mij, maar vreemd genoeg wel naar het boertje. Als hij iets zei liet ze hem uitpraten, en reageerde daar ook op, maar als ik wat zei dan praatte ze daar snel overheen, en veranderde het onderwerp. Na een tijdje begon me dat ernorm te frustreren, want ze was bijna betuttelend, maar het was verder een heel lief mens, dus ik liet het maar zo. Misschien had het wel tijd nodig. Als ik iets zei dan zei ze ook heel vaak : "Ja, ja, dat is zo," maar dan gaf ze er geheel haar eigen uitleg aan, en bleek het dat ze me totaal verkeerd begreep en interpreteerde. Zo maakte ze enorme verhalen van mijn weinige woorden die ik eruit kon floepen. Ik had niet de kans om mijzelf duidelijk te maken, om het haar uit

te leggen, en ze deed net alsof ze alles al volkomen begreep. Ze maakte van mij totaal iemand anders dan wie ik was, in haar eigen verhalen. Ze was als een overweldigende zee of storm. Toch vond ik haar heel interessant. Ze leek uitermate creatief, behulpzaam en zorgzaam. Er gleed meer en meer een warmte over me die ik niet begreep. Het maakte mij emotioneel, maar toch kon ik me inhouden, want mijn nieuwsgierigheid naar meer van deze vrouw was veel groter.
Meer en meer begon ik tegen mezelf te zeggen : "Wat een geweldig mens is dit." Ook bij haar waagde ik het er op en vroeg over zij die verdronken was, en verwachte eigenlijk ook van deze vrouw geen antwoord, maar ze begon ineens honderduit erover te vertellen als een stortvloed. Ze vertelde dat zij die verdronken was eens op een bootje de bosrivier was opgegaan en toen gegrepen werd door een beest wat uit het water scheen te komen. "Zij werd door het beest de diepte in getrokken, waarna ze verdronk. Zij die verdronken was was een dichteres, en die dag was ze geheel in het wit, met een witte hoed op met roze kant, en zij was met haar geliefde, een dichter de bosrivier opgegaan in een bootje. Ze vertelden elkaar gedichten totdat zij werd weggegrepen. De dichter is sindsdien nooit meer dezelfde geweest. Hij raakte in grote depressie en werd geplaagd door angsten, alsof het beest ook aan hem trok. Op een dag vluchtte hij het bos in, en niemand heeft hem ooit weer teruggezien. Ze zeggen dat hij sindsdien altijd naar haar op zoek was, en noemden hem sindsdien : de verloren dichter. Het is een heel tragisch verhaal."
Ik zuchtte en bibberde een beetje. Eindelijk was er iemand die erover tot mij sprak. Ik was de vrouw erg dankbaar hiervoor.

De boer glimlachte. "Zij kan het altijd het beste vertellen," sprak hij.
"Ik ben ervoor geroepen," sprak ze. "Zij die verdronken was bezocht mij in een droom. Ze riep naar me en wenkte me. We zwommen samen naar de oppervlakte van het water en toen naar de kust. We waren in de zee. Ik meende iets van een piratenschip te zien, maar toen was het weg. We lagen even later beiden op het strand. Ze gaf mij een boek, en drukte het tegen mijn hart. Mijn hart begon te branden. Het was een vreemd vuur, betoverend, als een paars vuur, en ik begon te roepen, te roepen naar haar volgelingen. Ze hadden allemaal paarse kappen op, en ze omringden ons. Toen kreeg ik ook een paarse pij met een paarse kap op, en we gingen de steden in om het goede nieuws te vertellen dat zij die verdronken was weer onder ons was. Zij leeft. Zij spreekt, oh zegt het voort." Toen was het even stil. De vrouw staarde voor haar uit. "Het is zo mooi, zo prachtig," sprak ze. "De tederheid op die gezichten, de aandacht, de zorg, de interesse, en het mysterie, als golven van de oceaan waarin wij kunnen duiken, om het te onderzoeken, om steeds dieper te gaan. Glorieus was het." Ik staarde naar de vrouw en het was alsof er een paars licht om haar hoofd was. Ik knipperde even met mijn ogen. Ik zag ook het boertje naar haar kijken. Voor een lange tijd was het nu stil. Ik dacht na over de woorden die ze had gezegd. Ik keek naar het boertje, en toen weer naar haar. Ook keken ze naar mij. We keken allemaal elkaar aan. Even was het alsof er paarse vlammen tussen ons waren. Ze dansten door ons heen.
"Zij stierf uit zorg voor ons," sprak de vrouw, "maar nog meer als een voorbeeld. Het is een gedicht. Het is iets groots. Het is een groot geheimenis."

"Kan ik dat wel dragen ?" vroeg ik.
"Oh, maar natuurlijk kun je dat," sprak de vrouw. "Jij bent ook een geroepene. Ieder die zij roept krijgt hiervoor de kracht. Zij is een deler. Zij deelt met hen die tot haar komen."
Ik begon steeds meer geïnteresseerd te raken in deze religie. Het was meer poëzie dan religie, en dat maakte het voor mij aantrekkelijk. Het mysterie trok mij, meer dan wat dan ook. Ik had hier zo lang op gewacht. Iets had mij zo lang getrokken, en deze vrouw had mij openhartig uitleg gegeven. Ik mocht het boertje dankbaar zijn dat hij mij naar deze vrouw had gebracht. Hij was een goede lakei geweest. Hij was niet roekeloos met het geheim omgesprongen. Nee, hij had het bewaard en gekoesterd. Hij had het goed opgeborgen en bewaakt, opdat rovers het niet zouden wegroven. Hij had mij op de proef gesteld om te zien of ik waardig was. Deze vrouw was van de laagste klas, en hierin konden strepen verdiend worden ... paarse strepen. Ik keek naar het boertje. Ook hij scheen van de laagste klas te zijn. Weer werd ik warm van binnen. Ik was deze mensen dankbaar. Zij hadden zin aan mijn leven gegeven. Ik herinnerde mij het toneel, en ik wilde er eigenlijk niet meer aan denken.
Ik keek de vrouw aan, Helga, en zij keek naar mij. Het leek wel alsof er zoete honing in mijn hart droop. Het boertje stond op.
"Ik moet gaan," sprak hij. "Buiten staan ze op me te wachten met paard en wagen."
"En ik dan ?" vroeg ik aan het boertje.
"Jij blijft bij Helga voorlopig," sprak hij.
Toen verdween het boertje weer. Ik was in goede handen. Helga zou mij verder onderwijzen. Met Helga was het leven wonderlijk. Ik overpeinsde het feit hoe verschillend zij en het

boertje waren, maar toch in grote overeenstemming met elkaar, en het feit dat zij beiden zo belangrijk voor mij waren. Ik kreeg een eigen kamer in Helga's huis. Op een nacht werd ik wakker gemaakt door twee personen in paarse pijen met paarse kappen. Ook ik kreeg een paarse pij met een paarse kap die ik mocht aantrekken. Toen namen zij me mee naar buiten aan de andere kant van Helga's huis. Hier was een hele stoet van personen met paarse pijen en paarse kappen. Zij waren allemaal gewijd aan zij die verdronken was. Wij gingen allemaal in een grote optocht naar een schip. Eerst gingen wij door iets wat leek op een stad. Aan een zeekade was het schip. Het was een groot schip. Op het schip was er een groot paars vuur, als een grote paarse vlam, waarin een vrouw verscheen. Ze had zacht paarse kleding aan, heel fijn en zacht, bijna doorzichtig. Zij glimlachte naar ons. "Mijn getrouwe werkers," sprak zij, "mijn getrouwe studenten. Welkom tot de laagste klas." Toen mochten wij het schip opkomen. Iedereen was in volle verwondering. Toen ik dichterbij kwam zag ik dat ze een grote indianentooi op had en op een paard zat. Ook had zij een speer in haar hand, en wees met de speer naar de zee, die bijna zwart was. "Het grote toernooi is vanavond. Dat de beste mag winnen," sprak zij. Ik snapte niet wat zij bedoelde, maar zij was immers dichteres.

Ik kwam dichter tot haar, en raakte haar paard aan. Ook het paard was in de paarse vlam. Ze keek naar beneden, naar mij. "Jij van het boertje," sprak zij. "Eindelijk heb je mij gevonden, mijn verloren dichter."
Ik keek op naar haar. "Ik ? U moet in de war zijn met iemand anders," sprak ik verbaasd.
"Nee," sprak ze, "Jij, jij ..."

Ik werd wakker in mijn kamer in Helga's huis. De volgende ochtend vertelde ik de droom aan Helga. Helga glimlachte. "Ze roept je, jongen," sprak ze. "De laagste klas is de klas van de verloren dichter." Ik keek haar verbaasd aan. "Dus wij zijn allemaal verloren dichters ?" vroeg ik aan Helga. Helga knikte. "We moeten allemaal weer terug naar haar om de verloren vlam te ontvangen, de paarse, die van slaap. Alleen zo komen we dichter bij haar, die ons hart is, ons paarse hart."
"Met roze strepen ?" vroeg ik. Helga knikte. "Roze is de kleur van de dromen, van de fantasie, van de verloren wereld."

"Ik wil terug, Helga," sprak ik. "Het was zo prachtig. En zij was zo prachtig op haar paard, geheel in paarse vlammen, als een stuk verloren natuur."
Helga knikte weer, glimlachend. "Zij is een komedie," sprak ze. "Ze is humor. Zij heeft alles gemaakt, maar de mens begrijpt er niets van."
Ik zuchtte. "Kon ik het maar begrijpen," sprak ik, "maar het lijkt nog steeds alsof ik in het donker grijp."
"Humor is strategie," sprak Helga. "Het is een toernooi. Elke grap heeft zijn doel."
"Zo voelt het allemaal aan," sprak ik, "alsof alles één grote grap is."
"Humor neemt de tijd, mijn jongen," sprak Helga. "Ware humor is dichterlijk. Het maakt van alles iets anders. Humor is de schepper."
"Diepe woorden," sprak ik. "En ik kan ze niet eens overzien. Alles glijdt tussen mijn vingers weg."
"Zij die haar hebben gezien zijn de dag erna depressief," sprak Helga. "Het trekt hen uit elkaar als een voetbalspel. Ze worden

heen en weer geslingerd. Aan het einde van de rit ben je niets anders dan een pingpong-balletje."

"Pingpong-balletje," sprak ik langzaam. "Zo voel ik me nu. Ik voel me er echt tussenin hangen. Ik kan me nergens aarden. Alles gaat zo snel. Ik heb geen vastigheid."
Helga knikte. "Roze strepen moet je verdienen. We gaan van droom tot droom. Om elke droom wordt gevochten. Dat is het grote toernooi," sprak ze.
Ik trilde. Het was alsof ik moest afkicken van een bepaalde drug, tenminste zo voelde het. Ik staarde naar een schilderij aan de muur : een vrouw die in het water lag tussen de waterbloemen. Het was als een bloemenzee. Het leek wel alsof ik de bloemengeuren kon ruiken. Ik was in de greep van iets. Even kon ik me niet bewegen, en niet ademen, en toen zuchtte ik van verlichting.
"Wat is haar naam ?" vroeg ik aan Helga. Helga zweeg. Na een tijdje sprak ze : "Dat is iets waar we niet over spreken."
"Waarom niet ?" vroeg ik.
Helga zweeg weer. Het was alsof ze zocht naar woorden. Ten slotte sprak ze : "Omdat het te prachtig is om in woorden uit te drukken. We schieten woorden tekort hiermee."
"Dus de vrouw die verdronken was heeft nooit een naam gehad ?" vroeg ik weer.
"Shhh," zei ze. "Luister naar je hart. Laat haar spreken in haar taal, en het zal ontcijferd worden op haar tijd."
Ik merkte dat de vrouw nu meer als het boertje was, veel geheimzinniger, alsof ik haar nu ook moest ontcijferen. Maar ik had al gemerkt hoe anders ze naar me deed dan in het begin, alsof het door seizoenen ging.

"Ben ik al van de laagste klas ?" vroeg ik.
Helga schudde haar hoofd.
"Maar in de droom sprak zij die verdronken was een verwelkoming uit tot ons die tot de laagste klas waren gekomen," sprak ik.
Helga glimlachte. "Dat klopt," sprak ze. "Je bent erg dichtbij gekomen. Het boertje en ik zijn van de laagste klas, en je wordt door ons onderwezen, dus je staat er al met één been in."
"Maar ze noemde mij de verloren dichter," sprak ik, "en u zei dat de laagste klas de klas van de verloren dichter is." Helga knikte. "Dat komt, mijn jongen, omdat zij je roept tot die laatste klas, en je laat kennis maken met de laatste klas. Je bent de verloren dichter die haar zoekt, maar nu moet je nog volledig je verloren klas vinden, en haar volledig vinden," sprak ze glimlachend.
"En wanneer zal dat gebeuren ?" vroeg ik.
Helga zweeg. Ze stond op en liep naar de keuken. "Volg het dichterlijke pad," sprak ze.
Even kon ik er de humor niet van inzien, alsof ik in gevecht was met een beest, misschien wel hetzelfde beest waarover Helga had verteld. "Dat beest, hè," vroeg ik. "Wie of wat is het ?"
"Niemand weet het," sprak Helga.
"Maar zij die verdronken was zou het toch wel weten ?" vroeg ik.
Helga zweeg. "Daar wordt niet over gesproken," sprak ze.
"Laat me raden," sprak ik, "omdat dat ook niet in woorden uitgedrukt kan worden, omdat het zo verschrikkelijk is ?"
"Misschien," zei Helga.

Ik zweeg. Ineens durfde ik niet meer verder te vragen. Ik had het gevoel dat ik het zelf zou moeten uitvinden. Het leek wel alsof ik tegen ijzeren grenzen aanbotste. Hier ergens stopte de praterigheid van Helga. Hier was de koek ergens op, alhoewel ze al veel minder praterig was dan in het begin. Ik zag Helga stiller en stiller worden. Misschien was ze wel moe. Wel was ze nog steeds erg vriendelijk. Ze bedoelde het niet verkeerd. Misschien was ze wel bang om over bepaalde dingen te praten, of mocht ze er echt niet over praten.
Na een tijdje toen ze terugkwam uit de keuken met wat koffie sprak ze glimlachend : "Je zal er vanzelf wel achter komen."
"Ik hoop het," sprak ik.
Ik ging die avond vroeg naar bed, omdat ik zo moe was, en ik kon alleen maar huilen. Ik huilde mezelf in slaap. Die nacht bevond ik me op de zware golven van een paarse zee. Het leek religieus, maar het was dichterlijk. Op de golven kwam een vrouw naar me toe in lichte kleding. De kleding was licht, dun en zacht, als een fijne vloeistof die van haar afdroop. Het gaf schemerig, flonkerend licht. Ik keek op naar de vrouw die op het water leek te lopen. De golven waarin ik lag leken als zware drank, als siroop van drop. Ik was onder een zware bedwelming, en de vrouw kwam dichter bij me, en reikte haar hand uit. Ik nam haar hand aan, en ze begon mij uit de golven te trekken. Ik huilde, en kon niet meer stoppen met huilen.
"Wie bent u ?" huilde ik, terwijl ik beefde over mijn hele lichaam.
"De nachtkoorts," sprak ze. "Ik ben Zij die verdronken was en leeft tot in alle eeuwigheid."
"Dat klinkt me nogal religieus," zei ik huilerig.

"Nee," sprak ze. "Het is veel meer dan dat. Het is dichterlijk, mijn verloren dichter. Ik ben jouw pen, jouw hart. Schrijf ..."
"Waar moet ik schrijven ?" vroeg ik, "en wat moet ik schrijven ?"
"Schrijf over mij," sprak ze.
Toen begon ze weg te vagen in de golven, weg te zinken, terwijl ze mijn naam riep. Het echoode helemaal door me heen, alsof ik door de bliksem was geslagen. Toen begon ik langzaam wakker te worden. De volgende ochtend vertelde ik de droom aan Helga. "Dat kun je hier mooi doen," sprak ze. "Hier heb je alle rust om over haar te schrijven. Ze zal je zeker hierin leiden."
Die middag kwam het boertje ook. Ook aan hem vertelde ik de dromen.
"Goedzo, kerel," sprak hij. "De kurk is eindelijk van de fles. Het paarse kan nu vrijuit stromen."
"Maar ik ken het paarse eigenlijk nog helemaal niet," sprak ik.
"Dat komt wel," sprak het boertje plat. "Humor heeft geen haast."
"Alles is dus inderdaad één grote grap ?" vroeg ik.
Het boertje knikte. "Zij die verdronken was is de grootste clown die er bestaat. Zonder humor is niets geworden," sprak hij.
"Maar al die oorlogen dan, die hongersnoden en ziekte en dood, is dat dan allemaal maar een komedie ?" vroeg ik.
Het boertje schudde zijn hoofd. "Het zijn de schaduwen ervan die de mens niet begrijpt," sprak het boertje. "De mens moet tot ontwaking komen, tot het grote geheim. En er is geen snelle ontwaking, zoals je wel gezien hebt."

Helga knikte. "De mensheid heeft verlossing nodig, maar de sleutel is in de mens zelf," sprak zij. "De mens moet het zelf doen. De mens moet zelf op avontuur, zoals jij op avontuur bent gegaan."
Ik glimlachte. "Maar soms lijkt het wel alsof ik alleen maar verder afdrijf," sprak ik.
"Oh ja, ja," zei Helga, "natuurlijk jongen, want zoveel vragen beantwoord geven ook weer geboorte aan zoveel nieuwe vragen, ja, een zee van vragen."
"Het lijkt eindeloos dan," zei ik bijna lachend.
"Ha, ja," zei Helga lachend, "maar eindeloos is een grote grap."
"Is het niet gemeen ?" vroeg ik.
"Nee," sprak Helga, "het is intelligentie, het is kunst. Zij die verdronken was is de grootste kunstenares ooit. Zij heeft haar kunst goed beveiligd en cryptisch versleuteld. Alleen de waardigen zullen het uiteindelijk kunnen openmaken, zij die de tijd ervoor hebben genomen om het te ontraadselen. Dat zijn niet hen die naar de allerhoogste klassen zijn opgeklommen, maar zij die naar de allerlaagste klassen zijn gegaan."

Ik knikte. "Het is dan gelijktijdig een komedie en een complot," sprak ik, "als het paarse complot."
Het boertje en Helga knikten. "Je begint het al goed door te krijgen, mannetje," sprak het boertje. "Ik ben trots op je."
Ditmaal bleef het boertje logeren. Die nacht had ik weer een droom. Een schip vol clowns die feest vierden liep op een klip en zonk. De clowns zonken met hun zware pakken en kwamen tussen de waterplanten en de waterbloemen terecht, maar hun zielen gingen door met feestvieren, en zij gingen tot de stad om in de hoofden van de mensen te kruipen. En zij zongen een lied

: "Oh, laat mij je meenemen, laat mij je meenemen, tot de waterplanten, tot de waterplanten. Oh, laat ons jullie meenemen tot de bloemenzee voorgoed. Nee, je kunt niets meenemen, laat alles achter, laat alles achter. Nee, je moet alles achterlaten, een nieuw leven begint daar." Zij zongen dit in de hoofden van de mensen, en gingen toen in een grote stoet door de stad. De clowns waren gekomen.
Ik werd wakker in zweet. Toen ik de droom de volgende ochtend vertelde aan het boertje en Helga moesten ze hartelijk lachen. "Jij bent me wel het dromenmannetje, kereltje," sprak het boertje. "Ze moeten je wel telkens hebben." Ik begon op aanraden van Helga en het boertje een dromenjournaal bij te houden. Vaak gingen de dromen over kermissen, pretparken en hen met de paarse kappen. Het scheen met elkaar in verband te staan. Zij hadden een vreemde religie, rond zij die verdronken was.
Ik wilde meer weten over zij die verdronken was, maar alles bleef mysterieus, en soms had ik het gevoel alsof ik helemaal weggleed. Het boertje zei dan altijd dat dat het verdrinken was van zij die verdronken was, en dat ik moest deelhebben in die ervaring van haar om tot haar te komen. Ook zei het boertje dat zij die verdronken was omringd is door tien meestergrappen. Deze meestergrappen bewaakten haar poorten.

Hoofdstuk 3. Tijd Is Geld

Op een dag gingen we het bos in om op zoek te gaan naar de grappen. We gingen vroeg weg, en we volgden een pad met lantaarns. Het was hier verder verschrikkelijk donker, en de lantaarns stonden steeds verder uit elkaar. Telkens als we een lantaarn hadden bereikt moesten we aflopen op het volgende licht in de verte. Maar ook de verre lichten begonnen steeds vager en waziger te worden, en vaak stonden er vele bomen tussen die het licht versperden. "Volgens mij zijn we al in de eerste grap," sprak het boertje plat. Ik begon te lachen. Ook Helga lachte. "Ik dacht dat ik al in een grap was vanaf het begin," sprak ik. Het boertje lachte. Het begon steeds donkerder te worden. Het leek wel alsof het pad hier dood begon te lopen, en de bomen stonden steeds dichter op elkaar, alsof het bijna een heg begon te vormen. "Zijn jullie hier al eens eerder geweest ?" vroeg ik.
"Shhh," zei het boertje bijna fluisterend. "We moeten hier heel stil wezen." Op een gegeven moment konden we niet meer verder. Achter ons kwam een heel klein narretje tevoorschijn in een rood pakje met hier en daar wat blauw draad wat van fluweel leek. Ook had het narretje een mutsje op met drie punten. "Halt," sprak het kleine vreemde narretje, "wat is het wachtwoord ?"
"Het wachtwoord ?" vroeg het boertje. "Kerel, ik ken geen wachtwoorden. Wij zijn hier voor de eerste grap."
"Maar dat gaat niet zomaar !" tierde het narretje woest. "Denk je nu echt dat je er zo maar doorkomt zonder wachtwoord ?"
"De vorige keer dat we hier waren waren er niks geen rare wachtwoord-toestanden," sprak het boertje plat. "Kerel, heb jij

misschien teveel gedronken ? En wie ben jij eigenlijk, mannetje ?"
"Opdrachten van de koningin," sprak het mannetje. "Ik ben de nieuwe lijfwacht."
"Dus jij beweert de koningin te kennen ?" vroeg het boertje. "Wie is zij dan ?"
"Gaat je niets aan," brieste het narretje. "Eerst het wachtwoord, en dan doen we zaken."
"Volgens mij bent u verdwaald," sprak Helga. "Weet u zeker dat u hier moet zijn om voorbijgangers lastig te vallen ?"
"Krijg nou wat,' brieste het narretje, "en nog praatjes hebben ook. Jullie komen er niet langs, en daarom staat alles hier ook te dicht op elkaar om er langs te komen. Ik alleen ken het toverwoord om verder te komen."
"En wat is dat toverwoord dan ?" vroeg het boertje. "Ach, hebben we eigenlijk wel tijd voor jouw fabeltjes ?"
"Zeg eerst het wachtwoord maar," sprak het narretje, "dan doen we zaken."
"Ben je besuikerd," sprak het boertje. "Alsof we daar nog tijd voor hebben om allerlei opzegversjes te doen en optelsommetjes."
"Dan blijf je maar waar je bent," sprak het narretje kalm, en verdween weer.
"Wat een idioterie,' sprak het boertje. "We moeten ergens verkeerd zijn gelopen. Hier is alles veel te dicht op elkaar, als een heg. Er valt niet doorheen te komen. Laten we maar even wat teruggaan."
Ze liepen even een stuk terug en gingen toen een andere kant op. Maar ook daar begonnen de bomen steeds dichter op elkaar te staan, en werd het steeds donkerder. En weer kwamen ze het

narretje tegen, maar die zei dit keer niets. "Hier moeten we ook niet wezen," sprak het boertje. Laten we maar helemaal teruglopen naar de laatste lantaarn.
Maar er was geen lantaarn meer te vinden, en ook toen ze helemaal terugliepen begonnen de bomen steeds dichter op elkaar te staan. "Misschien moeten we in de bomen klimmen," sprak ik.
"Ben je besuikerd," sprak het boertje. "Nee, er is hier iets veranderd, en er is geen doorkomen aan."
"Het is waarschijnlijk de eerste grap," sprak Helga. "We worden aan alle kanten in het nauw gedreven."
"Laten we maar weer naar het narretje gaan," sprak het boertje.
En dat deden we. Toen we het narretje weer zagen staan vroeg het boertje : "Zeg kerel, dat wachtwoord, hè ? Hoe komen we aan dat wachtwoord ?"
"Alleen zij die uitgenodigd zijn door de koningin hebben het wachtwoord," sprak het narretje. "Zo kunnen we dat controlleren."
"Volgens mij ben jij de eerste grap die altijd alles veranderd," sprak het boertje, "want zo is het nooit geweest, en deze grap laat alles lang duren en laat ons totaal vastlopen."
"Het is om gek van te worden," sprak Helga. "Vind u dat zelf ook niet, narretje ?"
"Ik doe gewoon mijn werk," sprak het narretje. "Zij die het wachtwoord niet kennen komen er niet door."
"Wat een grappenmaker ben je," sprak het boertje.
"Ik ben een bewaker," sprak het narretje.
"Wat doet dat vreemde mutsje dan op je hoofd ?" vroeg het boertje plat.

Het narretje haalde een speertje tevoorschijn en begon het boertje te slaan.
"Oh, en nu ook nog slaan ?" vroeg het boertje. Het narretje begon steeds woester te worden, en begon ons met het speertje te prikken. We begonnen hard weg te rennen, want hier viel toch niet mee te praten, maar het narretje hield niet op. Hij bleef ons prikken en slaan. "Stop, stop !" riep ik. Maar het narretje werd steeds wilder. Het begon ook steeds meer pijn te doen. Alledrie gilden en schreeuwden we. "Stop, stop !" riep ik weer. "Ben je dan doof ? Het wachtwoord is : stop !" Plotseling stopte het narretje, en werd kalm. "U heeft het wachtwoord goed geraden. U bent uitgenodigd door de koningin. Komt u maar mee." Het boertje en Helga glimlachten, en ik wist niet hoe ik het had. Het speertje was nu een soort stafje, en zodra het narretje ermee op de dichte bomen sloeg schoven ze van elkaar weg als sluiers die werden weggeschoven. Na een tijdje kwamen we op een wit pad terecht, zeer breed, en in de verte stond er een reusachtig wit paleis, nog reusachtiger en witter dan ik ooit had gezien. Daarachter leek een strand met zee te zijn. Maar hoe verder we richting het paleis liepen, hoe verder het van ons vandaan kwam te liggen. "Dit moet wel de tweede grap zijn," sprak Helga. Ik zuchtte en begon moe te worden.
"Doorlopen, kerel," sprak het boertje.
"Ja, maar zo werkt het niet. We komen alleen maar verder van het paleis vandaan," zuchtte ik.
"Niet zo klagen," sprak het narretje. "Wie zegt dat we op weg zijn naar het paleis. We hebben niets met het paleis te maken."
"Maar ik dacht dat we naar de koningin gingen ?" vroeg ik.
Opeens sloeg het mannetje een andere kant op. We gingen richting een bos, maar ook het bos kwam steeds verder weg te

liggen. Ik was zo moe van het lopen geworden na een tijdje. "Laten we hier stoppen," klaagde ik. Niemand zei wat. Iedereen liep door, terwijl ik steeds meer achter begon te raken. Ik kon hen niet meer bijhouden. Ik begon harder en harder te rennen, maar hoe harder ik rende hoe verder ze van me vandaan waren. Ik schreeuwde en riep, maar niets hielp. Ik kon niet meer verder, en besloot toen te gaan zitten.

Ik kon mijn ogen niet meer open houden. Na een tijdje viel ik in slaap. Ik werd even later wakker in het paleis, in een kamertje, in een bed. Ik wist niet hoe lang ik had geslapen. Door het raam kon ik het strand zien en de zee. Een grotere nar kwam binnen. Ik begon rechtop in het bed te zitten. "U moet de tweede grap zijn," sprak ik.

"Hier glijdt altijd alles weg," sprak de nar. Hij had een staf met een grote knop in zijn hand. Hij wees op mij ermee. "Wie bent u ? Aangekomen, of nog steeds in dromenland ?" Ik legde uit wie ik was, en de nar begon te knikken. "Komt vaker voor, komt vaker voor," sprak hij. "Ik denk dat u toch daadwerkelijk aangekomen bent, maar alles glipt hier weg als de zee, en alles zal u verkeerd begrijpen, en alles zal over u liegen. Alles is hier onbereikbaar, en u zult verrukt zijn wanneer u de waarheid hoort, maar ook dat zal van u worden weggenomen."

"Akelig," sprak ik. "Oh, was ik maar bij moeder thuisgebleven," wat ik altijd op het toneel zei. Ik zag een indiaanse vrouw vanaf het strand dichter bij het raam komen. Ze keek naar binnen door het raam, wat een stuk openstond. "Waren de doornstruiken die haar paleistuinen omgaven de poorten van de hel ?" vroeg ze. "En waren haar boeken de koninginnen van de hel om je te kwellen ?" lachte ze. Het deed me herinneren aan een toneelstuk wat ik speelde. "Ik dacht het

wel," sprak ik tot de vrouw. Lachend rende ze weg, en toen leek ze in het niets weg te vagen. "Spoken ?" vroeg ik.
"Natuurlijk," sprak de nar. "De spoken van het verleden. Ze blijven in je hoofd ronddwalen als herinneringen. Ze spreken, en hebben hun eigen kamer."
"Woont zij hier ook op het paleis ?" vroeg ik.
"Jazeker," sprak de nar. "Zij is één van de tien koninginnen. Zij die verdronken was heeft hen aangesteld."
"Oh, de tien grappen ?" vroeg ik.
De nar knikte. Ik zuchtte. Ik vroeg me af waar het boertje en Helga waren gebleven. Ik vroeg het de nar, maar die zweeg, en liep toen weg. "Ik moet even iets doen !" riep hij nog.
Ik ging uit het bed, en besloot door de gangen van het paleis te dwalen. Ik raakte goed verdwaald. Het was een echt doolhof hier, en er waren steeds minder deuren op de gangen. Ik besloot maar door een deur te gaan voordat er helemaal geen deuren meer zouden zijn. Het was per slot van rekening een spookkasteel.
Ik kwam in een kamer waar een man achter een piano zat op een stoel. De man zat helemaal onder de spinnenwebben.
"Sigaartje ?" vroeg de man.
"Nee, dank u," sprak ik. "Ik rook niet."
"Vervelend," sprak de man.
"Waarom nou weer vervelend ?" sprak ik. "Roken is niet goed voor de gezondheid."
"Oh, hier wel," sprak de man. "Hier is roken erg goed voor de gezondheid. Niet te roken is dodelijk hier. Onze rook-artikelen zijn medicinaal."
Ik zuchtte. "Doet u mij dan maar een sigaretje."

De man graaide even in zijn zak en haalde er een verfrommeld pakje uit. Even later had hij een sigaret en stak die voor me aan.
Het rook sprookjesachtig. Ik had nog nooit gerookt, maar als dat noodzakelijk was om in leven te blijven, dan had ik geen andere keus. De man keek me glimachend aan. Er gingen allerlei vlammetjes op van de sigaret die in elfjes of feetjes leken te veranderen, en soms waren het spoken en vampieren. Ik voelde me vreemd en haalde diep in. "Is dit de tweede grap nog of zijn we al in de derde ?" vroeg ik. De man lachte. "U noemt dit een grap, mijnheer ?" vroeg hij deftig. "Het is anders doodserieus."
Ik zuchtte. Ik keek de man nog eens goed aan, en onderzocht hem. "Ik heb echt geen idee waarin ik terecht ben gekomen," sprak ik.
"Oh, op het morgen eiland," sprak de man.
"Oh, dit is een eiland ?" vroeg ik verbaasd.
"Ja," sprak de man. "Een woest eiland in een nog woestere zee."
"Heerlijk," sprak ik sarcastisch, "echt prima, en geweldig. En straks is het vloed en worden we allemaal weggespoeld ?"
"Ik hoop het niet," sprak de man lachend.
"U schijnt er nogal gelukkig om te zijn, om dit alles," sprak ik.
"Nee," zei de man, "dat niet. Maar wat moeten we anders ?"
"Ik weet het niet," zei ik. "Ik weet helemaal niks meer. En waarom zit u onder de spinnenwebben ?"
"Dat is een keer wat anders," zei de man. "Trouwens ... ik zit hier al zo lang. Dan kun je dat niet voorkomen."
"Dus u komt nooit buiten ?" vroeg ik. "U gaat uw kamer nooit uit, en u zit altijd maar achter de piano ?"

"Ja hoor," sprak de man. "Het is mijn leven." Toen begon hij piano te spelen, en ik wist niet goed wat hij nu bedoelde. Ik kon er geen speld meer tussenkrijgen. Hij begon ook steeds woester te spelen, en steeds harder. Na een tijdje moest ik mijn vingers in mijn oren stoppen, en ben ik maar weggerend. Maar ook op de gangen moest ik rennen, want het ging steeds harder en harder. Het was alsof mijn oren zouden ontploffen. Ik begon te roepen : "Help, help !" Ik kon ook de uitgang maar niet vinden. Ik begon duizelig te worden. Ik had het gevoel alsof ik elk moment kon neervallen, en ik had pijn in mijn buik. Toen viel ik de eerste de beste deur in.
Ik lag op de grond. Alles was doodstil. Ik keek op en zag het boertje en Helga bij het raam staan. Ze keken verbaasd naar me.
"Wat doe jij hier ?" vroeg Helga. "We dachten even dat we je voorgoed kwijt waren."
Het boertje hielp me op. "Zeg kerel, alles goed met je ? We hebben je eindelijk gevonden."
Ik zuchtte van opluchting. "Dit paleis is echt niet pluis," sprak ik.
"We weten het," sprak Helga. Het boertje knikte. "En dat is nog zachtjes gezegd," sprak het boertje plat.
"We moeten hier zo snel mogelijk weer uit," sprak ik.
"Ben je besuikerd," sprak het boertje. "Buiten is het nog wel veel erger. Daar is de zee, de woeste zee."
"Ja, ze zeiden dat dit een eiland was hier, van de morgen," sprak ik.
"Nee," zei het boertje, "het is een schip. En we zijn in grote problemen. De storm heeft al flink toegeslagen."
"Zeg maar gerust de tornado, of de orkaan," sprak Helga.

"Zijn de ramen dicht ?" vroeg ik. Het boertje knikte. "Kom er maar niet te dicht bij."
Ik rilde en bibberde een beetje. Waar was ik toch in terecht gekomen, en weer zei ik bij mezelf : "Oh, was ik maar bij moeder thuis gebleven."
"Het is de derde grap," sprak het boertje, "waarin alles steeds harder en erger wordt. We zijn in grote ellende."
"Ik denk dat ik de derde grap heb gezien," sprak ik. "Het was een man onder de spinnenwebben achter een piano, en hij begon steeds harder piano te spelen."
"Dat kan hem zijn," sprak het boertje. "Het is oorverdovend, maar buiten is het alleen maar erger."
"Ik begin een beetje ziek en misselijk van al die grappen te worden," sprak ik.
"Het paleis van de koningin wordt goed bewaakt," sprak het boertje. "Je komt niet zomaar van haar lijfwachten af. Je komt er niet zomaar doorheen."
"Dat heb ik gemerkt," sprak ik.
"We mogen van geluk spreken dat we elkaar weer zijn tegengekomen," sprak Helga. "Het had ook anders kunnen zijn, en dit is zo'n groot paleis."
"Of schip," sprak het boertje, terwijl hij knikte.
"Probeert iets of iemand ons soms in de war te brengen ?" vroeg ik.
"Ik denk het wel," sprak het boertje plat. "Maar wij laten ons niet kennen."
"Wat kunnen we doen ?" vroeg ik.
"Rustig blijven doorademen," sprak Helga.
"Ik durf niet van deze kamer af," sprak ik. "Het geluid op de gang was moordend. Ik heb geluk dat ik nog leef."

Het boertje knikte. "Laten we voorlopig maar hier blijven, en hopen dat de derde grap snel slaapt."
Gelukkig was de kamer erg groot, en stonden er wat bedden en had het een keukentje.
De kamer begon steeds meer te schudden, dus we waren duidelijk op een schip, tenzij het een aardbeving was. De kamer ging heen en weer, en ik werd enorm zeeziek. Na een tijdje kon ik er niet meer tegen, en kroop richting de deur. "Niet doen, kerel, ben je besuikerd," sprak het boertje. "Op de gang is het nog wel veel erger."
"Ja, maar misschien is het in een andere kamer minder erg," sprak ik.
"We moeten wachten totdat de gestoorde pianist gestopt is," sprak het boertje plat. "Het is een crimineel, een moordenaar. Laten we wachten totdat hij slaapt. Dan is het veilig."
Het boertje zei nog steeds het piano spel in de verte te horen bulderen, maar ik hoorde niets. Het boertje had waarschijnlijk betere oren dan ik. Wel hoorde ik de storm buiten bulderen. Al gauw lag ik op een bed. Ik had enorme buikpijn en was misselijk. Ik was goed zeeziek. Het leek steeds erger te worden. Alles begon door de kamer heen te schuiven, ook de bedden.
"Nee," huilde ik. "We gaan eraan."
"Volhouden, jongen," sprak het boertje. Ook Helga sprak me toe. Hoe ze zich er zo goed onder hielden was mij een raadsel. Misschien hadden ze het vaker gedaan.
Het leek wel alsof er allerlei alarmen afgingen. Alles was in rep en roer. En toen begon er ook nog water over de vloer binnen te glijden. "We zijn er geweest, jongens !" riep ik.
"Ach welnee," sprak het boertje. "Een beetje water kan geen kwaad." Maar meer en meer water begon er binnen te stromen.

Na een tijdje was het aan het bed gekomen, en ik begon nat te worden. Ook leek er water vanaf het plafond naar beneden te sijpelen. "Zie je nu wel, het stopt niet !" riep ik. Ik begon om hulp te roepen. Plotseling stroomde het water over me als bakken tegelijk. Ik gilde en schreeuwde. Er stond een man voor me in een zwarte regenjas en met een grote brede hoed op, als van Napoleon, een piraat of een kapitein. Hij greep mijn hand, en riep : "Kom mee !" Ik kon het boertje en Helga niet meer zien, en hoopte maar dat ze veilig waren. "Ik ben de kapitein !" riep de man, terwijl hij me de kamer uittrok. Hij had me goed vast, en sleepte mij door het water heen. In de verte hoorde ik op de achtergrond piano-geweld, maar het geluid van de storm en het water was veel harder. Het was een stormorkaan. De kapitein trok mij naar de deur aan de andere kant van de gang, en sleepte me daar een kamer binnen. Snel smeet hij de deur dicht. In deze kamer was geen druppeltje water te vinden, en alles stond kaarsrecht en het was doodstil. De kapitein ging achter een bureau zitten. "Welkom," zei hij, terwijl hij een pijp opstak.
"Bedankt," zei ik, "en bedankt dat u mij gered heeft, maar waar zijn Helga en het boertje ?"
"Dat weet ik niet," sprak hij.
"Ja maar we moeten ze vinden," zei ik. "Het zijn mijn beste vrienden."
"Jij blijft hier," sprak de kapitein. "Buiten deze kamer is het levensgevaarlijk, en zij kunnen wel voor zichzelf zorgen."
"Dat hoop ik maar," sprak ik bezorgd, maar ook met een zeker vertrouwen. Op een bepaalde manier leken Helga en het boertje onaantastbaar.
"Wat een grap," sprak ik. De kapitein glimlachte.

"Ik heb nog nooit zoiets gezien of meegemaakt," sprak ik.
De kapitein begon zijn pijpje te roken, en ik was ergens op een stoel gaan zitten vlak voor zijn bureau. "Dat was wat, hè ?" sprak hij.
"Dat kunt u wel zeggen," sprak ik.
"Het gebeurt niet vaak, maar als het dan gebeurt, dan is het ook goed mis," sprak de kapitein.
Hij stond op en schonk aan een tafel een borreltje in.
"Moet je wat ?" vroeg hij.
"Laat me raden," sprak ik. "Het is zeker belangrijk voor mijn gezondheid en van levensbelang ? Zeker weer één van die preventieve medicijnen hier ?"
De kapitein knikte.
"Doet u maar dan," sprak ik, "want ik wil geen enkel risico lopen."
Het borreltje wat ik even later dronk was zoet en bitter tegelijk, als een bitter medicijn met een bijsmaakje. Aardbei ofzo. Ook smaakte het naar dropsiroop en munt. Kaneel proefte ik ook.
"Lekker hè ?" vroeg hij.
Ik knikte. Even was het een lange tijd doodstil. Ik durfde eigenlijk niets te vragen. Ik had er ook de kracht niet voor, en het zou me alleen maar verder martelen. Het leek wel alsof ik overgevoelig was geworden, en moe van alles. "Wat een grap," zei ik weer. De kapitein glimlachte. Plotseling zei ik : "Hoe is het nu om kapitein te zijn op zo'n schip ?"
De kapitein bleef zwijgen. Na een tijdje zei hij : "Ja, dat weet ik niet."
Ik knikte maar. "En wat nu ?" vroeg ik een tijdje later.
Maar er kwam niets uit de kapitein. Hij had zijn ogen gesloten en zijn hoofd hing voorover. Hij was zeker moe. Misschien

sliep hij wel. Ik durfde verder niet op te staan om de kamer uit te lopen. Als ik daar aan dacht dan gierde de angst door me heen, dus ik bleef maar gewoon kijken naar de slapende kapitein. Dat maakte mij wel rustig, en gaf mij een veilig gevoel. Deze man had mijn leven gered. Het was een held. Ook ik begon steeds meer moe te worden. Ik had echt behoefte aan slaap, en langzaam begon ook ik in slaap te vallen op mijn stoel. Ik kon helemaal in deze stoel wegzakken, alsof ik er in verdronk.
Ik werd wakker gemaakt door de hand van het boertje op mijn schouder. Ook Helga stond voor mij. "Kom mee," sprak het boertje. "We moeten hier weg."
Maar ik wees op de kapitein. "Kunnen we niet beter bij hem blijven ?" vroeg ik. "Hij heeft mijn leven gered, en hij lijkt me een soort van tovenaar."
"Ben je besuikerd," sprak het boertje plat. "Dat is de vierde grappenmeester. Hij heeft de vorige drie grappen gemaakt. Hij brengt mensen in de grootst mogelijke problemen, en speelt dan de grote redder. Je wilt toch niet nog een keer zo'n ritje maken ? Kom mee, het schip is in een haven aangekomen." Het boertje trok me op, en trok me mee uit de kamer. We liepen de gang uit en kwamen toen bij de uitgang van het schip. Over een loopbrug kwamen we in de haven. "Vaarwel, schip," sprak het boertje. We kwamen op een kade waarlangs wat cafeetjes stonden. "Hier moeten we zijn," sprak het boertje.
Overal liepen piraten rond, en soms piraten-kapiteinen. Sommigen hadden houten of metalen benen. Ook hadden sommigen papegaaien op hun schouders, of andere paradijselijke vogels, of sommigen liepen rond met kooitjes waarin vogels zaten. Sommige kooitjes leken van goud te zijn.

Het leek wel op een piraten-haven. Ik vroeg me af of we wel veilig waren. Het boertje trok me in een café. Daar gingen we met z'n drieën aan een tafeltje zitten. Een lange piraten-ober met een gouden oorbel in zijn oor en een rode piratendoek met witte cirkels om zijn hoofd kwam naar ons toe. "Wat mag het zijn ?" vroeg hij, terwijl hij een klein notitie-blokje met een pennetje pakte. Het boertje fluisterde hem even iets in het oor, en de piraten-ober knikte. Even later stonden er drie hele lange milkshakes met rietjes op de tafel. Ik begon te drinken. Ik vroeg me af waar we waren. "Dit is een piraten-eiland," sprak het boertje. "De vijfde grap woont hier ergens."
"De vijfde grap is een boek," sprak Helga. "Het is een sprekend boek wat geen einde kent."
"En geen begin," sprak het boertje.
"En er staat altijd weer wat anders in," sprak Helga.
"Ja, als een krant of tijdschrift wat altijd anders is," sprak het boertje.
"Sommigen voorspellen de toekomst erdoor, of weten allerlei dingen van je," sprak Helga.
Na wat gedronken te hebben gingen we weer naar buiten. We gingen dieper het kleine piratenstadje in, totdat we bij een open vlakte kwamen met hier en daar wat struikjes. Er waren hier veel velden, en in de verte stond een kasteel. Het boek zou ergens in het kasteel wonen. Een vrouw op een paard kwam ons tegemoet. Ze hield een lans in haar hand en had schouder-beschermers op met franje. Het was een donkere vrouw. "Het boek verwacht u al," sprak de vrouw. "Volg mij."
"Heel wat aardiger dan dat narretje in het bos," dacht ik bij mezelf. We volgden de vrouw door de velden, en toen we bij het kasteel waren aangekomen liet ze ons binnen, nadat ze van

het paard was afgestapt. Dit moest dus de vijfde grap zijn. Ik was erg benieuwd en hield mijn adem in. Wat zou het dit keer wezen ?
"Er zijn drie boeken," sprak de vrouw. Ze wees toen op drie deuren. "Kiest u zelf maar een deur uit."
"Klinkt weer erg misleidend," sprak ik.
De vrouw zuchtte een beetje. Ze leek geïrriteerd naar mij.
"Laten we de middelste deur maar kiezen," sprak het boertje.
De vrouw liep op de middelste deur af en opende die. We liepen naar binnen, en de vrouw gebood ons te zitten. Er stonden drie stoelen voor een bureau. Achter het bureau was een grote krant opgeheven, waarachter rook vandaan kwam. Plotseling werd de krant neergelegd, en we keken recht in de ogen van een sprekend boek. Het was een heel dik boek met grote ogen en een grote mond. Verder was het boek erg vriendelijk. "Ik ben de vijfde grap, aangenaam," sprak het boek. "Zegt u maar waarvoor u komt."
"Nou, ziet u," sprak het boertje plat. "Deze man hier wil graag aangenomen worden in de laagste klas, en daarvoor moet hij eerst door de tien grappen heen."
"Maar dat gaat zo maar niet," lachte het boek. "Waarom wil hij dat zo graag ?"
"Hij is geïnteresseerd in zij die verdronken was," sprak het boertje, "en heeft enkele dromen over haar gehad. Ook is hij een toneelspeler die eens wat anders wilde."
"Een toneelspeler, hè ?" sprak het boek. "En ik moet hier mijn geld aan verspillen ?"
"Geld ?" vroeg ik.
"Om u gaat het zeker," sprak het boek terwijl hij minachtend naar me keek.

Ik knikte.
"Laat me het u duidelijk uitleggen, mijnheer," sprak het boek. "Tijd is geld, veel geld. Door u mis ik elke seconde dat ik tijd aan u besteed geld, veel geld, en daar zal u voor opdraaien. Ik hoop dat u een grote bankrekening hebt."
"Mijnheer het boek," sprak Helga, "kunt u even ophouden met die grapjes nu. We komen hier voor een serieuze zaak. Mijnheer Windesheim wil het geheim kennen van zij die verdronken was."
"Dan zal hij het boek moeten lezen," sprak het boek deftig.
"Welk boek ?" vroeg ik.
"Ikzelf," sprak het boek. Het boek ging plat op het bureau liggen, over de krant heen, en sloeg zichzelf open. "Kom en lees," sprak hij. Ik ging achter het bureau zitten en keek in het boek. Het was een reusachtig boek, maar alle letters rolden voor mijn ogen, en de plaatjes waren als spiegels. Het leken wel diepe gaten, en er kwam mist doorheen, of rook. Uit de plaatjes kwamen handen die mij wenkten. Plotseling werd ik door de handen gegrepen, en in het boek getrokken.
Ik kwam in een tempel met hoge pilaren. Ze deden allemaal een beetje paarsachtig aan. Op een zachtpaarse troon zat zij die verdronken was. "Kom verder," sprak ze. Ze wenkte me. Ik kwam dichterbij. Er waren een paar lichtpaarse treden onder de troon. "Kom nog dichterbij," sprak ze. Ik ging op de eerste trede staan. "Goedzo," sprak ze. "Mijnheer Windesheim," sprak ze. "Ik ken uw pijn. Het is mijn pijn. En omdat u meer informatie over mij zocht, heeft u mij gevonden. Zoals u weet ben ik een dichteres en een kunstenares, en bent u de verloren dichter. Daarom heb ik tien meestergrappen tot u gezonden, om u te testen, te begeleiden en te beschermen."

"Volgens mij heb ik er nu vijf gehad, tenzij dit de zesde is," sprak ik.
"Leer te tellen, mijnheer Windesheim," sprak ze, terwijl ze haar tong iets uitstak. "Het narretje in het bos is de eerste, de indiaanse vrouw aan het strand de tweede, de man in de piano kamer de derde, de kapitein van het schip de vierde, het eindeloze en altijd-veranderende boek de vijfde, de nar in het paleis de zesde, het boertje de zevende, Helga de achtste, de secretaresse van het toneel de negende, en ikzelf ben de tiende."
Ik keek haar verbaasd aan. "Dus ik ben al door de grappen heengekomen ?" vroeg ik. Ze knikte. "Welkom tot de laagste klas, die van de verloren dichter," sprak ze.
"Ben ik nu echt in de laagste klas terecht gekomen ?" vroeg ik wantrouwend, "want de vorige keer zei u iets soortgelijks, en toen zei Helga dat ik het nog maar voor de helft was."
"Maar nu is het echt," sprak zij die verdronken was met een glimlach.
"Ik weet het niet," sprak ik. "Straks als ik Helga weer spreek dan maakt ze er misschien weer iets anders van."
"Wie is nu de koningin ?" vroeg zij die verdronken was.
"U, dacht ik," sprak ik aarzelend, "maar ik dacht dat alle meestergrappen koninginnen waren, tenminste dat zei de nar in het paleis."
"De tien boeken van zij wiens deuren de poorten van de hel zijn ?" sprak zij die verdronken was. "Ja, natuurlijk, de grappen komen in allerlei vormen, als mijn lijfwachten, mijn maskers, mijn koningen en koninginnen, maar ik ben de opperkoningin."
"En wie was het beest dan die u in de diepte trok ?" vroeg ik.

"Dat was ik zelf," sprak ze. "Het was een grap met een diepere betekenis."
Ik zuchtte van opluchting. "Het was dus echt allemaal maar een grap ?" vroeg ik.
Ze knikte.
"Kom uit dat boek !" werd er ineens geroepen. Het boek werd dichtgeslagen en ik werd eruit getrokken. Het boek staarde mij aan met verwilderde ogen. "Moet ik je soms verslinden ?" vroeg het boek.
"Waarom ?" vroeg ik. "Dit was toch de bedoeling ?"
"Ik vroeg je het boek te lezen !" krijste het boek. "Ik vroeg je niet het boek in te gaan !"
"Ja, maar ik werd erin getrokken door handen," sprak ik.
"Nee," krijste het boek, "je liet jezelf erin trekken."
"Echt niet, mijnheer," sprak ik. "Ik kon me er niet tegen verzetten. Het was te sterk. Ik kon er niets aan doen."
"En wie er te lang inblijft wordt verzwolgen en komt er nooit meer uit," sprak het boek woedend. "Het zou je kunnen verslinden als je langer was gebleven."
"Sorry," sprak ik. "Ik had dat niet in de gaten."
"Je hebt maar geluk," sprak het boek. "Dat was op het nippertje. Maar in ieder geval : Hier heb je je certificaat. Welkom tot de laagste klas, de klas van de verloren dichter." Er kwamen handen uit het boek die me een papier voorhielden, een document, met daarop een rood zegel. Hierop stond de naam van de klas, en mijn naam. Ik nam het papier aan en stopte het in de binnenzak van mijn jas. Daar paste het precies in. Toen sloot ik het met de rits.
"Luister goed," sprak het boek. "Ga nu naar de eerste deur, en ga daar naar binnen. Ik ging de kamer van het boek uit en liep

toen naar de eerste deur. Binnen was een lift waar Helga en het boertje ook waren. Ze glimlachten naar mij. "Welkom in de laagste klas, de klas van de verloren dichter," sprak het boertje. "Welkom in het paarse complot," sprak Helga. "Wij waren beiden van het paarse complot om jou te helpen."

Hoofdstuk 4. Nat Kruid

De liftdeur ging open, en we gingen naar binnen. Weer ging de lift diep naar beneden. Na een tijdje stapten we uit in een schemerig gangetje waar hier en daar plantenbakken stonden en waarachter een zaaltje was. Het zaaltje zat vol met personen met paarse kappen op. Wij gingen ergens dichtbij de ingang zitten, achterin de zaal. Eén van hen met de paardse kappen deed het woord : "Allemaal hartelijk welkom in het paarse complot. Eens werd u zelf geholpen en uitgered door iemand van het paarse complot, en nu bent u zelf van het paarse complot om anderen te helpen en tot een beter leven te leiden met een diepere zin." De zaal was echt vol. Er waren wel honderden met een paarse kap op. Helga en het boertje zeiden dat er wel veel meer van zulke zaaltjes waren. Dit was het gebied van de laagste klas.

Op een gang ergens in het gebouw kreeg ik een kamer. Ook het boertje en Helga hadden hier een eigen kamer. Ik was nu van het paarse complot, de laagste klas.
De volgende ochtend was er weer een bijeenkomst. Leden van het paarse complot lazen hun gedichten voor of hun verhalen. Ik las zelf wat voor uit mijn dromenjournaal, en ik vertelde wat over oude teksten die ik had ontcijferd, en over toneelstukken die ik had gespeeld toen ik nog op het toneel werkte. Ik was per slot van rekening opgeleid als toneelspeler. Van zo'n veilige afstand kon ik er wel over praten. Ze vonden het allemaal erg interessant, en de keer daarna nodigden ze mij weer uit om er wat over te vertellen. Mijn avonturen met Helga en het boertje vonden zij ook heel amusant. Zij vonden dat ik veel bruikbaar materiaal had. Ze vroegen mij zoveel mogelijk wat ik had meegemaakt op te tekenen voor het archief. Er was geen lagere klas meer te behalen, want dit was de allerlaagste klas, maar men kon hier nog wel extra strepen verdienen, de zogeheten paarse strepen. De eerste paarse streep die ik moest behalen was de streep van de meestergrap. Ik moest dus zelf een meestergrap worden. Ik moest een opleiding volgen tot meesterclown of grappenmeester.

Ik vroeg me af wat dat inhield. De lessen werden gegeven in een ander zaaltje. Achter het zaaltje waren de bloemenvelden. Vaak hielden hen met de paarse kappen optochten door deze velden. Dit ging zo langzaam mogelijk.
Ik wist niet wat het inhield, en had vele vragen. Blijkbaar hadden Helga en het boertje de paarse streep al behaald, want zij waren al meestergrappen. Zij zouden mij dus ook kunnen onderwijzen.

Op een dag werd er in een zaaltje een sprookjesfilm gedraaid genaamd Paarskapje :

Paarskapje

Moeder zei tegen Paarskapje : "Kom niet in het bos, want daar woont een leeuw."
Maar Paarskapje wilde niet luisteren. Ze ging stiekem toch naar het bos.
Aan de rand van het bos stond de leeuw.
"Zo, zo," sprak de leeuw toen Paarskapje dichterbij kwam, "dus jij hebt niet geluisterd naar de volwassenen, huh ?"
"Hoe weet u dat ?" vroeg Paarskapje.
"Leeuwen weten veel," sprak de leeuw, "maar kom maar op mijn rug, dan zal ik je laten zien hoeveel ik weet."
"Ik wilde eigenlijk gewoon het bos in," sprak Paarskapje, "en ik heb niet zoveel zin nu in malle ritjes op de rug van een leeuw."
"Malle ritjes ?" sprak de leeuw een beetje beledigd, "maar onze ritjes zijn zeer leerzaam."
"Dat kan wel wezen," sprak Paarskapje, "maar ik moet er nu door. Ga aan de kant, want ik wil het bos in."
"Het bos is van mij," sprak de leeuw. "Je bent een dom kind, en je komt er niet langs."
Het begon Paarskapje op haar zenuwen te werken, en uiteindelijk stemde ze in. "Okay, vooruit dan maar," sprak ze tegen de leeuw. "Neem jij me maar mee, en laat me maar eens zien wat jij al allemaal weet."

De leeuw liet Paarskapje op zijn rug klimmen, en toen begon de reis. Vliegensvlug snelde hij door het bos tot aan de rand van de zee.
"Nou, ik heb niet veel van het bos kunnen zien, want je ging veel te snel," zei Paarskapje.
"Voor kinderen is het nooit goed," bromde de leeuw.
"Kun je me nu het bos laten zien ?" vroeg Paarskapje. "En iets langzamer graag. Je was er zo doorheen, en ik heb niks maar dan ook helemaal niks kunnen zien."
"Ja, maar ik moet wel snel," zei de leeuw. "Er woont namelijk een wolf in het bos, en wij liggen elkaar niet zo. Er zou een groot gevecht om jou uitbreken."
"Ah, dus dat zit zo," sprak Paarskapje. "Laat mij dan gewoon alleen het bos in gaan, dan kan jij hier blijven, en dan kan ik alles op mijn gemak bekijken."
"Geen sprake van," sprak de leeuw. "Zoals ik al zei woont er een wolf in het midden van het bos, en die zou jou maar wat graag willen verslinden, en dan heb ik het op mijn geweten."
"Helemaal niet," sprak Paarskapje. "Ik wil het toch zelf ?"
"Ja, maar ik ben de bewaker van het bos," sprak de leeuw, "dus ik ben verantwoordelijk."
Paarskapje stapte van de leeuw af. "Nu moet het afgelopen zijn. Het bos is van niemand en van iedereen. Misschien dat hierom mijn moeder mij voor jou heeft gewaarschuwd, want je bent een echte zeurkous."
"Heus," sprak de leeuw, "het is voor je eigen bestwil." Maar Paarskapje begon al het bos in te rennen. De leeuw kwam niet achter haar aan. Hij schudde alleen zijn hoofd.
Diep in het bos bij een riviertje kwam Paarskapje de wolf tegen. De wolf stond daar stokstijf.

"Hoe maakt u het ?" vroeg Paarskapje, maar de wolf sprak niet. Verderop was een huisje. Paarskapje klopte even aan. Er werd al snel geopend en een grote vrouw met een doek om haar hoofd deed open. "Kom maar binnen," sprak ze.
"Wie bent u ?" sprak Paarskapje.
"Een doodgewone heks," sprak de vrouw. "In de stad moeten ze me niet, dus ik ben maar hier gaan wonen."
Paarskapje keek om haar heen. "Zijn die leeuw en die wolf toevallig ook van u ? Ze schijnen ruzie te hebben."
"Ja," sprak de oude vrouw. "Die spreken elkaar niet meer. Ze hebben beiden hun eigen terrein."
"Vreemd," sprak Paarskapje. "En waar gaat de ruzie over ?"
"Om jou," sprak de heks.
Paarskapje schrok. "Om mij ?"
"Ja," sprak de heks. "Ik zag in mijn kristallen bol dat er een meisje met een paars kapje om haar hoofd zou komen, en toen begonnen ze ruzie te maken over wie haar mocht opeten."
"Vreemd," sprak Paarskapje. "De leeuw was heel aardig, en de wolf zei helemaal niks. Ik leef nog steeds."
De heks keek het meisje aan met grote ogen. "Maar natuurlijk," sprak de oude vrouw, "ik zei hen dat ze jou geen haar mochten krenken. Jij zou namelijk van mij zijn."
Paarskapje schrok nu nog meer. "Eh, ik denk dat ik nu moet gaan," sprak het meisje, en rende naar de deur. Maar de deur zat op slot.
"Je kunt niet ontsnappen, kind," sprak de vrouw, "maar ik ben de kwaadste niet. Ik zal je niet opeten. Ik heb alleen een hulpje nodig."
"Ja, maar mevrouw," sprak het meisje. "Ik heb daar echt geen tijd voor. En ik moet naar school."

"Ach, dat went wel," sprak de vrouw. "Wat is nu belangrijker ? School of het helpen van een arme, oude vrouw ?"
En zo gebeurde het. De oude vrouw droeg Paarskapje karweitjes op, en die zou Paarskapje dan uitvoeren. De wolf moest ervoor zorgen dat Paarskapje niet de benen zou nemen. Paarskapje begon inderdaad snel er aan te wennen, en dacht bij zichzelf dat het toch ook wel belangrijk was om oude mensen te helpen. En ze hoefde niet meer naar school, dus eigenlijk was ze er achteraf nog wel blij om ook. De wolf deed haar verder geen kwaad, en Paarskapje begon steeds meer en meer te genieten van het wonen in het bos. De heks bleek de kwaadste niet te zijn, en ze deden vaak spelletjes.
Op een nacht kwam de leeuw haar kamertje binnen. Hij kwam naar haar bed toe en sprak : "Zie je nu wel, je bent nu in de macht van de wolf. De oude vrouw werkt voor hem, en zij moet je veel laten werken en veel laten eten zodat je taai en dik wordt, zodat hij je kan opeten."
"Leugens," sprak Paarskapje. "Het is een hartstikke aardige vrouw, en de wolf doet geen vlieg kwaad. Ik hoef helemaal niet hard te werken, en ik heb het hier erg naar mijn zin. Ook hoef ik niet naar die vervelende school, en dik ben ik niet."
De leeuw schudde zijn hoofd. "Begrijpen doe je het niet. De wolf is een levensgevaarlijke heks die spelletjes met je speelt. Het zijn twee heksen, en de wolf is de baas. Zodra je dik genoeg bent zal de wolf je opeten."
"Ik geloof je niet," sprak Paarskapje, "maar ik zal er op letten niet teveel en niet te zoet te eten. Dan zullen we zien of u de waarheid hebt gesproken."
De leeuw verdween weer, en de volgende ochtend zorgde het meisje er goed voor dat ze minder at, en vooral minder

zoetigheid at. Aan tafel kreeg het meisje het toen wel te horen. De oude vrouw begon er overstuur van te raken. "Eet eens wat meer zoet," zei de vrouw, "want zoet doet goed."
"Ik moet niets," zei het meisje. Maar de oude vrouw begon bozer en bozer te worden, vooral omdat het dag na dag gebeurde. Op een gegeven moment krijste ze : "Ik wil dat je meer zoet eet, anders zal de wolf je eten." Toen wist het meisje dat de leeuw gelijk had gehad. Ze beloofde direct dat ze meer zoet zou gaan eten, maar ze deed het niet. "Morgen zal ik het doen," sprak ze. De heks werd iets rustiger door die belofte. Midden in de nacht hoopte het meisje dat de leeuw weer terug zou komen. Ze durfde niet zelf te ontsnappen, want de wolf hield haar goed in de gaten. Hoe de leeuw het huis en haar kamer was binnen gekomen was haar een raadsel.
Maar de leeuw kwam niet, en het meisje begon zich zorgen te maken. De volgende dag deed ze alsof ze ziek was, en wilde niet veel eten. "Toe eet wat zoet," sprak de oude vrouw, "want zoet doet je goed."
"Ik heb niet zo'n zin," sprak het meisje. "Ik voel me niet lekker."
De oude vrouw was er niet blij om, en mopperde. Alles ging gelukkig goed, maar die nacht kwam de leeuw weer niet. Nu begon het meisje zich pas echt zorgen te maken. Ze kon het zo niet lang volhouden. Toen ze weer bijna niets at en geen zoet begon de oude vrouw te krijsen. "Je kunt niet altijd ziek zijn ! Nu moet je wat zoet eten, anders zal de wolf je eten." Ze stopte een lepel in de suiker en bracht het toen naar de mond van het meisje. "Eet, en daarna zul je taartjes krijgen."
"Maar ik heb buikpijn !" riep het meisje.

"Kan me niet schelen," sprak de oude vrouw. "Als je beter wil worden dan zul je wat moeten eten. Eet of wordt gegeten." Het meisje begon te huilen. "U begrijpt er helemaal niets van," klaagde ze. "Ik begrijp alles !" tierde de oude vrouw, "maar jij begrijpt niks. Eet nu !" Het meisje duwde de lepel met suiker weg die onder haar neus was gedrukt, en pakte de suikerpot en gooide de suiker in het gezicht van de heks. "Vreet die troep zelf op !" riep Paarskapje woest, en rende naar boven naar haar kamer. De heks krijste. "Mijn ogen, mijn ogen ! Ik zal je krijgen, kreng !" bulderde de heks, en kwam met grote, zware stappen de trap op. Het meisje duwde de kast voor de deur, en keek het raam uit. Ze zag de wolf niet, dus ze zou het er op wagen. De heks begon inmiddels al op de deur te slaan. "Ik heb nog wat suiker voor je !" riep de heks. Het meisje begon het raam uit te klimmen en kwam op een schuin dakje terecht. De heks was inmiddels in haar kamer gekomen en keek uit het raam. "Grijp haar !" riep ze. Snel sprong het meisje van het schuine dakje af, en kwam in een struik terecht. Al snel was ze op de grond, en begon te rennen zonder om te kijken. "Je zult niet ver komen !" hoorde ze achter haar bulderen.
"Leeuw, leeuw ! Waar bent u ?" riep ze zo hard als ze kon. Aan het rivierje stond een bootje waar ze instapte met een lange stok, en ze begon zichzelf voort te duwen. De grote zwarte wolf was snel aan de rand van de rivier gekomen. "Je zult niet ver komen," bulderde hij.
Aan de andere kant van de rivier stond de leeuw. "Heb je het eindelijk gemerkt !" riep hij.
Het meisje duwde het bootje voort met de stok, en zorgde dat ze in het midden bleef van de rivier. "Ik vertrouw jullie beiden niet !" riep het meisje. "Was ik maar bij moeder thuis gebleven.

Jullie hebben me alleen ellende gebracht. Had ik maar naar haar geluisterd."
"Dom kind !" riep de leeuw. "Je moeder is nog wel erger dan die twee heksen bij elkaar."
Het meisje kwam verder en verder op de rivier. "Erger dan jou kan het niet wezen !" riep ze terug naar de leeuw. Vreemd genoeg volgden zowel de leeuw als de wolf haar niet meer. Het was alsof ze hier niet durfden te komen, en het meisje ging over de rivier dieper en dieper het bos in. Ze dacht na over de woorden van de leeuw. Wat als hij gelijk had ? Ze trok haar kleren uit en deed haar paarse kapje af, en stapte over de rand van de boot om zo het water in te glijden. Ze zwom en zwom, niet wetende wat ze moest doen, maar ze wilde in ieder geval niet terug naar de vrouw en de wolf. Ze dacht veel na over de leeuw, en besloot naar de andere kant van de rivier te zwemmen. De leeuw was nergens meer te bekennen. Uit pure wanhoop begon ze even later de leeuw te roepen, maar die kwam niet. Toen besloot ze helemaal terug te lopen aan de andere kant van de rivier, naar waar de leeuw was. maar toen ze aan de overkant een glimp van de wolf opving wilde ze niet meer verder. Ze begon te rennen en te rennen in het bos, roepende naar de leeuw. Ze dacht dat de leeuw haar laatste hoop was. Na een tijdje plofte ze moe in het zand, en viel in slaap.
Ze werd wakker in een huisje, in een kamertje, wat gelukkig niet het kamertje was waar ze vandaan kwam. Wel woonde er hier een andere vrouw, die iets jonger was. De vrouw liep het kamertje binnen, en ging op een stoel zitten naast haar bed. Ze rook naar bloemen. "Ik dacht : laat ik je maar meenemen,"

sprak de vrouw vriendelijk. "Je lag er zo vredig te slapen, maar je was in groot gevaar."
"Gevaar ?" vroeg het meisje.
"Ja," knikte de vrouw. Ze had een bloemenjurk aan. "Er woont hier veel gespuis in dit bos."
"Dat heb ik gemerkt," sprak het meisje. "Had ik maar beter naar mijn moeder geluisterd."
Even was het stil. Toen vroeg het meisje : "Van de wolf en de heks weet ik het, maar kunt u mij uitleggen over de leeuw ?"
De vrouw keek haar diep in de ogen. "Ik ben de leeuw," sprak de vrouw. Het meisje schrok. "Ben ik dan nu in gevaar ?"
De vrouw glimlachte. "Nee, ik wilde je juist voor het gevaar behoeden. Ik verander soms in een leeuw, en daarom kan ik niet in de stad leven zoals je misschien wel zult begrijpen." Het meisje knikte. "En hoe kan dat ?" vroeg het meisje.
"Ik weet het niet," sprak de vrouw. "Ik ben zo geboren."
Het meisje had wat nieuwe kleren gekregen en een nieuw paars kapje, en toen bracht de vrouw haar weer naar huis. Maar daar waar vroeger de rand van het bos was en het stadje was nu ook overal bos. Het meisje begon te huilen. "Wat is er toch gebeurd ?" vroeg ze.
"Ik moet je bekennen dat ik dat ook niet weet," sprak de vrouw.
De vrouw nam het meisje toen weer mee terug naar haar huisje, en sindsdien bleef het meisje daar wonen. Nooit meer hebben ze nog iets van de wolf en de heks gehoord, en ook niet van het stadje.

Einde

Aan het einde van de film werd er door iemand met een paarse kap een uitleg gegeven : "Paars is de kleur van de slaap, en ook de leeuw wordt soms als symbool van de slaap gebruikt in de dichterskunst. Elke herinnering is een droom, en als je dan dieper wil gaan, een dieper inzicht wil krijgen, dan moet je eerst tot een diepere slaap komen, dus dieper met de lift. Dit is ook ter genezing van de herinneringen, die soms zelfs gewoon pure nachtmerries zijn. De diepere slaap lost zo heel wat op, en dan zijn soms ineens de oude dingen verdwenen of in een andere vorm gegoten."
Ik dacht over mijn eigen leven, en voelde mijzelf als Paarskapje. Mijn oude leven was weg, en nu woonde ik met de leeuw die zorgzaam over mij was. Ik was dankbaar voor Helga en het boertje, en alle vrienden die ik hier had van het paarse complot.
Ik begon mee te lopen in de optochten door de bloemenvelden in paarse pij en met paarse kap. Ik moest leren te vertragen om tot diepere slaap te komen, om zo ook tot diepere dromen en inzichten te komen. Het was een soort meditatie-oefening. Door te vertragen ontstond er ook zoveel ruimte voor andere dingen. Ook Helga en het boertje liepen soms mee in deze optochten. Ik kon zo ontwaken uit vele nachtmerries waarin ik vastzat. Het gebeurde dus door een diepere slaap, een diepere vertraging. Ik moest mijzelf hier in disciplineren. Het was geen makkelijke oefening. Hen met de paarse pijen en kappen zongen bepaalde trage gezangen, en die moest ik ook leren.
Op een nacht werd ik geroepen door een vrouwelijke stem. Als in een trance ging ik mijn kamer uit en dwaalde door de gangen. Na een tijdje lopen, ik weet niet hoe lang, kwam ik in een ruimte aan waar pilaren stonden, als in een tempel, en ik

herinnerde deze plaats. Ik zag zij die verdronken was zitten op een troon. Kinderen met grote pluimen om haar te verkoelen stonden naast haar. "Kom nabij, mijn verloren dichter," sprak ze.
"Ja, majesteit ?" sprak ik, terwijl ik dichter bij haar kwam. Ze stond op van de troon en kwam naar me toe, en gaf mij een kus op mijn voorhoofd. "Mijnheer Windesheim," sprak ze, "u komt op het juiste moment."
"Hoezo ?" sprak ik.
"Omdat ik een opdracht voor u heb," sprak ze glimlachend. Ze was in een soort nachtjapon. Ze leidde mij achter de troon waar een deur was van een zaaltje waarin een groot filmscherm stond. Op het filmscherm was een donkere vrouw te zien die tussen de waterbloemen lag. "Mijn verdrinking," sprak ze, "maar dit is slechts een symbool van het komen tot inzicht, door een diepere slaap, tot een diepere droom."
Ik sloeg een arm om haar heen, en ze draaide zich weer naar me toe en omhelsde me.
Ze liet een volgende dia zien van een groot schip. Ook dit schip herkende ik. "Hier wil ik met jou naartoe," sprak zij, "waar ik je al eerder heb ontmoet in een droom." Ik knikte. Achter het scherm was nog een deur die naar buiten leidde. Hier kwamen we op de zeekade waaraan het schip stond. "Kom," sprak ze terwijl ze de loopbrug opliep. Ze had mijn hand vast en ik liep mee. Op het schip omhelsde ze me weer. De golven van de zee waren bijna zwart als dropsiroop. Er waren verschillende personen met paarse kappen op het schip. Zij maakten de touwen los en hesen de zeilen. We gingen de zee op. Ik was hoog vereerd dat ik met haar mocht zeilen. Ik was op haar schip. In het schip had ze een kamer waar ze me naartoe nam.

Ze begon een fles te schudden. "Drink dit," sprak ze, terwijl ze wat voor me inschonk. Ik dronk wat ze me gaf, en keek naar haar.
Het smaakte zoet en bitter. "Het is het water van mijn verdrinking," sprak ze.
"I... ik begrijp het niet," sprak ik.
"Je zult het begrijpen," sprak ze. Ik moest even neerliggen. Ze bracht mij naar een bed. "Het komt door het drankje," sprak ze. Het tolde in mijn hoofd.
"Waarom, waarom ?" vroeg ik. Ik had het gevoel alsof ik doodging.
"Om mij te leren kennen," sprak ze. Ze wreef wat nat kruid in mijn haar. Het rook heel scherp, naar het bos. "Dit is ter herdenking van mijn verdrinking," sprak ze. Ik werd emotioneel, en omhelsde haar. "Het is een poort," sprak ze. "Straks is het schip door de poort, en dan zijn we op de bloemenzee."
Langzaam begon ik wakker te worden op mijn eigen bed. Het was maar een droom geweest, maar wel een mooie, zoete droom. Ik keek naar het kleine lampje op mijn nachtkastje wat ik had aangeklikt. Het gaf iets licht, maar niet teveel. Ik zou er net bij kunnen lezen. Er was een gevoel van diepe vrede over me, en ik voelde me heerlijk veilig. Langzaam zonk ik weer in slaap.
De volgende ochtend vertelde ik de droom aan Helga en het boertje.
"Ze moet je wel hebben," sprak het boertje plat. Ik glimlachte. Ook Helga glimlachte. "Weer wat voor je dromenjournaal," sprak ze. Ik vroeg me nog steeds af hoe ik nu tot een meestergrap kon worden, maar het leek wel alsof iedereen er

omheen praatte, en in de klas ging het ook over alles behalve dat. Ik hield me maar vast aan de gouden wet dat alles tijd nodig had.
Het was in die dagen dat er een oorlog begon : Hen met de zwarte kappen vielen binnen. Ook dit was een vreemde verborgen en geheime samenleving waar ik niets vanaf wist. Niemand had me hier over verteld, en een grote verbazing sloeg mij. Ik wist ook niet wat ik moest doen. Het leek wel een dichterlijke oorlog. Ze kwamen om hun gedichten voor te lezen, en er werden gedichten tot hen gelezen. Het was een vreemde oorlog. De oorlog was volstrekt verbaal, volstrekt dichterlijk. Er werden geen wapens gebruikt. Het wapen was de tong. Het viel mij op hoe hoffelijk en beleefd hen met de zwarte kappen waren. Alhoewel zij ongevraagd waren binnengevallen werden zij wel uiterst gastvrij behandeld, en mochten zij hun gedichten voordragen.
We gingen allemaal naar een zaaltje waar één van hen met de zwarte kappen naar voren ging om het woord te doen. Ze waren in een grote groep gekomen. Ze zaten overal in de zaal tussen hen met de paarse kappen in. Het was een prachtig mengsel. Toen de persoon begon te spreken bleek het een vrouw te zijn. Zij vertelde over zij die was verdronken. Ook hen met de zwarte kappen vereerden haar. De vrouw vertelde hoe de open doodskist van zij die was verdronken op een boot over de zee van witte bloemen ging. Overal waren witte bloemen en zij vormden rivieren. Dit was de eerste bloemenzee.
"Oh, ziet hoe zij verdronken is,
En ziet haar open doodskist,
Hoe zij langs de witte bloemen ging,

De hemelen zich openende,
Om haar geheim te ontvangen,"
sprak de vrouw met de zwarte kap.

"Oh, een groot geheimenis is daar,
Wanneer witte zeebloemen zich openen,
En zij openen ook haar."
Achter haar was een wit scherm, waarop dia's werden vertoond.
Ik zat tussen Helga in het boertje in. Het boertje stootte mij aan en sprak dat hen met de zwarte kappen van een hele hoge paarse streep waren. Zo nu en dan vielen ze binnen om te onderwijzen. Het was een schijn-oorlog, een schijn-bezetting.
De vrouw met de zwarte kap begon te vertellen over de zee van witte bloemen, de eerste bloemenzee. "De mysterieën van zij die verdronken was," fluisterde het boertje tegen mij.
De witte bloemen waren de eersten die haar opvingen na haar verdrinking. Zij zorgden voor haar, en gaven haar inzicht. Op de dia's was haar doodskist te zien die langs de witte bloemen ging, op een boot over het water. Haar ziel gleed uit haar lichaam en stond op, om zo in het water te glijden om te zijn met de witte bloemen. De witte bloemen waren haar angsten, maar zij hielden haar veilig. Zij waren erg zorgzaam. Zij hadden alle aandacht voor haar. De koning van de witte bloemen nam haar mee tot een groot schip, het nachtschip, waarmee ze hen met de paarse kappen zou ophalen. Zij bezongen haar dood en ontwaking met trage gezangen, met diep respect en grote eerbied.
Angsten deden haar ontwaken. Zij werd gebaard door angst in het diepste van de zee. Angst was haar vader, de witte

bloemenkoning. In angst ligt grote zorgzaamheid en veiligheid. Diepe ontwaking is voor hen die haar vindt. Op het nachtschip moest zij hen halen. Zo kwam zij tot de tweede bloemenzee, de zee van de rode bloemen, de zee van het lijden. Deze bloemen vertelden haar verhalen wonderschoon. Ook hier ging haar doodskist langs, op een boot, en haar ziel gleed in de diepte. Een schip van groot lijden is van hen die zijn ontwaakt, maar zij kennen het verhaal. Zijn zij niet slechts grappen ? Want alleen diepe grappen van groot inzicht komen tot de derde bloemenzee, de zee van het gele. Gele bloemen overal, om de grap te vertellen aan hen die tot wijsheid zijn gekomen. Ook daar ging haar ziel doorheen, en zij kwam tot een paarse stad. Ja, vuile, paarse bloemen groeien aan de kusten van die stad, zwart wordende in de nacht, om schijn-oorlogen te voeren. Ja, zij dragen het educatieve zwaard. Zij zijn hen van de dichterlijke oorlogen, hen met de zwarte kappen.
Zij waren als een donderstorm. Na de voordracht die heel lang duurde moesten wij allemaal onze paarse kap opzetten om met de zwarte kappen mee te gaan naar de bloemenvelden. Ditmaal gingen we zo ver dat we helemaal bij de zee aankwamen waar het nachtschip stond. Hen met de zwarte kappen hadden nieuwe liederen gezongen, en wij mochten alleen maar luisteren. De liederen waren trage gezangen over zij die was verdronken, over haar tocht door de witte bloemenzee, en de andere bloemenzeeën. Zij zongen over de stad, de paarse, en over de oorlogen. Na het schip bezichtigd te hebben gingen we weer terug. Ik zou graag meer willen weten van het mysterie van de zwarte kappen, maar iedereen deed mysterieus. De dag erna was de groep van de zwarte kappen gehalveerd, en een week later was er nog maar één over. Deze werd als een heilige

behandeld. Ook at hij met ons, en ik keek vaak naar deze persoon. Ik kon het gezicht niet zien vanwege de kap die alles verduisterde, dus ik wist niet of het een man of een vrouw was. De persoon had nog niet gesproken. Altijd was deze persoon zwijgzaam aanwezig om op ons toe te zien.
Toen ik op een dag toenadering zocht zweeg de persoon. Ik kwam er niet doorheen. Het boertje zei dat ik het de tijd moest gunnen. Ik begon er steeds meer aan gewend te raken dat deze persoon er altijd was. Het gaf ook wel een gevoel van grote veiligheid. In mijn ogen was het een soort nachtwacht, maar dan één die niet sprak. Ook 's nachts was deze persoon vaak op. Wel begon ik de persoon na een tijdje minder te zien. Het boertje sprak dat de oorlog ten einde was gekomen.

Hoofdstuk 5. De Mist

Die nacht kon ik maar niet in slaap komen. Pas heel diep in de nacht viel ik in slaap en ik droomde over een grote donkere donderstorm in de lucht, als een wervelstorm, een reusachtige orkaan die de hele hemel openscheurde. Toen begon het te regenen en er kwamen allerlei wonderlijke bloemen op uit de grond die de steden en de hele aardbodem begonnen te vullen. Ik werd wakker en klikte het nachtlampje aan, en keek even in

het zachte, schemerige licht. Toen viel ik weer in slaap. De volgende ochtend vertelde ik zoals gewoonlijks de droom aan Helga en het boertje. "Het is een groot geheim," sprak het boertje, "en dat is nog maar het begin van de geheimen." Helga knikte. "Ja," sprak ze. "Bereid je voor op veel meer, jongen." Ik had in ieder geval veel om naar toe te werken. Ik wilde maar wat graag behoren tot hen met de zwarte kappen, maar eerst moest ik een meestergrap worden. Ik vroeg me af wat dat inhield, maar niemand zei me er veel over. Er werd enorm geheimzinnig over gedaan. Ik hield me maar vast aan de toespraak van de vrouw met de zwarte kap.
Ik dacht veel na over de bloemenzeeën, de witte, de rode en de gele. De gele zou uitlopen op een paarse stad. Op een nacht had ik weer een droom. De donderende wervelstorm die de hemel openbrak verscheen weer in de duistere nacht. En de koning van de witte bloemen daalde neer met een grote gouden staf waarmee hij iedereen sloeg, en waardoor de meest wonderlijke bloemen omhoog begonnen te kronkelen vanuit de grond. Ze grepen de mensen als wurgslangen. Het was de vader van zij die verdronken was. Toen veranderde hij in een klein narretje. Ik kende dit narretje. Het was het narretje van het bos. Ik herinnerde hoe het narretje ons had geslagen met zijn speertje. Het was de eerste grap. Het narretje kwam dichter en dichter bij me, en plotseling veranderde het in een kaart. Het was de kaart van de witte bloemenkoning. Ik greep naar de kaart en er begon een enorme sirene af te gaan die harder en harder ging. Van schrik liet ik de kaart vallen, en toen werd het rustig. Dit leek wel op de derde grap, van de wilde man achter de piano. Die man zat toen onder de spinnenwebben. Een andere kaart schoof achter de kaart van de witte bloemenkoning vandaan.

Het was de kaart van de woeste pianist. Ik durfde de kaart niet aan te raken. Ik durfde helemaal geen kaart meer aan te raken. De hel zou erdoor kunnen losbreken. Deze kaarten waren levensgevaarlijk.
"Verdien de kaarten," sprak de witte bloemenkoning op de eerste kaart. "Het zijn grote geheimen."
"Hoe kan ik ze verdienen ?" vroeg ik. Maar ik werd wakker. Weer vertelde ik de droom aan Helga en het boertje de volgende ochtend. Beiden lachten ze. "Ja, ja," zei het boertje. "Het zijn niet de makkelijksten." Helga glimlachte. "Ze zijn je aan het uitproberen," sprak ze. Ik besloot het maar rustig af te wachten. De lessen begonnen steeds saaier te worden inmiddels op het schooltje. Het ging eigenlijk nergens over. Soms viel ik in slaap in het zaaltje waar we leskregen. Wel was het verder rustgevend, en inspireerde het mij op een vreemde manier. Op een dag was er een overstroming in het gebouw. De zee was gekomen. Iedereen moest zo snel mogelijk met de lift naar boven. Het water begon al te stijgen tot mijn knieën. Ik zag Helga en het boertje de lift ingaan, en ze riepen mij ook. Ik probeerde vooruit te komen, maar het lukte niet echt. Snel was het water al tot mijn heupen gestegen. Het boertje gooide een touw wat ik greep. Zo sleurde hij mij in de lift. Hij drukte snel op een knopje waardoor de lifdeur dichtschoof, en toen gingen we naar boven. "Wat is er gebeurd ?" vroeg ik.
"Een overstroming," sprak het boertje.
"Dat moet de derde grap zijn," sprak ik, "de woeste pianist. Ik droomde over die kaart, en ik moest het verdienen. Hij veroorzaakt zulke overstromingen door zijn idiote piano spel."
"Doet het je ergens aan denken ?" vroeg het boertje.
"Ja," zei ik. "Ik heb hem op het schip ontmoet en toen begon

alle ellende, totdat de kapitein mij redde."
"Nee, dat bedoel ik niet," zei het boertje. "Denk verder terug, aan de tijd waarin je toneelspeelde. Was dat niet precies hetzelfde ? Dat was ook een soort overstroming. Je hield het niet meer vol."
"Ja, je hebt gelijk," sprak ik. "Het is alsof de geschiedenis zich herhaalt."
We gingen helemaal terug tot boven de grond, want het boertje zei dat we niet onder de grond konden blijven. Onderweg stopte de lift weleens, en er begonnen steeds meer personen met zwarte kappen in te stappen. Zij begonnen allerlei vreemde codes in te typen op het knopjes systeem van de lift.
"Wat is er gebeurd ?" vroeg ik aan de personen met de zwarte kappen, maar niemand zei wat. Na een tijdje sprak er één :
"Een overstroming." Het leek wel alsof de lift ineens begon te schuiven in plaats van omhoog te gaan. "We gaan naar de paarse stad," sprak één van de zwarte kappen. "Alleen daar is het veilig." Ik hield mijn adem in. Blijkbaar was de lift nu in een andere tunnel terecht gekomen. Ik ging op het bankje van de lift zitten, waar Helga en het boertje ook al zaten. Het leek wel alsof we in een trein zaten, of een metro. Soms gingen we een bocht om.
Ik begon moe te worden en na een tijdje viel ik langzaam in slaap. Na een lange tijd, ik weet niet hoe lang, werd ik wakker gemaakt. Helga had me wakker gemaakt. We waren in de paarse stad aangekomen. De lift was aangekomen in een toren, en toen we uitstapten waren we in het centrum van de paarse stad. Het was heel miezerig weer. Het regende. De paarse kappen liepen voorop en wij moesten hen volgen. De lucht was erg donker, en ik zag een enorme wervelstorm in de lucht

hangen. We liepen een groot kerkgebouw in waar een woeste man achter een piano zat. Hij stond op en liep naar ons toe. Even dacht ik dat het de woeste pianist van het schip was. Hij sprak erg beleefd en verwelkomde ons. Hij zat niet onder de spinnenwebben. Wel zag hij er verder uit als een woesteling die je zo kon bespringen. Hij had een woeste baard, een lap die één van zijn ogen bedekte, één tand, en een vikingshelm op. Hij leek op een piraat. Ook had hij een houten been. "Het is de woeste pianist," fluisterde Helga in mijn oor. "Die heeft vele gedaantes, en heeft waarschijnlijk de overstroming veroorzaakt."
Ik hoopte maar dat hij niet zou gaan piano spelen. Dat had hij waarschijnlijk al gedaan. Het kerkgebouw begon geheel vol te stromen met hen met de zwarte kappen.

Toen de zaal vol was begon de man iedereen toe te spreken. "Hartelijk welkom," sprak hij weer. "Zoals u ziet spreek ik u toe vanuit dit noodweer. Ik heb dat helaas niet kunnen tegenhouden. Ordes van de kapitein, ziet u. Er werden toen kaarten uitgedeeld en ze begonnen een vreemd spel te spelen, genaamd : "Het Paarse Complot". Natuurlijk kende ik die naam, en ik dacht ook dat ik in hetzelfde complot zat, tenzij dit iets anders was. Er werden ook dobbelstenen en pionnen bijgehaald. Iedereen werd in groepjes verdeeld. Maar de woesteling begon zich weer vreemd te gedragen. Hij rende weer naar de piano toe en begon woest te spelen. "Dat gaat niet goed," sprak het boertje. "Kom mee," terwijl hij mij en Helga het kerkgebouw uittrok. "Terug naar de lift," zei hij plat. "Dit is nog maar het begin." Ik had inmiddels mijn vingers al in mijn oren gestopt, en het ging harder en harder. "De derde grap weer

!" riep ik tegen het boertje. Het was alsof ik tegen de wind in moest roepen. We renden naar het torentje toe en gingen de lift in met z'n drieën. "Het is weer zo ver," sprak Helga. "Die man leek wel dronken."
"Hartstike dronken en bezopen," sprak het boertje. "Laten we maken dat we hier wegkomen." Hij begon snel wat knopjes in te drukken, en daar ging de lift. De lift ging eerst naar beneden en toen begon de lift te schuiven. Weer had ik het gevoel alsof we in de metro zaten. De lift begon weer bochten te maken.
"We moeten dit keer echt naar boven," sprak het boertje.
"Maar hopen dat er geen zwarte kappen meer instappen," sprak Helga.
"Inderdaad," sprak het boertje. "Die lui maken ons helemaal gek. Ze hebben hun kans gehad."
Maar ook op de vloer van de lift begon het al nat te worden. De lift begon te schudden en te schudden, en ook van het plafond begon al water te druipen. "Hier ook al," zei het boertje. De lift begon toen ook helemaal vol te lopen. Snel was het al tot onze heupen gekomen, en de lift was tot stilstand gekomen.
"We gaan eraan !" riep ik.
"Rustig blijven, jongen," sprak Helga. Het boertje was op de knoppen aan het tikken, maar niets hielp. Na een tijdje was het water al tot onze nek gekomen. Plotseling ging de deur open. Daar stond de kapitein. "Als ik het niet dacht," zei ik. De kapitein trok ons uit de lift, terwijl het water ineens wat lager stond. We stonden op een soort ondergronds station. Hij begon ons mee te trekken naar een trap toe. "Dat is de vierde grap," zei ik tegen het boertje. "Die komt ons allemaal redden."
"Van wat hij zelf heeft aangericht," zei het boertje. De kapitein leidde ons de trap op en ging toen ergens een kamer binnen.

Daar stond een bureau en wat stoelen. "Gaat u zitten," sprak hij.
We gingen alledrie zitten. "Waarom moet dit allemaal nou ?" vroeg ik.
"We moeten hier zo snel mogelijk weg," fluisterde het boertje.
"Maar hoe ?" fluisterde ik terug.
De kapitein was bezig zijn pijp op te steken.
"Zoveel vrienden bij elkaar," sprak de kapitein. "Laat ik duidelijk zijn : Een mens moet toch wat, nietwaar ?"
"Ja, maar waarom doet u dit allemaal," vroeg ik. "Want u bent de baas van de eerste drie grappen ? De woeste pianist zei dat het uw orders waren."
De kapitein glimlachte. "Ah, ja, de sleutel, wat als het nu de sleutel is ?"
"Tot wat ?" vroeg ik.
"De sleutel tot begrijpen," sprak de kapitein.
"Ik snap er anders niet veel van," sprak ik.
"Je kent het spel nog niet," sprak de kapitein. "In het spel gebeuren deze dingen."
"Dat lijkt dus weer op een oorlog," sprak ik.
"Een spel-oorlog, schijn-oorlog, een dichterlijke oorlog," sprak de kapitein. "Je moet leren het spel te spelen."
Ik zuchtte.
"Ik ben een spelbank," sprak de kapitein. Het boertje stond op en greep mijn arm. "Rennen," sprak hij, terwijl hij de deur losgooide. Hij trok mij mee, en ook Helga kwam mee. "Ren zo hard als je kan," sprak Helga. Ik begreep er niets van, maar deed maar wat ze zeiden. "Kom hier !" bulderde de kapitein.
"Wegwezen," zei het boertje. We renden uit het station weg en kwamen op een weiland terecht. "Maar waarom dan ?" vroeg

ik. Het boertje bleef me meetrekken, en ook Helga rende mee. Achter ons hoorden we de kapitein bulderen.
"Hoe kunnen we veilig zijn tegen hem ?" vroeg ik.
"Gewoon doorrennen," zei het boertje.
We renden een bos in totdat we aankwamen bij een klein huisje waar een oud vrouwtje woonde. De vrouw liep een beetje gebogen en had een stok. Het boertje vertelde het verhaal, en we mochten binnenkomen. Het boertje scheen het oude vrouwtje te kennen. Aan de muur hingen schilderijen van het narretje, de indiaanse vrouw, de woeste pianist en de kapitein. Vier schilderijen op een rij. Dit waren de eerste vier grappen. Ik keek er indringend naar. "Het zijn niet zulke besten," sprak het oude vrouwtje.
"Het is groot tuig," sprak het boertje. Helga knikte. We gingen om een tafel zitten. Het oude vrouwtje keek me aan. Het vrouwtje was ouder dan Helga. "Ik zou je wat willen vragen," sprak het vrouwtje. "Kun je mij vertellen hoe deze schobbejakken jouw leven hebben geterroriseerd ?" Ik knikte en begon te vertellen. Het vrouwtje luisterde aandachtig.
Aan het einde van mijn verhaal sprak ze : "U heeft het boek zonder begin en einde nodig, dat altijd veranderd."
"De vijfde grap ?" vroeg ik. Ze knikte. "Het eindeloze boek weet wel raad met hen," sprak ze.
"Waar is het boek ?" vroeg ik.
"Boven," sprak ze. "Zolang je het boek niet hebt, zullen de grappen altijd met je dollen."
"Maar eens had ik het eindeloze boek ontmoet," sprak ik.
"Dat is niet genoeg," zei het vrouwtje. "Je moet de kaart ervan verdienen."
"Hoe kan ik het verdienen ?" vroeg ik.

"Ga eerst maar naar boven," sprak ze.
Ik ging de gang op en toen de trap op. Boven was weer een gangetje, met vier deuren. Ook het vrouwtje, Helga en het boertje kwamen toen de trap op. Het vrouwtje wees de juiste deur aan en ging naar binnen. Daar zat het boek achter een bureau. Het boek rookte een pijpje. "Zaken doen ?" vroeg hij.
"Deze mijnheer wil zaken doen," sprak het vrouwtje.
"Waar gaat het over ?" vroeg hij.
"Vier grappen," sprak het vrouwtje.
"Als hij de vier grappen de baas wil zijn dan moet hij hun kaarten hebben, en daarvoor moet hij eerst mijn kaart hebben, de kaart van het eindeloze boek," sprak het boek vriendelijk.
"Gaat u zitten," sprak hij tegen ons. We namen een stoel en gingen zitten. "Dus u wil de kapitein, die de baas van de drie is, een halt toeroepen ?" vroeg het boek deftig. Ik knikte. "Maar dat is een koud kunstje," sprak het boek. Maar ineens werd er woest op de deur geklopt. Het was de kapitein. Hij stormde binnen, en wilde mij grijpen. "Ho, ho," sprak het eindeloze boek, "dat gaat zomaar niet." Het eindeloze boek kwam achter zijn bureau vandaan en greep de kapitein. Maar dat liet de kapitein niet op zich zitten. Hij greep zijn sabel en reeg het boek eraan. Maar het boek begon op hem te druipen, en verslond hem zo langzaam. Na een tijdje ging het boek weer zitten. "Ziezo," sprak het boek, "zo doen we dat." Ik keek het boek verbaasd aan. "Het boek is altijd de baas van de kapitein," sprak het boek. Het boek gaf mij de kaarten van de vier grappen, en toen de kaart van het eindeloze boek.
"Hoe werkt dat precies ?" vroeg ik.
"Je moet het spel en de kaarten leren kennen," sprak het eindeloze boek. "Zo moet je een grappenmeester worden, een

meester van het paarse complot."
Ik moest veel leren over het spel, maar het oude vrouwtje onderwees mij. Ook Helga en het boertje vertelden me zo nu en dan er wat over. Het eindeloze boek hield zich verder gesloten. Het was in die dagen dat er weer een oorlog begon. Er was getrommel buiten en soms trompetgeschal. Hen met de zwarte kappen vielen binnen. Zij begonnen weer met het voorlezen van gedichten. Ik wist dat het slechts educatief was. Ze hadden een dichterlijke discipline. Ze namen ons mee naar het station waar we moesten wachten op een trein. Ze hadden ook het oude vrouwtje en het eindeloze boek meegenomen. Na een tijdje kwam er een trein aan die ons leidde naar het paarse stadje. Ze brachten ons naar het kerkgebouw, waar we het spel moesten spelen. Dit keer moesten we meedoen, anders zou het geweld van de woeste pianist ons weer achterna komen. Gelukkig had ik nu wat kaarten, dus ik kon meedoen. Ook de anderen deden mee. Door een kaart in het spel te gooien verdiende ik er kaarten bij. Ik had het narretje van het bos op tafel gelegd, en daar werden door de anderen ook kaarten opgelegd. De kaarten werden door iemand geschud en zo ontstond er een verhaal door het neerleggen van de kaarten. Iedereen moest zo een verhaal vertellen aan de hand van de kaarten, en de kaartenlegger mocht een verhaal uitkiezen. Degene die dat verhaal had verteld won alle kaarten. Vanwege mijn ervaring met toneelspelen won ik vaak, en had na een tijdje een hele stapel kaarten. Iedereen had ook een pion op een bord, en de winnaar mocht altijd met de dobbelsteen gooien om te zien hoeveel stappen zijn of haar pion mocht zetten. Degene die het bordspel won won ook nog allerlei extra kaarten. We leerden zo creatief en verhalend om te gaan met

ogenschijnlijke problemen. Omdat ik zoveel kaarten won begonnen ze me meer en meer de kaartenkoning te noemen. Na een tijdje had ik genoeg kaarten verdiend voor de eerste paarse streep, en zo werd ik beëdigd tot grappenmeester. Ik kwam erachter dat een grappenmeester een groot verhalenmeester en kaartenmeester was.

Ik was nu uitermate geïnteresseerd in hen met de zwarte kappen, en wilde alles van hen weten. Ik zou graag de hogere paarse streep willen ontvangen. Zij waren van de dichterlijke defensie, van strategie, van een gedisciplineerde, dichterlijke vechtkunst. Zij waren grote kunstenaren, zoals zij die verdronken was. Ik slenterde door de straten van het centrum van de paarse stad, samen met Helga, het boertje en een zwarte kap die ons had uitgenodigd. Het was een vrouw, en we gingen naar haar huis, naar een bovenwoning. Het was nog steeds een beetje miezerig weer. Bij haar huis aangekomen moesten we eerst een trap op, en zo kwamen we op de eerste verdieping waar zij woonde. We gingen rondom een tafel zitten in haar huiskamer, waar we even later koffie dronken. Ik wilde zoveel mogelijk te weten zien te komen over de zwarte kappen. Ik wilde hun gevechtskunst leren en mijzelf er in disciplineren.

"Het idee is," sprak de vrouw met de zwarte kap, "dat zwak wint van sterk, en zacht wint van hard. De verdediger wint van de aanvaller."

"Maar u viel aan in het gebouw van de paarse kappen," sprak ik. "Zij het met gedichten, zij het zonder geweld, maar het was een aanval, geen verdediging, en even later was er een verschrikkelijke overstroming. En daarom zijn we hier. De overstromingen hebben ons hier gebracht, en jullie aanvallen op ons."

De vrouw met de zwarte kap glimlachte. "Ik kan wel zien dat je nieuw bent," sprak ze. "Je begrijpt er echt helemaal niets van." Even was het stil en ze leek me wel uit te lachen. Het lachen leek maar door te gaan, maar ik kon niet echt haar gezicht zien. Het leek alsof ze lachte, maar helemaal zeker was ik niet. Ook het boertje schoot in de lach, en toen ook Helga, maar ik kon er niet om lachen. "Heus," sprak de vrouw na een tijdje. "We zijn het wel gewend. Het komt wel vaker voor."
"Zit u me nu in de maling te nemen ?" vroeg ik. "Dus die zwarte kappen zijn er eigenlijk voor om mensen in de maling te nemen ? Want zo voelt het wel de hele tijd."
De vrouw, het boertje en Helga begonnen toen nog harder te lachen. "Jullie zijn me een stelletje," sprak ik.
"Je bent anders een grappenmaker," sprak de vrouw. "Luister : ook wij zijn van de paarse kappen, ook wij zitten in het paarse complot. Ook wij mengen ons met paarse kappen in het gebouw van de paarse kappen waar je vandaan kwam. Alleen soms hebben wij zwarte kappen op. Het was dus technisch niet eens een aanval. Het was ons eigen terrein. Daarom was het ook een schijn-oorlog. Wij verdedigden ons met gedichten, met het educatieve zwaard, tegen nieuwen zoals jij."
"Dus ik ben een bedreiging ?" vroeg ik.
"Potentieel gezien, ja," sprak de vrouw. "Je weet nergens iets van. Je zou zo alles in de war kunnen schoppen."
"Vertel me over die vechtkunst," sprak ik. "Hoe gaat dat in zijn werk. Wat zijn de technieken ?"
"Gedichten," sprak de vrouw met de zwarte kap, "de zachte woorden die alles ontwijken. Gedichten over zwakte en kwetsbaarheid, over emotie en gevoelens, maar dan in een gedetaileerde discipline. Het gaat om het detail. Tegelijkertijd

is het vaag, maar er is een groot detail in vaagheid. Zij gaan hand in hand."
"Het is dus secuur, precies, en tegelijkertijd wazig en chaotisch ?" vroeg ik.
"Het is een vechtkunst," sprak ze. "Het gebruikt diverse middelen."
"Ik zou het graag willen leren," sprak ik.
"Zwakheid en zachtheid zijn wapenen," sprak ze. "Het breekt beenderen. Ook is het een oefening in stil zijn. Ook stilheid is zo'n wapen. Het moet op het juiste moment worden toegepast met dodelijke precisie."
"Interessant," sprak ik. Het was alsof er een vreemde dropsiroop langs mijn gehemelte droop. Haar woorden schenen mij leven te geven en nieuw uitzicht.
"Het indirecte wint van het directe, de omweg wint van de kortste weg," sprak de vrouw. "Het directe zal afsterven. Het is een illusie."
"Dus het directe is een schaduw van het indirecte ?" vroeg ik.
De vrouw knikte. "Het indirecte is ruimte, en het directe is kortzichtigheid, maar beiden hebben een plaats in het gedicht. Het gedicht omzeilt, maar negeert niet. Het gedicht is inclusief, niet exclusief, maar dingen worden soms tijdelijk ontweken. Het is de kunst van het ontwijken. Het maakt lijnen, kronkels en cirkels, en zo wordt alles omgevormd."

"Dat is een prachtige filosofie," sprak ik.
"Leer minder direct te zijn," sprak ze, "leer meer te draaien, bochten in te slaan, leer te bedekken, te veranderen, leer de mist kennen, leer wazig te maken, want dat is je uitvlucht. Het is je verdediging in deze gevaarlijke realiteit."

"Ik wil zeer zeker deze bijzondere vechtkunst leren kennen," sprak ik. "Ik zou graag willen behoren tot de tweede paarse streep, die van de zwarte kappen," sprak ik.
"Maar leer minder direct te zijn, zoals ik zei," sprak de vrouw.
"Wat bedoelt u precies ?" vroeg ik.
"Ga naar een bibliotheek en lees boeken," sprak ze. "De woorden zijn jouw sieraden, en je kunt ze draaien en schakelen totdat het bij je past. Het maakt niet uit wat de woorden zijn. Maak het directe tot het indirecte, geef er een andere betekenis aan. Een woord is slechts een vat. Jij moet het vat vullen."
"Alle woorden zijn dus leeg van nature ?" vroeg ik.
"Ja," sprak de vrouw, "het zijn buizen. En nu ligt er voor jou een taak. Ga zacht met de woorden om, niet direct. Maak de juiste schakels. Het is creatief materiaal." Ze stond op en greep een boek uit de boekenkast. Het was een oorlogsboek. "Begin met dit boek," sprak ze. Dat was wel het zwaarste wat ik me kon bedenken : een oorlogsboek. "Maak er gebruik van," sprak ze, terwijl ze het aan me gaf. Ik sloeg het boek open, en ik zag alle woorden als ringetjes en schakeltjes, als puzzelstukjes. Ik moest het ontcijferen en tot goed gebruik maken. Ik herinnerde me weer dat ik oorspronkelijk opgeleid zou worden tot taalkundig detective, en dat ik als opdracht had bepaalde teksten te ontcijferen. Het was alsof ik weer een duidelijk spoor zag.
"Dit is dus je nieuwe opdracht," sprak de vrouw. We kregen alle drie een eigen kamer. In de avond begon ik het boek door te lezen in mijn kamertje, na een tijd naar de kaft te hebben gestaard. Het was een heel heftig oorlogsboek, heel bloederig. Na een tijdje gelezen te hebben ging ik slapen. Ook hier kwam toen een reusachtige overstroming. Een golf kwam door het

raam heen, greep mij, en trok mij mee. Ik werd een zee in gesleurd die naar bloemen ruikte. Plotseling was alles licht. Het was alsof ik boven de grond was, en ik zag een eiland. Met mijn bed was ik op een golf, en ik werd richting het eiland gesleurd. Ik voelde mij heel duizelig. Op het strand van het eiland stond zij die verdronken was. Mijn bed belandde aan haar voeten. Ik keek naar haar op. Ze had bloemen in haar haar, en een zachtpaarse, bijna doorzichtige jurk had ze aan. "Zo," sprak ze.
"Wat is er gebeurd ?" vroeg ik.
"De overstroming van de bloemenzee," sprak ze. Ik wist niet of ik wakker was of in slaap, maar alles rook naar bloemen.
"Mooi schoon," sprak ze, "de lucht en je verstand."
"Wat bedoelt u ?" vroeg ik. Even was het stil. Ook leek het toen alsof het eiland werd overstroomt en we verdwenen bijna in de golven. Ze riep naar me, maar haar stem begon steeds vager te worden. Een wilde golf sleurde mij mee, en na een tijdje werd ik op vast land geslingerd. Ik lag daar op een wit strand. Een indiaanse vrouw kwam naar me toe. Ze had een rieten rokje aan. Ik herkende haar. "Waren haar deuren de poorten van de hel ?" vroeg ze. "En waren haar boeken de koninginnen van de hel om je te kwellen ?" vroeg ze. "Was je maar bij moeder thuisgebleven, hè."
Ik zuchtte. Ik wist dat zij de tweede grap was. De nar in het paleis had gezegd dat het herinneringen waren die in mijn hoofd ronddwaalden als spoken, en zij hebben hun eigen kamer. "Ik ben nu ook een meestergrap," sprak ik.
"Je kent de grap niet," sprak ze, terwijl ze haar tong even uit haar mond liet uitglijden.
"Wat doe ik eraan ?" vroeg ik.

"Je kunt niets doen," sprak ze. Ze kwam dichterbij me staan. Ze stak toen haar hand uit. Toen trok ze me op en leidde mij mee.
"Waar gaan we naartoe ?" vroeg ik.
"Dat zul je wel zien," sprak ze. We gingen over het strand een oerwoud in. Hier had zij ergens een hutje. Het was gemaakt van bamboe, riet en gras.
Ze begon een lied te zingen in een taal die ik niet verstond.
"Waar gaat het over ?" vroeg ik. Maar zonder te antwoorden zong ze door.
"Je bent in het boek," sprak ze plotseling. "Het oorlogsboek wat je zou ontcijferen."
"Zijn we in gevaar ?" vroeg ik.
"Nee joh," zei ze. "Dit is de ontcijfering. Ik ben de ontcijfering."
"Interessant," sprak ik, "maar je bent een grap ?"
"De grap is de ontcijfering," sprak ze. "Je moet de humor ervan inzien om zo inzicht te verkrijgen."
"De humor van een oorlog ?" vroeg ik. "Is dat niet een beetje vergezocht ?"
"Het leven is een toneelstuk, en wij zijn de spelers," sprak ze. "Het is om het te verwerken."
"Jij hebt vast ook veel meegemaakt," sprak ik. Ze knikte.
"Ik heb het moeten ontcijferen," sprak ze. "Zoveel vissen in het water die herinneringen zijn."
"Jij lijkt me ook heel dichterlijk," sprak ik. Ze knikte. "Ik ben van het paarse complot, net als jij."
"Zeker van een hele hoge paarse streep," sprak ik.
Ze zweeg, en toen knikte ze. "Ik leef van de visserij, om mijn herinneringen te ontcijferen, anders zou ik gek worden."
"Ik begrijp het," sprak ik.

"De derde paarse streep is van de visserij," sprak de indiaanse vrouw. "Het zijn geschiedenis lessen. Ik ben lerares geschiedenis."
"Interessant," sprak ik. "En is dit je vakantie-huisje ?"
"Min of meer," sprak ze.
"Waar woon je ?" vroeg ik.
"In een vissersstadje," sprak ze. "Mijn pleegvader is de kapitein. Hij is ook visser."
Even schrok ik. "Maar dat is toch een verschrikkelijke man ?" vroeg ik. "Hij maakt problemen en doet dan net alsof hij de redder is, en hij valt zomaar iedereen aan."
"Welnee, joh," sprak ze. "Je moet hem een beetje kennen. Het is gewoon een grote grapjas."
"En ik neem aan dat jij het vak van hem hebt geleerd ?" vroeg ik.
Ze knikte.
"Ik zou graag geschiedenis lessen van je willen krijgen," sprak ik.
"Wat is de betaling ?" vroeg ze, terwijl ze haar tong weer iets uitstak naar me.
"Je kunt me het vak leren, en dan kan ik je helpen," sprak ik.
"Afgesproken," zei ze.

Hoofdstuk 6. De Geheimen van Kapitein Wak

Er waren allemaal kleine rode lichtjes in het vissersstadje waar ze me naartoe nam. Ze had inmiddels andere kleren aangetrokken. Ze had een kamer ergens op een

bovenverdieping in het centrum ergens. We moesten een paar trappen op om daar te komen. Ze had enorm veel boekenkasten in haar appartementje. Ook haar pleegvader zou hier ergens in de buurt wonen, alhoewel hij vaak op zijn schip was. Hij was altijd veel op reis. "Lekker rustig als je pleegvader veel op reis is," sprak ik.
"Vind je ?" vroeg ze. "Hij is een systeem. Ik gebruik het voor de geschiedenis-lessen om dingen te ontcijferen."
Ik keek haar verbaasd aan. "Echt," sprak ik. "Ik zou heel graag een keer zo'n les willen bijwonen. En je werkt ook in de visserij ?"
"Half om half, als bijbaantje," sprak ze.
Het was een echt vissersdorpje. Hier woonden de vissersfamilies. Ze bleven herinneringen opvissen om er wat anders van te maken. In de haven lagen veel grote vissersschepen, en ook langs de kade stonden er veel vissersboten. In de stad waren er natuurlijk veel viswinkels en viskraampjes. Vaak was er ook een vismarkt. Maar volgens de indiaanse vrouw was het allemaal schijn. Het was een schijn-visserij. Alles draaide om het vak geschiedenis. Daarom stonden haar boekenkasten ook vol met geschiedenisboeken, en daar tussendoor stonden ook haar eigen dagboeken.
"Dagboeken zijn goud waard," sprak ze.
De volgende dag nam ze mij mee naar haar lokaal waar ze lesgaf. Het was ook ergens op een bovenwoning, midden in de stad. In het lokaal hingen veel schilderijen van vissen en vissersschepen. Het waren schilderijen van de zee. Na een tijdje zat het klaslokaal vol. Ik zat achterin. Zij stond voor haar bureautje voorin en deed het woord. Ze begon met het vertellen van verhalen, en ik luisterde met open mond. Ik was met

verbazing geslagen. Wat kon zij mooi vertellen. Na de verhalen besprak ze de betekenis van de verhalen, en legde verbanden met de geschiedenis. Zo was de geschiedenis gewijd aan het verhaal, en niet andersom. Iedere leerling mocht toen zijn of haar eigen verleden vertellen, en dan maakte zij er een verhaal van. Ook mochten ze dit bij elkaar doen. Ik vond het heel leerzaam. Ze was echt een heel begaafd lerares.
De tweede dag liet zij hen kaarten van hun verleden maken, en speelden ze hier een spel mee, wat wel een beetje leek op het spel van het paarse complot. Het was een kaartspel.
Die nacht had ik dromen over grote vissersschepen met veel vis, allemaal herinneringen, die verkocht werden op de vismarkten, om zo letters te worden in boeken.
De dagen daarop werkte ze in de visserij. Ik bleef thuis om wat boeken te lezen. Ook kwam ik boeken tegen die eigenlijk nergens over gingen. Eén boek ging over zoute vis. Zo was haar leven heel afwisselend.
Ook vond ik een boek over de zwarte kappen. Het stond vol met gedichten. Ik werd onderwezen door deze boeken. Ze groeiden in mijn hart. Mijn hart raakte meer en meer verzadigd. Ik voelde me op mijn gemak bij deze vrouw. We hadden beiden een grote passie voor de natuur. We groeiden naar elkaar toe, ook al was zij vaak weg, en las ik vaak boeken. Het leek wel alsof er onzichtbare banden tussen ons waren, en hoe minder we elkaar zagen, hoe sterker die band werd. Het was alsof zij tot mij sprak en mij onderwees door de boeken. Op een dag moest zij voor een langere tijd weg. Ze zou op reis gaan. Ik mocht zolang in haar huis wonen. Waar kon ik anders naartoe ? Ik hoopte maar dat het boertje en Helga ook goed terecht waren gekomen na de overstroming.

Er was een drang in mij om te onderzoeken. Ik kon niet stil zitten. Ik las en ik las. De dagen vlogen voorbij. Op een dag kwam haar pleegvader binnen. "Is ze er niet ?" vroeg hij.
"Ze is op reis, kapitein," sprak ik. De kapitein ging zitten, en ik gaf hem wat te drinken. Hij deed verder heel aardig. "Zeg kerel," sprak hij, "weet jij van het vissersschip, het verhaal van het vissersschip ?"
"Wat bedoelt u precies ?" vroeg ik.
"Het is een lied," sprak hij, en hij begon te zingen. De man zong maar door, en hij stopte niet meer. Ook begon hij steeds harder te zingen.
"Als dat maar goed gaat," dacht ik bij mezelf. Ik begon ook piano-muziek in de verte te horen, dus ik vermoedde dat de woeste pianist ook weer in de buurt was. Plotseling stopte het, en ook de kapitein stopte met zingen.
Ik zuchtte van opluchting. "Dat had je niet gedacht, hè ?" lachte de kapitein. "Oh, het is zo'n mooi wijsje. Ik kan het wel de hele dag doorzingen."
Ik gaf hem nog wat te drinken, en hoopte maar dat hij rustig zou blijven. Na een tijdje ging hij weer weg, en ik voelde mij de gelukkigste man van de wereld.
Ik greep het boek genaamd "Zoute Vis" en begon te lezen. Het was een zwaar psychologisch boek over een man wiens vrouw ontvoerd was en in de mensenhandel terecht kwam. De man schakelde een detective in, maar die werd om het leven gebracht. Er was nog maar één ding mogelijk voor de man, en dat was zelf op onderzoek uit te gaan. Al gauw kwam hij erachter dat zijn vrouw lid was geworden van een religieuze secte. Het boek gaat over de telefoongesprekken en de brieven tussen de man en de vrouw, waarin hij vermoed dat zij

gedwongen is bepaalde dingen te zeggen en te schrijven, anders zou zij het met haar leven moeten bekopen. Harde bewijzen heeft hij hiervoor niet, en dat begint zijn leven in tweeën te scheuren. Het boek gaat over de mentale kwellingen van de man die altijd in onzekerheid en ongerustheid moet leven. Aan het einde van het boek vind hij zijn vrouw terug, maar zij is in stukjes gesneden.
Als de geschiedenis lerares terug is van haar reis spreek ik met haar over dit boek, hoe tragisch het is en verschrikkelijk, als horror. Zij vertelt me dat het metaforisch is. Ze begint me vriendelijk uit te leggen waar alles voor staat. Een man die zijn vrouw heeft verloren staat metaforisch voor een oorlogs-trauma waardoor de man als het ware psychisch verlamd is geraakt en daardoor sociale problemen heeft. Het is iets binnen de man zelf, en daardoor is er de dichterlijke vechtkunst van de zwarte kappen om hier doorheen te kunnen komen.
"Het is de staf van de witte bloemenkoning die de mens slaat," sprak ze, "oftewel het bosnarretje met het speertje, dat is hetzelfde. Zij slaan het trauma in de mens. Het is de motor van het schip. Zonder weerstand kan het schip niet varen. Het is een natuurkundige wet."
"Dat is de eerste grap," sprak ik, "en dan de derde grap maakt alles erger ?" vroeg ik. Ze knikte. "Ja, totdat de vierde grap komt, de gedwongen hulp, mijn pleegvader. Hij komt altijd zonder aankondiging met de deur in huis vallen, hè ?"
"Dat kun je wel zeggen," zei ik. "Maar jij bent toch de tweede grap ?"
"Shhh," sprak ze, terwijl ze haar tong iets liet uitglijden naar mij.
"Je bent eigenlijk heel aardig," sprak ik.

"Dat komt omdat je mij hebt leren kennen," sprak de geschiedenis lerares, "en je hebt mij leren waarderen. Ik ben de eenzaamheid."
"En dat is een grap ?" vroeg ik.
"Ja," knikte ze, "want eenzaamheid is ook een persoon. Eigenlijk is het dus onmogelijk om echt eenzaam te zijn."
Ik glimlachte. "Je bent erg wijs," sprak ik.
"Je hebt de eenzaamheid leren kennen als een vriend," sprak ze. "Je bent daarom dicht bij de zwarte kappen gekomen, want zij worden ook wel "de eenzamen" genoemd." Ik was verheugd dat ze dit zei, want dat betekende dat ik bijna de tweede paarse streep had behaald, die van de zwarte kappen. Dit was iets waar ik naar uitzag en waar ik naartoe groeide.
Ik had haar slaapkamer nog nooit gezien, en die hield ze ook altijd opgesloten, maar daar had ze nog wat extra boeken liggen. Het was een hele eer toen zij mij haar slaapkamer liet zien. Er hingen overal gordijntjes in haar kamer. Hier had zij boeken van het bosnarretje, oftewel de witte bloemenkoning, en van de woeste pianist, en haar pleegvader en zelfs een boek over haarzelf. Zij raadde mij aan om die boeken te lezen om meer grip op de zaak te krijgen. Zij gaf mij de boeken mee en ik was haar erg dankbaar daarvoor. Ik begon met het lezen van het boek over haarzelf. Het ging over een meisje dat was ontvoerd door piraten. Zij werd verschrikkelijk misbruikt en moest alles doen wat zij zeiden. Later kon zij zich uit deze levensstijl loskrijgen, en werd zij opgevangen door de kapitein die haar pleegvader werd. Zij had dus geen makkelijk leven gehad, en had daardoor sociale problemen. Maar nu was ze dan geschiedenis lerares, om herinneringen te verwerken. Daarna begon ik aan de andere boeken, eerst van de woeste pianist.

Ook vertelde de geschiedenis lerares mij veel over de woeste pianist. Hij bleek in zijn jeugd eens op zijn hoofd te zijn gevallen, en sindsdien had hij zware aanvallen, die als ze begonnen steeds erger werden. Naarmate ik meer in het boek las over hem, en meer naar de geschiedenis lerares luisterde die over hem vertelde begon ik hem steeds beter te begrijpen. De geschiedenis lerares zei dat ik zonder hem de geschiedenis nooit zou kunnen begrijpen. De woeste pianist was de stuurman van het schip. Ook was het een noodbel, waarna de kapitein uitredding kon bieden. Zij waren dus beiden sleutels in de ontcijfering. De woeste pianist was de diagnose, en de kapitein het medicijn.
Blijkbaar waren er veel gevaren, anders zou de woeste pianist er niet wezen. En de woeste pianist beschermde tegen iets nog veel ergers, vertelde de geschiedenis lerares. Ik begon in te zien dat de grappen een grote functie hadden, maar dat ze geen katjes waren om zonder handschoenen op te pakken. Zij moesten met grote zorg en voorzichtigheid behandeld worden. Op zichzelf staande konden zij niet rechtstreeks vertrouwd worden. De directe weg was inderdaad zoals gezegd was een doodlopende weg. Hier was groot hoogspannings-gevaar, maar de geschiedenis lerares leek een kundig electricien. Zij leerde mij de natuurwetten van de grappen.
Ik wist dat alle grappen uit de hand zouden kunnen lopen zonder de vijfde grap, het eindeloze boek. De geschiedenis lerares sprak dat daarom dan ook het eindeloze boek vereerd werd in het vissersstadje, naast zij die verdronken was. Op het stadsplein stond een beeld van het eindeloze boek, waar mensen vaak zongen. Ook op de kade stonden veel paaltjes met stukken van het eindeloze boek op plastic bladzijdes. Vaak

waren er ook verzen van het eindeloze boek gegraveerd op de stenen van de huizen, of op andere stenen door de stad heen. Ik vond dit begrijpelijk, sinds ik de noodzaak van de aanwezigheid van dit boek had ingezien. Ook de geschiedenis lerares was daarom een vereerder van het eindeloze boek.
"Wie heeft het eindeloze boek geschreven ?" vroeg ik.
"De nar," sprak ze, "de grotere nar van het paleis." Ik herinnerde me hem. We hadden elkaar heel kort ontmoet, en toen moest hij weer weg.
"Hij is de zesde grap," sprak ze vervolgens.
"En wat is precies de grap. Wat is hij precies ?" vroeg ik.
De geschiedenis lerares zweeg. Na een tijdje sprak ze : "Hij is groot. Hij is een zee, een groot geheim. Hij heeft jou hier gebracht."
"Oh, de laatste overstroming ?" vroeg ik, "die me jou weer deed ontmoeten ?"
Ze knikte. "Het is de Grote Bloemenzee, de vierde," sprak ze.
"En wat is precies de grap ?" vroeg ik.
"De grap van het misverstand en de leugen, die beiden slechts de raadselen zijn van de waarheid," sprak ze. "Het is hoe geliefden in oorlogstijd met elkaar communiceren. Ze verpakken hun boodschappen voor elkaar in raadselen, hopende dat de ander ze kan ontcijferen."
"Interessant," sprak ik. "Dus de zee brengt ook boodschappen ?"
"Natuurlijk," sprak ze. "De Grote Bloemenzee heeft het eindeloze boek geschreven waarin zich alle boodschappen bevinden, maar het is een groot labyrint. Alle boodschappen zijn zo beveiligd en zullen alleen aankomen bij de geadresseerde, en alleen door de geadresseerde begrepen

worden."
"Dat klinkt als een goed systeem," sprak ik.
Het verhaal van de nar in het paleis was eigenlijk heel tragisch. Als kind werd hij opgesloten gehouden, en daarom is hij zo geworden als hij is. Hij laat zijn hart niet kennen, en moet ook altijd weg. Hij kan zich niet aarden, en daarom is hij een zee.
De geschiedenis lerares vertelde zijn geschiedenis. Het jongetje had geen speelgoed en werd mishandeld. Hij leefde in een ondergrondse tunnel. Hij was een prins waarvan de profetieën zeiden dat hij een groot medicijn zou uitvinden. Die profetieën waren geuit door een orakel. Het orakel werd verwoest en het jongetje werd door de artsen van het paleis opgesloten in een verborgen tunnel, omdat ze hem als een bedreiging zagen voor hun professie.
"Hoe is het jongetje uiteindelijk bevrijd ?" vroeg ik.
"Hij is nooit bevrijd," sprak de geschiedenis lerares. "Hij werd vergiftigd en stierf toen. Toen werd hij een spook en schreef het eindeloze boek. Hij is nu de grote bloemenzee. Hij heeft zichzelf bevrijd."
"Gelukkig maar," sprak ik.
Ze liet mij een boek zien over de grote bloemenzee. "Lees dit," sprak ze. Ik nam het boek naar mijn kamer en begon direct te lezen. Het was een heel dik boek en ik las uren en uren. Toen het jongetje een spook was geworden werd hij goed opgevangen door een piratenschip onder leiding van kapitein Wak, een vriendelijke piraten-kapitein. Het was een spookschip dat ook rebelleerde tegen de corruptie en de misdaad van de artsen. Het was hier waar het jongetje zijn medicijn ontwikkelde. Kapitein Wak leerde hem hiervoor de kunsten van het toveren. Kapitein Wak was ook de Stille Bloemenzee, een

andere zee, waaruit Grote Bloemenzee voortkwam. Beide zeeën zijn grote oceanen. Er werd gezegd dat in de Stille Bloemenzee het paradijs lag, en het jongetje schreef er veel over. Als niemand anders kende hij de geheimen van kapitein Wak.

Hij had aan kapitein Wak belooft dat hij de geheimen van de Stille Zee goed zou bewaken. Hiervoor schreef hij het eindeloze boek en veranderde hij door de toverkunsten van Kapitein Wak in een bloemenzee, de Grote Bloemenzee, die om de Stille Bloemenzee heenligt. Men zegt dat de Stille Bloemenzee nog wel veel groter is dan de Grote Bloemenzee, en dat in vergelijking de Grote Bloemenzee maar een druppel is.

Het scheen dat het jongetje niet alleen het eindeloze boek had geschreven, maar ook de pleegvader van de geschiedenis lerares, oftewel de kapitein, de vierde grap, had gemaakt, als een bitter medicijn, een medicijn wat zeker niet teveel gebruikt mocht worden, alleen in hele kleine beetjes. Ik begreep daarom ook des te meer de voorzichtigheid van het boertje, want teveel van dit medicijn zou rampzalig zijn en alles alleen maar erger maken.

De kapitein was een grote en belangrijke machine op het schip, maar het was alleen voor bevoegden, hen die diep ingewijd waren in het paarse complot. Het was een zeer technisch systeem, wat het jongetje in zijn wanhoop had vervaardigd, en waar de corrupte paleis artsen altijd bang voor waren geweest. Ze vreesden dit systeem meer dan wie dan ook. Eigenlijk was het een groot oorlogsschip, en ook de woeste pianist was een machtig en zeer gevreesd wapen. Ook dit was een creatie van het jongetje.

In de Stille Bloemenzee, ook wel de Stille Bloemen Oceaan genoemd, moesten ergens de paradijs eilanden liggen. Ook daar ging het boek over. Op de paradijs eilanden zou de inwijding tot de zwarte kappen plaatsvinden. Het leek mij een onmogelijke taak om daar te komen, en ik zag er echt tegenop, maar toen ik er met de geschiedenis lerares over sprak had zij wel een plannetje.
Het was waar dat er verschrikkelijke stormen en orkanen woedden op de Stille Bloemen Zee, zodat niemand zomaar tot de paradijs eilanden zou kunnen komen. De Stille Bloemen Oceaan was dus helemaal niet zo stil. Maar de geschiedenis lerares had wel een plannetje. Onder het huis van haar pleegvader zou zich een tunnel bevinden die helemaal doorliep onder de Grote Bloemen Zee en de Stille Bloemen Oceaan, tot onder de paradijs eilanden. Haar pleegvader was deze keer op reis, en zij had de sleutels. Het was daarom een koud kunstje onder zijn huis te komen. Er was daar een klein geheim stationnetje verbonden aan de tunnel. Met een lift gingen we daar naartoe. Haar pleegvader had een kast van een huis.
Er stond daar een vreemde machine, toen we op het stationnetje aankwamen. Deze vreemde machine zou ons door de tunnel leiden. Tot mijn grote schrik waren er ook zwarte kappen. Zij leken in oorlogs-stemming en begonnen gedichten tot ons voor te dragen. We mochten niet bij de machine komen. Ook de geschiedenis lerares begon gedichten voor te dragen en verzen op te zeggen van allerlei boeken, en van het eindeloze boek. "Laat ons erdoor," sprak zij. "Mijn pleegvader zal jullie zwaar straffen als jullie ons proberen tegen te houden."
"Straffen met gedichten ?" vroeg één van de zwarte kappen.
"Achteruit," sprak de geschiedenis lerares, terwijl ze een wapen

trok. "Laat me dit niet gebruiken," sprak ze. Maar toen renden de zwarte kappen naar de vreemde machine en gingen ermee de tunnel in. "Te laat," sprak de geschiedenis lerares. "Mijn pleegvader zal ze leren." Ze pakte een notitie-blokje en een pennetje en maakte wat notities. Er was nog ergens een kelder waar alleen zij toegang tot had. We liepen naar de kelder toe, wat meer een soort garage was. Er stond hier ook nog een enorm grote en vreemde machine. "Nu maar hopen dat ik hem aan de gang kan krijgen," sprak de geschiedenis lerares. We gingen beiden de machine in, en in de cockpit begon ze op allerlei knopjes te drukken. Na een tijdje kreeg ze hem aan de praat, en ze bleek er heel verheugd over te zijn, net als ik. Ze begon het ding uit de garage te sturen, en even later kon het ding over een schuine helling naar beneden op de rails terecht komen. "Ziezo," sprak ze, "in orde." Ik glimlachte. Ze begon nu het ding pas echt op te starten, en al snel gingen we vanuit het stationnetje de tunnel in. Gelukkig was de tunnel goed schemerig verlicht. Hier en daar waren lampjes. Er was geen overbelichting. Alles was goed verdeeld, en de lampjes waren op goede afstand van elkaar verwijderd. De vreemde machine kon hoge snelheden bereiken, en zo duurde het niet lang of we schoten er doorheen, op naar de paradijs-eilanden. Wel moesten we hiervoor vele uren door de tunnel heen, en ik hoopte maar dat er onderweg niets aan de machine zou mankeren. Ik zou niet graag vast willen zitten ergens midden in zo'n tunnel onder de oceaan. Na een tijd was ik geheel mijn besef van tijd kwijt, en ik voelde me ook anders. Ik had geen idee waar we nu waren. Alles ging gelukkig goed, en na een tijdje stapten we uit op een stationnetje onder de paradijs-eilanden. Met een lift konden we naar boven.

De geschiedenis lerares leidde mij naar een zaaltje met een voorstelling waarin de beroemde piraten-kapitein Wak zou optreden. De hele zaal zat vol met zwarte kappen. We gingen ergens achteraan zitten. Na een tijdje kwam kapitein Wak op het podium, nam zijn hoed even af en lachte breeduit. Hij begon toen honderduit over zijn avonturen te praten, wat hij allemaal had meegemaakt, maar noem het maar gerust opscheppen. Ik had nog nooit in mijn leven zo'n grote opschepper gezien. Hij gaf dat ook wel toe, maar hij zei dan dat als je ooit geconfronteerd wordt met grote opscheppers, zorg er dan voor dat je zelf de grootste opschepper bent. De verhalen haalde hij dus uit zijn zak. Het rolde gewoon zijn zakken uit, en uit zijn hoed. Daarna deed hij wat tovertruukjes. Ook wist hij veel over mensen te vertellen. Hij kon gedachten lezen en de toekomst voorspellen, als een orakel. Het werd een onvergetelijke avond. Het mooiste moment was nog dat hij aan het einde van de voorstelling naar mij toekwam en mij verwelkomde tot de tweede paarse streep, die van de zwarte kappen. Ik was nu één van de opscheppers, sprak hij, en hij gaf mij een medaille. Ik was met mijn hoofd in de wolken.

Hoofdstuk 7. De Geluksvogel

Eén van de paradijs eilanden was genaamd "Het Eiland van de Gouden Dobbelsteen". In een bootje gingen we er naartoe. Het eiland stond vol met gebouwen en complexen die bereikt konden worden door trappen. Alles was onderverdeeld in verhogingen en verlagingen. Het hoogste deel van het eiland werd de gokstad genoemd. Het stond hier vol met gokpaleizen en andere soorten goktenten. Niets kon hier verdiend worden. Alles ging door gokken. Men zei dat een orakel mensen op die manier beloonde. Het orakel werd vereerd, en was genaamd de Gouden Dobbelsteen. Deze dobbelsteen zou alles weten, en als iemand bijvoorbeeld was bestolen of verkeerd behandeld, dan kon het in de gokstad worden gecompenseerd. De dobbelsteen zorgde er goed voor dat zij die anderen hadden afgescheept hier grote verliezen leden. Het stadje was daarom ook gevreesd door schurken, oplichters en criminelen. Toch trok het allerlei goudzoekers en geluksvogels aan omdat er zulke hoge prijzen gewonnen konden worden. Ook kapitein Wak scheen uit dit stadje te komen. Hier woonden de gouden gokkers, hen van de vierde paarse streep, een soort hoge jokers.
Ook ik wilde dit stadje bezoeken, want ik had het gevoel in bepaalde opzichten te zijn benadeeld en opgelicht in mijn leven, wat terugging tot een ver verleden. In plaats van erover te praten met een goudzoekende arts, zou ik toch liever een spelletje spelen op een goudgevende machine. En in dit stadje waren allerlei soorten gokspelletjes. Je kon het zo gek niet bedenken. Vaak gingen de gokspelletjes ook extreem ver. Bij sommige spelletjes kon je zelfs je leven verliezen. De geschiedenis lerares raadde mij aan zo ver mogelijk van die

gevaarlijke gokspelletjes vandaan te blijven. Zij zou mij wel in de stad wegwijs maken, en laten zien welke spelletjes voor mij veilig waren en medicinaal. De gokdokter was in deze stad een begrip. De gebouwen in deze stad waren de hoogsten die ik ooit had gezien. Sommigen leken wel eindeloos.
Op een zekere dag was er een grote invasie op de paradijs eilanden. Er was een groot spookschip gekomen, genaamd : 't Zalige Woord. De spoken van dit schip waren van een vreemde religieuze secte. Zij vereerden een kikker die aan een kruis hing. Deze kikker zou een ieder die in hem geloofde slapend rijk maken. Zij vielen ook het gokstadje binnen, maar zij begonnen de gevaarlijke gokspelletjes van het stadje te spelen, en velen van hen verloren het leven. Nu, als je als spook je leven verliest, dan heb je het ook goed verloren. De overgeblevenen wisten niet hoe snel ze weer zouden wegkomen op hun spookschip 't Zalige Woord. Niemand begreep overigens hoe ze met het schip door de stormen en orkanen van de Stille Bloemen Zee waren gekomen. Maar ja : Spookschepen zijn spookschepen.
Ik merkte dat het systeem niet helemaal waterdicht was. Maar ja : dat noemden ze de volmaaktheid van de onvolmaaktheid. Later bleek het een grap te zijn geweest van kapitein Wak zelf. Dat gebeurde wel vaker op twintig Augustus, de dag van de gouden jokers. Op deze feestdag hield men altijd elkaar voor de gek. Deze datum werd aangehouden als de datum waarop kapitein Wak eens bij het eiland Dakzand de artselijke vloot innam.
Vanuit het Eiland van de Gouden Dobbelsteen waren er ook gouden bruggen naar andere paradijs eilanden in de buurt. Alleen als men een reis naar zo'n eiland had gewonnen in het

gokstadje kon men over de gouden brug er naartoe. Er was geen andere manier. Men kreeg toegang op zo'n brug door een klein gouden kaartje. Op dit kaartje was ook vermeld voor hoe lang het verblijf geldig was. Soms was dat heel kort, en soms lang, oplopend tot onbeperkt.
Wapengebruik ging eigenlijk precies hetzelfde. Alleen de gouden gokkers of gouden jokers waren bevoegd een wapen te hebben, en dit kon alleen maar werken door het wapen te activeren met zulke kleine gouden kaartjes. Wapengebruik was dus verbonden aan toegang tot bepaalde eilanden. Dit was ook de reden waarom de zwarte kappen geen wapens mochten gebruiken. Zij waren pas van de tweede paarse streep, terwijl wapengebruik pas mogelijk was vanaf de vierde paarse streep. Ik besefte dat de geschiedenis lerares daarom ook minstens de vierde paarse streep had, want zij had in het stationnetje onder het huis van haar pleegvader een wapen getrokken om de zwarte kappen tot orde te roepen, tenzij ze dit onbevoegd deed. De vraag was ook natuurlijk of ze het wapen wel zou kunnen gebruiken indien nodig. Ik had het niet gezien, maar om het daadwerkelijk te kunnen gebruiken zou zij dus gouden kaartjes bij zich moeten hebben om het te kunnen activeren.
Daarom konden ook alleen hen van de gouden gokkers binnen treden in de legermacht en de politie macht. Wapengebruik was dus alleen voor diep ingewijden binnen het paarse complot.
De eilanden waar de bruggen naartoe leidden werden de boeren eilanden genoemd. Hier zouden de gokboertjes en de gouden boertjes wonen.
De geschiedenis lerares vertelde mij veel over de eilanden. Ze vertelde ook dat eens in de zoveel tijd de Rechte Bloemen Zee zou komen om alles te zuiveren door een grote overstroming.

De Stille Bloemen Zee was ook slechts een druppel vergeleken met de Rechte Bloemen Zee. De Stille Bloemenzee omhulde deze zee, zoals de Grote Bloemenzee de Stille Bloemenzee omhulde. Wanneer de Rechte Bloemen Zee zou overstromen en zich zou vermengen met de Stille Bloemenzee, dan zouden ze in een onderzeeboot moeten. Op een dag was het zo ver. Overal gingen alarms af, en we moesten allemaal naar een reusachtige onderzeeboot die ergens op het eiland stond. Elk eiland had zijn eigen onderzeeboot. De geschiedenis lerares wist wel waar het was, en leidde mij naar het reusachtige schip. Iedereen stond te dringen bij het schip. In de verte waren al reusachtige golven te zien die op ons af kwamen. Er was niet veel tijd. Het schip had gelukkig meerdere ingangen, en daarom ging het in goed tempo. Toen ik in de onderzeeboot was binnengekomen keek ik mijn ogen uit. Een matroos leidde ons naar een bepaalde gang waarin we beiden een eigen kamer kregen, naast elkaar. Het waren hele gezellige kamertjes met een bed. Ook had elke kamer zijn eigen tafel en wat stoelen.
De geschiedenis lerares nodigde mij uit in haar kamer, zodat ze verder kon vertellen. Ik luisterde aandachtig naar haar. Eigenlijk vergaten we de overstroming geheel. Alles ging tamelijk rustig en gepland. De geschiedenis lerares vertelde dat de onderzeeboot naar het Rechte Bloemenzee gebied zou gaan. De overstroming zou nogal lang duren namelijk, en het schip zou genoodzaakt zijn aan te leggen bij de natuur eilanden in dit zeegebied. Op deze eilanden zouden kannibalen wonen. Dit was voor mij de druppel die de emmer deed overlopen. Het angstzweet begon bij mij uit te breken, en ik begon echt voor de eerste keer weer terug te verlangen naar mijn baan op het toneel. Ik wilde weer toneelspeler worden, of werken in een

patatkraam, of beiden, voor de afwisseling. Alles beter dan dit. De geschiedenis lerares keek mij aan en gaf mij een gouden sleutel. "Dit is een sleutel voor een magische lift in de onderzeeboot," sprak ze. "Het kan magisch terug gaan naar het verleden naar elk gewenst punt. Alleen geschiedenis leraressen hebben zo'n sleutel," sprak ze.
"Oh, weer zo'n hogere paarse streep ?" sprak ik cynisch. Ik had het helemaal gehad met deze idiote wereld van het paarse complot. Ik werd stapelgek van dit paarse complot, want het scheen allemaal tegen mij gericht te zijn. Ik greep de sleutel uit haar hand en riep woest : "En waar is die magische lift dan ? Breng me er naartoe." Ze deed de deur open en sprak : "Volg mij." Ik liep achter haar aan, en we moesten even de gang door, totdat we op een andere gang kwamen die in een bocht liep. Na een tijdje kwamen we bij de magische lift aan. "Open de deur," sprak ze. Ik stak de sleutel in het sleutelgat en draaide de deur open. Beiden gingen we naar binnen. Even toetste ze wat in op het knoppensysteem aan de wand waarboven een scherm was. Op het scherm verscheen mijn hele verleden. "Waar wil je naartoe ?" vroeg ze.
"Naar huis," sprak ik emotioneel. "Ik speel liever met kannibalen op het toneel, dan in het echt."
"Ik begrijp het," sprak de geschiedenis lerares.
"Ik moet hier echt weg," sprak ik, terwijl ik haar op haar voorhoofd kuste.
"Ik zal je missen," sprak ze.
"Wil jij niet met me mee ?" vroeg ik. "Ik zou niet graag willen dat je eindigde in de pan."
Ze schudde haar hoofd. "Ik moet hier blijven," sprak ze.
Ik was helemaal klaar met het paarse complot. Ik had het

gevoel dat ik niet meer kon ademen, alsof ik verdronk.
Vlug typte de geschiedenis lerares nog wat in op het knoppenstelsel. "Ik moet nu gaan," sprak ze toen. "Alles is in orde." Toen opende ze de deur van de lift, en ging eruit, terwijl ze de deur achter haar sloot. Opeens werd het zwart voor mijn ogen, of de lift was totaal donker. Ik voelde me in een diepe slaap glijden. Ik werd wakker en keek recht in het gezicht van de secretaresse van het toneel.
"Mijnheer Windesheim, wordt het geen tijd dat u een ander beroep kiest ?" vroeg de secretaresse vriendelijk.
Ik schudde mijn hoofd : "Nee, ik houd van mijn baan bij het toneel. Voor de afwisseling heb ik misschien een bijbaantje nodig, bij een patatkraam ofzo."
"Er zijn veel mogelijkheden," sprak de secretaresse.
"Nee, nee, het is goed zo," sprak ik. De volgende dag ging ik fluitend en vol frisse moed naar het toneel. Ik was de gelukkigste mens van de wereld, een ware geluksvogel.

Einde

DE TORENS VAN BELZEHAM - DE EZAUSLADDER

Hoofdstuk 1.

Sint-Oedenrode.
Het is ochtend.
Ik kijk uit het raam.
Ik zie de kerktoren.
Ik zie op straat de gereformeerden lopen.
Ik ben geïnteresseerd in theologie.
Het boeit mij, maar ik houd het op veilige afstand.
Het blaft mij teveel. Gelukkig liggen die honden aan de ketting.

Ik groeide op in een kerkelijk gezin.
Het was zo uit de hand gelopen dat ik hier naartoe ben gevlucht.
Ik woonde eerst in Friesland. Die Friezen zijn soms niet goed bij hun hoofd.
Maar ik ben zelf een Fries, en mijn familie is Fries.
Ik beschouw ze niet meer als mijn familie.
Ik moest helemaal naar de andere kant van Nederland vluchten, en woon nu goed in Sint-Oedenrode.

Het evangelie interesseert me, zoals mijn vrouw mij ook interesseert.
Ik heb het idee dat ze beiden hetzelfde zijn, dat het evangelie mijn vrouw is,
en mijn vrouw het evangelie. Ook amazones interesseren mij.
Zij zijn de vrijgevochtenen van het mannelijke, patriarchische bewind.
Als je het mij vraagt zijn zij de enige hoop voor Nederland.

Ik kan me de predikant van Belgum herinneren van vroeger.
Wat liep die man te schelden en te vloeken van de preekstoel af.
Wij moesten dat allemaal aanhoren. De familie was geen haar beter.
Die namen het allemaal van hem over, en ik moest altijd die verhalen aanhoren.

Jan heette die, Jan van Belgum. Hij kwam vroeger veel bij ons thuis, hield ons nauwgezet in de gaten, want wij waren zijn schaapjes en hij was de goede herder. Nou, zo goed was hij niet. Soms als hij kwam was hij dronken, en hij rookte ook als een ketter. Nu is dat op zich niet zo erg natuurlijk, maar het was gewoon een nare man, niet fijn in de omgang.

Hij heeft onze hele familie in het verderf gestort met zijn verhalen, want ja, verhalen vertellen dat kon hij wel. Dan moesten we soms met het hele gezin dagenlang de kelder in omdat de wereld zogenaamd zou vergaan, dat soort toestanden.
Die man was niet helemaal honderd. En zo ken ik wel meerdere predikanten.

De amazones hebben gevochten om mij naar Sint-Oedenrode te krijgen.
Dat waren vriendinnen van mijn oma. Ze waren al heel oud, maar hun dochters streden mee.
Mijn oma was nog de enige waarmee ik contact had van die familie.

Ze was een goudeerlijk mens en moest ook niets van die verhalen van van Belgum en de familie weten. Zij ging ook naar een andere kerk.

Theologie kan mij altijd wel boeien, en kerkgeschiedenis en kerkoorlogen. Ik heb er veel van meegemaakt. Het is interessant om het uit te pluizen. Ik ben een zakenman. Ik onderhandel graag. Ik puzzel graag dingen uit. Ik ben geïnteresseerd in oude en nieuwe dingen, weetjes, nieuwe gezichtspunten. Het is ook een stuk trauma-verwerking. Ik wil klaarkomen met het theologische vraagstuk. In mijn vrouw heb ik die oplossing gevonden. Zij was een vriendin van één van de dochters van een vriendin van mijn oma. Ze is wel wat ouder dan mij, maar dat maakt niet uit. Ze zat dus in het amazone-leger en heeft meegeholpen mij te bevrijden uit Friesland. Dat ging niet zonder slag of stoot.

Ik was meer dood dan levend, maar zij heeft mij opgepept en nieuwe levenslust gegeven.

Zoveel nieuwe gezichten hier. Ik moest er eerst wel even aan wennen. De mensen hier zijn zo anders. Ik was blij dat mijn vrouw meeging, die toen nog mijn vriendin was.

Ze zegt vaak dat ik diep zucht. Ik draag natuurlijk heel wat mee. Ik kan er met haar wel goed over praten. Zij is ook geïnteresseerd in theologie, en blijft ook op veilige afstand. Het mag nooit meer gebeuren, dat wat ons overkomen is.

Soms jank ik nog steeds, omdat het gewoon te diep zit. Ik krijg het niet weg. Het heeft mij beschadigd voor het leven. Er is geen kruid tegen opgewassen.

Ik wil met haar naar de zee gaan, met mijn vrouw.
Ik heb het gevoel dat de theologie me weer naar de nek is gevlogen, en dan is de zee altijd behulpzaam.
Het is een hele strijd.

De golven van de zee laten me altijd zien dat er zoveel van me is afgenomen, maar dat ik er ook zoveel voor terug krijg.

Ik ga wel vaker met mijn vrouw wat daagjes naar zee. We hebben daar ergens een caravan staan. Dan zijn we er even helemaal uit.

In de golven wordt alles tegen elkaar weggestreept. Wij noemen de zee daarom ook wel de dokter. Maar een mens kan niet in de zee wonen. Daarom houden we net als theologie de zee ook op een afstand. Wij benaderen de zee ook als een zee, als eb en vloed, als een zee van vragen.

Zo in de hoogzomer lijkt de zee wel rood. Alsof het iets aankondigt, die rode gloed. We kunnen bijna de toekomst zien in de zee, als een spiegel, maar begrijpen doen we het niet. Daar is meer voor nodig. Daar hebben we de theologie voor, en ons dochtertje. De laatste keer toen we naar zee waren gegaan had ze het telkens over een aardbeving in Friesland. Dat riep ze zelfs, en dan keek ze naar mij : ‘Aardbeving in Friesland.’ Twee weken daarna kwam die aardbeving ook. Friesland is nu

een ruïne, en grote delen van Groningen en Drenthe ook. Het is een wildernis. Er zijn vele rampentoeristen daar. Ik waag me er niet aan. Wat als er nog meer aardbevingen daar zullen komen ? Het is nu een gebied van campingen en kampen. Mijn dochtertje wil er naartoe, maar voor mij is het nog steeds te traumatisch. Ook mijn vrouw wil er naartoe. Ze willen daar op zeilvakantie. Mijn vrouw wil er ook een zeilschool beginnen, maar ja, dan zouden we moeten verhuizen, en dat zie ik echt niet zitten. Gevaar van aardbevingen, en gevaar van flashbacks. Het is te pijnlijk voor mij. Ik voel me dan niet veilig. Ik zou me voortdurend onrustig voelen, maar mijn vrouw zegt dat het een uitdaging is, en dat het nu zo veranderd is. Ze zegt ook dat aardbevingen daar heel zeldzaam zijn, vooral van een omvang als deze. Dat maak je maar één keer mee in je leven. Ik probeer haar te geloven. Zij is immers mijn evangelie.

Mijn dochtertje voelt alles haarscherp aan. Als zij er naartoe wil dan moet het wel veilig zijn. Toch houd ik de boot af. Het is meer iets voor de fantasie.

Hoofdstuk 2.

Ik heb me uiteindelijk laten ompraten. Ik werd gek van het gezeur aan mijn hoofd.
We zijn naar Friesland gegaan. We staan nu op een camping.
Mijn vrouw en dochtertje willen zeilen en ik moet mee.
We zijn op zeilvakantie, en als alles goed gaat wil mijn vrouw een zeilschool beginnen.

Het is een wildernis hier, met wat ruïnes, en veel campings en kampen.
Sommigen komen hier om te jagen, op jachtvakantie te gaan.
Er loopt overal wild rond.

Mijn vrouw zegt dat de zwijnen alles opvreten wat los en vast zit.
Daarom vindt zij de jacht gerechtvaardigd, maar ik heb zoiets van : die dieren moeten toch ook eten ? Is eten verboden vandaag de dag ? Een mens eet toch ook, waarom een dier niet ? En dieren hebben geen supermarkten. Ze moeten toch ergens hun voedsel vandaan halen ?
Mijn vrouw zeilt, maar wil ook jagen. Ook wil ze vissen.
Ik laat haar maar gaan. Er valt toch niet tegen op te boksen.
Het is als strijden tegen de zee. Dat win je niet. Daar wordt je moe van.
Je kan alleen maar verliezen tegen de zee.

Ik heb houvast in de theologie, maar houdt het op veilige afstand.
Ik houd het in de boeken. Ik ga niet naar de kerk.
De kerken zijn nu ruïnes hier, maar ze houden kerkdiensten op de campings.
Mijn vrouw wil er naartoe, en ook mijn dochtertje.
Uiteindelijk laat ik me toch overhalen om van het gezeur af te zijn, en slepen ze me mee.
Achteraf heb ik er geen spijt van. Het was een mooie dienst.
Ik heb er veel van geleerd, heb nieuwe inzichten gekregen.

Ze vereren mijn dochtertje, vanwege haar speciale voorspellende gave.
Ze ziet dingen komen die wij niet zien, als de rode, spiegelende zee.
Zij kan de zee verstaan. Wij niet.
Ik begin meer en meer te merken wat voor een cultus er ontstaat rondom mijn dochter.
Ik probeer haar tegen al die aandacht te beschermen, maar het is weer als vechten tegen de zee. Ik kom er niet doorheen, en mijn vrouw werkt ook al helemaal niet mee. Zij is trots op onze dochter, en denkt dat ze zo veel voor de samenleving kan betekenen. Ik leg me er maar bij neer. Ze willen haar ook laten prediken.

Het zijn mooie diensten. Velen komen zo over de ramp heen.
Mensen hebben vaak zoveel familie verloren. En vrienden.
Ja, de theologie geeft moed, en rust, en geeft hoop.
De theologie is een dokter, als de zee.
Wij varen mee.
De stroom is sterk, we gaan op naar het hemelse land.
Mijn dochtertje heeft het hoogste woord. Die schijnt alles te weten.
Hoe dat kan weet ik niet, maar ik laat het maar gaan.

Mijn dochtertje is ook zo geïnteresseerd in theologie, op zo’n jonge leeftijd al.
Ik kan er maar niet over uit.
Terug naar Sint-Oedenrode willen we niet.

Ik val op door mijn verhalen. Ze vinden mij een verhalenverteller.
Ik moet toch wat om te leven ? Anders is het leven maar zinloos.
Ik schilder ook. Dat vind men maar niks.
Ze begrijpen mijn schilderijen niet. En ik begrijp het ook niet.

Ik probeer te schilderen over theologie, maar houdt het ook afstandelijk.
Theologie is mogelijk gevaarlijk voor de mens.
Filosofie en verhalen zijn ervoor om de theologie te beteugelen, maar ze kunnen juist ook kolen op het vuur gooien.
Vandaar dat ik veel schilder.

Mijn vrouw komt soms met worst thuis, en dan moet ik eten.
Ze dwingt me, of zeurt net zolang totdat ik het doe.
Daarna ben ik misselijk en heb ik koppijn.
Ik vind onze relatie op die manier niet gezond, maar ze heeft teveel voor me gedaan.
Ik kan haar niet zomaar weggooien. Ik kan gewoon niet tegen haar op.
Ze is een amazone.

Ze is ook veel steviger gebouwd dan ik.
Ik ben maar een dun mannetje.
In een gevecht zou ik het nooit van haar kunnen winnen.
Verbaal is ze ook veel sterker dan ik. Zij is altijd recht op de man af, en ik praat altijd overal omheen en vertel verhalen.

Ze dwingt mij vlees te eten. Wie doet zoiets ?

Mijn dochtertje komt overal mee weg. Die hoeft niets.
Ik denk dat mijn vrouw niet tegen ons dochtertje opkan.
Daarom heb ik hoop in mijn dochtertje.
Ik ben deel van de cultus.

Steeds meer begin ik van vlees te houden, en van mijn vrouw.
Ze is een jager. Ze heeft mij eens gered. Ze zegt dat ik moet eten wat de pot schaft.
Ze heeft haarzelf opgedrongen als het evangelie. Ik zit met een stockholm syndroom.
Steeds minder wil ik er tegen vechten. Het heeft mij verlamd en ik vind het lekker.
Misschien lekker gemakkelijk, iemand die altijd voor me denkt en alles voor me beslist.
Ze bemoederd me. Ze heeft me eens gered, en daarom kijk ik tegen haar op. Het zou bijna als een zonde zijn als ik haar pijn zou doen, of haar ergens niet in zou behagen.
Ik ben er goed bij.

Daarom vereer ik mijn dochtertje. Daarom ben ik deel van de cultus, om het in balans te houden. Mijn dochtertje is de enige die tegen mijn vrouw opkan.

Weer een hap vlees, en weer een hap vlees. Mijn vrouw voert me. Ze heeft er zelf voor gejaagd, maar ik voel me ook als haar prooi. Ik moet eten wat de pot schaft, en ik vind het nog lekker ook, terwijl ik er eerst misselijk van werd en koppijn van kreeg. Nu ja, koppijn heb ik nog steeds soms, maar dat kan ook van iets anders zijn. Mijn vrouw zegt dat ik er nu meer aan ben gaan wennen. Ze kan me nog meer vertellen.

Ik moet ook snoep eten soms. Dat is dan mijn beloning voor iets, maar ik mag niet teveel snoep eten. Ze houdt mijn lijn goed in de gaten, bijna hysterisch. Ze wil geen dikke man. Dan zou ze me moeten onthoofden, zegt ze. Ik heb geen grammetje teveel, en dat wil ze zo houden, maar soms heb ik het idee dat ik een heel klein buikje heb als ik in de spiegel kijk. Ze heeft me in het begin van onze relatie vaak getracteerd met snoep, en daar is het van gekomen, en het is nooit meer weggegaan. Ik was daar wel erg van geschrokken, maar zij schijnt zich er niet aan te storen, ook niet dat ik kaal aan het worden ben, en dat ik een petje draag. Zij vindt dat mannelijk, en van haar hoef ik dus geen petje op, maar ik mag het gelukkig wel van haar, en daarom doe ik dat ook. Ik ben het er helemaal mee eens dat kaal worden mannelijk is, dat het bij de man hoort, en ook harig zijn, op borst en benen, maar zomaar zonder petje op straat lopen voel ik me niet prettig bij. Ik denk sowieso dat we ons moeten beschermen tegen de zon. Ook doe ik soms een zonnebril op.

Na al die jaren ben ik nog steeds verliefd op haar, ondanks haar gedrag. Maar ik ben ervan overtuigd dat dit het stockholm syndroom is. Mensen dwingen iets te eten gaat mij te ver. Ik ben geen kind meer. Mijn dochter is nog kind, en die hoeft dat allemaal niet. Die is onder en boven de wet, die is de wet zelf.

Als het om eten gaat is mijn vrouw streng. Ik mag ook niet teveel eten, en niet te zoet. Maar daarbuiten is mijn vrouw ook vaak lief. Ze is over het algemeen wel aardig, maar soms denk ik dat ik haar gewoon zo wil zien. Misschien overdrijf ik nu

een beetje. Ik heb het idee dat ik in een secte terecht ben gekomen, en ik kan de weg eruit niet vinden. Ik kan niet tegen de zee op. Mijn dochtertje is mijn rots in de branding.

Misschien als ze wat ouder is kan ze mij helpen. Of misschien sijpelt haar hoge begaafdheid dan weg en zal ze net zo zijn als mijn vrouw. Normaal gesproken in deze samenleving knippen ze de vleugels van de kinderen af op een bepaalde leeftijd. Maar dat wil ik voorkomen. Ik zal strijden voor mijn dochter tot het bittere eind. Ik heb geen ruggegraat, zeggen ze dan. Ik draai overal omheen en vertel slechts verhalen. Ik bereik zo niks.

Ik zit er weleens aan te denken, als ik een onbewaakt moment zou vinden, dat ik misschien dan van mijn vrouw zou kunnen vluchten ? Maar waar moet ik dan heen ? Ik ben verliefd, tot over mijn oren, en zit onder de plak, en neem haar fratsen op de koop toe. Ze heeft mij immers gered. Ze is immers het evangelie. Maar dat dwingen, hè ? Als haar vriendinnen komen dan dwingt ze mij ook, en zet ze me voor schut. Ik voel me geen man meer. Ik ben ontmand. Ik vind dat niemand hoeft te weten hoe mijn vrouw mij behandeld. Ik schaam me ervoor, net zoals ik me erover schaam dat ik kaal begin te worden.

Ik hoef helemaal niks. Ik ben haar hondje niet. Ik ben haar papkindje niet. Wat is het leven toch wreed en gemeen. Ik word heen en weer geslingerd. Eigenlijk hoop ik erop dat mijn dochtertje weer zal roepen : ‘Aardbeving in Friesland.’ Nu is Friesland een hemel en een hel voor me. Nu ja, een halve hemel is ook al goed. Ik moet ook niet te gelukkig worden.

Nee, dat vind ik niet kunnen. Geluk is toch een beetje vies voor mij. Het kan zoveel goede dingen uitdoven. Ik ben geen gelukszoeker. Ik zoek het leed op, als een rampentoerist, maar dan anders.

Ik voel mezelf een beul. Friesland is door een verschrikkelijke ramp heengegaan, en ik kom hier om de boel te bezichtigen en van het gebied te genieten na de zondvloed. Ik voel me als Noach in zijn wijngaard soms, dus ik mag niet klagen. Maar waar doe ik het voor ? En daarom wil ik niet al te gelukkig zijn. Deze mensen hebben pijn. Ik wil daarom ook niet vrolijk over straat lopen. Ze hebben zoveel familie en vrienden verloren. Ik heb het gevoel dat ze nu al te vrolijke gezichten niet kunnen gebruiken. Of misschien wel ? Misschien dat het hen ook opvrolijkt ? Maar het voelt gewoon niet goed. Ik wil niet overkomen alsof ik leedvermaak heb.

Volgens mij zit ik heel gewiekst in elkaar. Het klopt gewoon niet hoe ik me opstel, op vele manieren niet. Ik ben als een boer met een handeltje. Ik handel in rampen. Het is alsof deze mensen iedere dag weer door de zelfde ramp gaan. Telkens beleven ze het weer opnieuw. En ik kom van buiten. Ik kan me in hen niet verplaatsen. Ja, ik heb ook familie verloren, maar wat was dat voor een familie ? Ik mis ze als een boer die kiespijn heeft. Ik ben nu vrij, ook al heb ik zo’n vrouw. Dat neem ik op de koop toe. Dat is een lekkere vrijheid, maar misschien overdrijf ik nu. Soms denk ik dat ze niet goed bij haar hoofd is, maar dat denk ik ook van mezelf. Ons dochtertje geeft me dan hoop, uitzicht en toekomst.

De cultus omtrend haar wordt groter en groter. Ze is heel speciaal, door God gegeven. Ze is op jonge leeftijd al een groot prediker.

Hoofdstuk 3.

Ik ben zo verliefd op mijn vrouw.
Het wordt alleen maar erger.
Mijn buik, oh, mijn buik.
Het is niet meer slechts een stockholm syndroom, maar het omvat geheel Zweden.
Het is nu het Zweden Syndroom. Daar mag je ‘u’ tegen zeggen.
Ik krijg het niet uit me weg en dat wil ik ook niet.
Dit is wat ik wil. Ik ben verliefd.
Liefde maakt blind zeggen ze, en dat is ook zo.
Ik wil het kwaad niet in haar zien.
Ze heeft me gered. Ze is mijn heldin. Ik kijk tegen haar op.
Zonder haar zou ik niet meer hebben geleefd.
Dat wordt nog elke dag sterker.

Mijn redder, mijn evangelie, kan gewoon niets verkeerd doen bij mij.
Het weegt allemaal niet op tegen de gunst die ze mij heeft verleend eens.
Ook al zou ze me nu neersteken of onthoofden, dan ben ik nog verliefd, en ben ik haar nog dankbaar dat ze dat eens niet heeft

gedaan, dat ze me eens leven heeft geschonken, en dat ik al zolang mocht leven van haar. Wat een rijkdom. Het kan niet meer kapot. Ook al zou ze me nu de rest van de eeuwigheid naar de hel sturen. Het leven wat ze me eens gaf is alles wat ik nodig heb. Daar kan ik mijn verdere bestaan op teren. Het is alsof het laatste oordeel al is geweest. Het is alsof ik toen de eeuwige hemel al ontving. Het was maar een druppel van de hemelse zee, maar die kan tegen alle woeste zeeën van de hel op. Ze is een gave van God, deze amazone.

Natuurlijk is dat maar een moment-opname. Op andere dagen klaag ik weer over haar. De hemel wordt groter in mij, maar ook de hel. Het klotst tegen elkaar op, als twee zeeën. Ik hang tussen wal en schip, tussen bed en wildernis. Ze heeft me ook verlamd, alsof ze me van iets hoogs heeft afgeduwd. Ik voel me invalide. Ja, ik heb het Zweden syndroom, en het verscheurd me van binnen. Wat een psychologie allemaal, wat een ingewikkeldheid. Daar kan zelfs Freud niet tegenop.

Ik begin te bidden tot Freud, die grote god, die dit misschien kan verklaren, mij kan helpen. Ik probeer in hem te geloven.

Die grote god Freud. Ik wil naar de kerk van Freud. Mijn vrouw is een zee die met mij speelt. Ik kom er niet doorheen. Ik moet ergens land vinden. Mijn dochtertje is slechts een rots in de branding, maar ik heb een eiland nodig. Maar iets zegt in mij dat Freud hier niet tegenop kan. Misschien moet ik wachten tot mijn dochter wat ouder is geworden. Misschien is ze dan als een eiland in deze woeste zee, en kan ze deze zee wat kalmeren. Misschien kan ze Freud dan ook helpen.

Oh, ik ben weer verliefd op mijn vrouw. Ik kan het niet tegenhouden. Het is sterke stroming die mij meesleurt. En de liefde is blind. De liefde slaapt. Maar soms slaat het de andere kant op, en is het haat. En de haat ziet alles.

Het is overweldigend. Het blijft maar stromen van boven. Het slaat me stuk. Het is alsof er nu een aardbeving is in Zweden. Dit is het Zweden syndroom. Freud is aan zet. Hij blijkt toch weer sterker. Het is als de opstanding na het kruis. Freud aan het kruis. Freud is opgestaan. Ik zie waar het naartoe stroomt. Het stroomt naar Zweden, en terug.

Het Zweden syndroom heeft genoeg aan haarzelf.
Het Zweden syndroom lost haarzelf op.
Het Zweden syndroom spiegelt alles terug, maakt de cirkel rond, gaat van kwaad naar goed en van goed naar kwaad, en laat alle dingen medewerken ten goede.
Ik heb de sleutel gevonden tot het geloof.
Freud is opgestaan.
Maar men noemt mij een religieuze fantast.
Men noemt mij een godsdienstwaanzinnige.

Mijn vrouw en mijn dochter geloven wel in mij.
Ik ben immers van hun cultus.
Zij zijn de twee godinnen aan beide zijden van Freud,
in het Zweden Syndroom.

Het Zweden syndroom zorgt voor zichzelf.
Het Zweden syndroom vindt altijd een weg.

Sommigen noemen mij een genie.
Ik ben immers de vader van het object van hun cultus.

Voor sommigen kan ik niets verkeerd doen, vanwege dat ik haar vader ben.
Alles wat ik zeg vindt zijn weg wel in hen, op wat voor manier dan ook,
want ik ben de vader van hun godin, degene naar wie zij opzien.
Dat is ook het redders-syndroom.
De redder kan niets meer verkeerd doen, ook haar vader niet.
Ze zijn voor eens en voor altijd starstruck.

Ik heb de sleutel van het geloof gevonden.
Ik word verafgood en gedemoniseerd.
Mijn vrouw vindt het wel welletjes.
We gaan terug naar Sint-Oedenrode.
Hier begint ze een slagerij.
Vanwege dit alles is er van haar zeilschool niet veel terecht gekomen.
In haar slagerij kan ze haar woede en frustratie kwijt, ook haar bitterheid.
En hier in Sint-Oedenrode weten ze niet veel van de cultus af.
We zijn nullen hier.
Wij vinden dat ook beter voor de ontwikkeling van onze dochter.
Het is allemaal te ver gegaan in Friesland.
Ook mijn vrouw komt weer bij haar positieven.
Ze is een stuk minder dwingerig.
Ze ziet nu in waar het ons allemaal geleid heeft.

Ik eet nu vlees omdat het mag, niet omdat het moet.
Ik vind het lekker, maar voel me schuldig.
Dieren moeten ook eten.
Daarom verkopen ze in Etten-Leur ook mensenvlees.

En dan valt voor ons ook het doek.
Mijn vrouw wil scheiden.
Ze zegt dat ze lesbisch is geworden, en met de andere amazones in de bossen wil leven.
Dat doen vrouwen tegenwoordig wel vaker, dat ze de bossen ingaan als protest tegen de samenleving.
Ze vindt dat voor mij ook rustiger, want ze geeft toe dat ze een groot probleem heeft.

Hoofdstuk 4.

Nu ze weg is ben ik in één klap van mijn vleesverslaving af.
Het is voor mij nu ook niet meer te pruimen.
Ik vind het vies.
Mijn roze bril is afgegaan.
Ik ben ontsnapt uit het Zweden syndroom.
Ik ben geen religieuze fantast meer, geen godsdienstwaanzinnige.
Ik houd theologie weer op veilige afstand.
Het is allemaal te ver gegaan.
Ik ben blij dat ze weg is.

Mijn dochter groeit op als een introvert iemand, waarschijnlijk door de scheiding.
Ze schijnt haar bijzondere gave niet meer te hebben of niet meer te gebruiken.
Het zat er ook wel aan te komen, want vleugels worden bij kinderen afgeknipt op een bepaalde leeftijd. Dan mag je dat ook niet meer hebben, anders ben je rijp voor de psychiater. Nee, in dit land mag je niet dromen, mag je niet fantaseren, mag je geen geloofservaringen hebben of geestelijke ervaringen, mag je niet profetisch of paranormaal zijn, of parapsychologisch. Je mag zelfs geen symboliek of sarcasme gebruiken, want dan kijken ze je al paranoïde met scheve ogen aan. Alles wat je zegt wordt op een gouden weegschaaltje gewogen en wordt tegen je gebruikt. Alles halen ze uit het verband, om er zo hun eigen verhalen van te maken om dat vervolgens te verkopen. Alleen als schrijver kom je er mee weg, als het gedrukt staat op papier, en vooral als het duur is. Goedkope schrijvers worden veracht, worden niet gelezen, en als je je boeken gratis weggeeft ben je al helemaal geen schrijver in hun ogen. Nee, het geld moet veel rollen, want geld maakt blind. Dan zien ze je tekortkomingen niet meer. Het is als een cultus. Als ze zien dat je veel geld hebt en veel geld verdiend, en als je jezelf duur verkoopt, dan kun je alles van hen gedaan krijgen en geloven ze alles wat je ze zegt, in het Zweden syndroom.

Ze hoeven maar even wat geld te zien glinsteren en daar gaan ze al. Geld is hun redder, ook al hebben ze het zelf niet, ook al kunnen ze het allemaal niet betalen. Geld geeft hen hoop. Alleen het feit dat er geld is is hen genoeg. Het geeft hen de

hoop het ooit eens een keer te kunnen stelen, of winnen, of verdienen, of vinden. Het geeft hen de hoop ooit eens een geluksvogel te zijn. Geld is hun redder en hun geloof, en zo zijn ze de rest van hun leven in het Zweden syndroom, als een tatoeage waar ze niet meer vanaf komen.

Ik heb teveel meegemaakt en teveel gezien. Ik kan er niet meer om liegen.

Ik sta er helemaal achter dat mijn vrouw naar de bossen is gegaan. Daar is het beter te vertoeven dan in de samenleving.

In de hoogzomer lijkt de zee nog steeds rood, maar ik heb de sleutel van het geloof gevonden. Hierdoor kan ik het ook op een afstand houden en de touwtjes laten vieren. Het heeft niet meer die benauwende grip. Ik was in gevecht met een groot beest. Uiteindelijk bleek er een prinses in opgesloten te zijn, die zo vrij kwam, en het beest als een kleed afdeed, maar de prinses bleek zelf nog wel een erger beest te zijn. Dat blote is allemaal nog wel gruwelijker. Daarom zijn dagjes naar zee geen kwaad. Aan de zee kan ik alles relativeren, en worden dingen tegen elkaar weggestreept. Maar ik kan het niet te dichtbij laten komen, want dan heb ik een nieuw probleem.

Het is nu wel wat eenzamer geworden nu mijn vrouw er niet meer is, en mijn dochter introverter is geworden. Er is niks meer van de oude cultus overgebleven. Ik droom nu meer en vaker, maar ook dat heeft zijn grenzen.

Oom Jan komt soms langs, de sportvisser. We hebben het dan over theologie vaak. Hij is geen familie, maar ik noem hem oom. Hij woont hier in de buurt. Het is een goede bekende, maar hij heeft wel een drankprobleem. Ook kan hij soms te fanatiek worden over theologie, en dat kan flink eng worden dan, dus is het weer tijd om wat afstand te nemen. Soms is hij in geldproblemen, en dan help ik hem. Hij drinkt en gokt. Met theologie probeert hij eruit te komen, maar het lukt niet. Hij heeft meer nodig. Ook hij zit in het Zweden syndroom. Ik zeg hem altijd dat het Zweden syndroom het vanzelf wel uit zal sorteren, maar hij heeft er geen geduld voor.

Hij moet de opgestane Freud leren kennen, die in Zweden troont, maar hij is te verstrikt in zijn eigen theologie. Dan is hij hervormd, dan gereformeerd, dan christelijk-gereformeerd. Hij heeft nooit rust. Hij dwaalt altijd heen en weer. Ik zeg hem vaak dat het leven zinloos is en absurd, maar dat we het zelf wat zin moeten geven, maar niet teveel, want daar komen ook weer problemen van.

Het leven was te fanatiek, en daarom moest het leven zichzelf in de staart bijten als de rusteloze ouroboros om zich weer tot rust te manen. Die krachtmetingen zijn onvermijdelijk, totdat het leven in de rust is gekomen. Oom Jan had vroeger zijn vrouw verloren en sindsdien was hij rusteloos geworden. Ik hoopte hem weer wat rust te bieden, maar soms werkte het averechts.

Het leven is zinloos. Ze hebben er teveel zin van gemaakt. Zin die helemaal niet bestaat. Iedereen zit opgesloten in het

Zweden syndroom, in het redders-syndroom, terwijl ze niet eens weten of de redder hen wel daadwerkelijk heeft gered, of die redder wel echt is, maar ze willen het geloven, en die redder kan geen kwaad meer doen. Alles wat de redder schrijft is volmaakt en volkomen. Ook de naaste familie van de redder kan geen kwaad doen.

Het leven is zinloos en volkomen absurd. We zitten allemaal opgesloten in iets wat we niet kennen. Alle kennis hier is geforceerd, opgedrongen, vanwege het Zweden syndroom, de ingebeelde redder. Ja, het geeft hoop, maar is het ook de waarheid ? Vaak is het niets dan valse hoop, een overlevings-mechanisme. De mens wil overleven en grijpt alles aan wat hij maar kan vinden. Alles maakt de mens bruikbaar hiertoe. Hierin kan veel fout gaan, want ook de ander wil overleven. Iedereen moet loskomen van oneerlijk en onbetrouwbaar opportunisme. Dat gebeurt niet. Men vreet elkaar op. We zijn nog steeds in het oertijdperk. De beschaving is nog nooit gekomen. De mens is nog steeds een wilde.

Heel voorzichtig houd ik me vast aan bepaalde vormen van theologie, maar niet teveel. Dit beest kan alles vernietigen. Maar als alles toch zinloos is en volkomen absurd, moeten we dan niet nihilistisch zijn ? Of is de saaiheid onze bescherming en kunnen we daar wat zin in vinden ? Chronische saaiheid ?

Heel voorzichtig loop ik naar het dorp. Ik durf bijna niet te ademen, en durf me bijna niet te bewegen, en daarom gaat alles maar zeer traag.

Het leven heeft weinig zin. Grotendeels is het leven zinloos. Stel dat er maar één parel op de aarde te vinden is die zin heeft, dan nog zal de mens er onzinnig mee omgaan als hij die parel heeft gevonden. De mens moet leren zinvol om te gaan met het zinloze leven. Zinvol omgaan met de zinloosheid. Het is absurd, en de mens gaat ook absurd om met het absurde. Daarom moet de ouroboros zichzelf soms in de staart bijten, om zichzelf tot orde en rust te manen. Of is dat ook zinloos ? Is het niet allemaal zinloos, wat we dan ook doen ? Is het niet allemaal verbeelding ? En waar komt het vandaan ? Voel je je soms de enige die nog zin geeft en zin heeft in het leven, of heb je ook al de moed verloren, en leef je gewoon omdat je moet en niet anders kan ? Alles moet tot rust komen, het hele leven, en soms kan dat alleen door de ouroboros die zichzelf in de staart bijt, en dat gaat er soms hard aan toe. Hoe een woeste oceaan te kalmeren ? Of moeten we het allemaal loslaten en ervan vluchten ? Maar waar naartoe te vluchten ? We zijn allemaal gevangen in het Zweden syndroom. Ouroboros moet soms bijten. Dan is er ontsnapping. Daarom was er ook een aardbeving in Friesland.

Waar komt het vandaan ? Waar komen we vandaan, en waar gaan we naartoe ? Hoe kwam het dat alles zinloos en absurd werd, of is het altijd al zo geweest ? Dat is ook een vraag in de theologie. Er werd dan altijd op het paradijs gewezen. Daar was alles nog goed en zinvol, maar door de zondeval viel men diep. Nu is alles leeg en doods, als de Danaïden die water scheppen in een bodemloos vat. Water naar de zee dragen. Waar doen we het allemaal voor ? Het is zoals het is. Kunnen we daar wat aan veranderen, of kan niemand dat ? Of is alles

illusie en moeten we wakker worden ? Zijn dit dan de nachtmerries van de feutus vóór de geboorte ?

Elke dag weer sta ik op en ben ik kwaad op de wereld, en verbaas ik mezelf over de vele mensen die niet kwaad zijn. Dan denk ik : het is zinloos en absurd. Iedereen is aan een drugs die ik schijnbaar niet heb, en ook niet wil. Ik wil niet aan de drugs. Ik wil niet meeliegen. Ik wil niet verder slapen. Het zijn allemaal schimmen om me heen. Dat is wat deze wereld is. Dan denk ik aan de amazones in het bos, en dan denk ik : Die hebben het goed voor elkaar. Misschien moet ik ook maar naar het bos gaan ? Maar is het niet hectisch daar ? Ik zit gevangen in het Zweden syndroom van de samenleving, ook al ben ik half wakker. Voor mij is het nog een half syndroom. Het heeft me in ieder geval verlamd, en ik kan niet weg.

Alles buiten het Zweden syndroom in mij is woede, angst en depressie. Er is een halve hemel en een halve hel in mij, die beiden steeds groter worden. Ik vind de mensen zo sadistisch en onverschillig. En theologie is zo gevaarlijk. We leven nog steeds in het prehistorische tijdperk. Grote beesten die tegen elkaar strijden. Om wat ? Om macht, eer, overleving ? Is het niet allemaal zinloos ? Kunnen we het niet beter verdiepen ? Misschien ligt er op de bodem van het bestaan nog wat zin ? Of is het juist de zin die gevaarlijk is, en kunnen we niet beter gewoon zinloos blijven en langs alles heenleven, om ons te beschermen tegen iets veel ergers ?

Mijn denken stopt maar niet. Het is als een wildernis brug van touwen, over deze woeste rivier van het leven heen. Blij dat ik

denk. En dromen doe ik ook veel, maar denken is een vorm van dromen. Denken is dagdromen, en dat moet ook wel, want de dag is het ergste lijden voor de mens. Het denken, het dagdromen, kan dat wat verzoeten en verzachten. Maar soms is het beter niet te denken, want denken en dromen kunnen heel gevaarlijk zijn. Soms is het beter in stilte te zijn. De mens moet veel twijfelen. De mens is te groot geworden, te zeker van zichzelf en al zijn vreemde ideeën. Met die ideeën wil de mens andere landen veroveren. Zijn gebied uitbreiden. Expansie-drift.

De nazi’s kwamen, de politieke farizeeërs. Grote beesten in het stenen tijdperk. Ze gingen ten onder, maar kwamen terug in andere vormen. Het leven vervormt zich voortdurend. We moeten erg oppassen. Daarom houd ik me vast aan Freud. Niet als god of als een volkomenheid, maar als een voorbeeld, als een inleiding, als een filosofisch voorschrift.

En ik staar veel naar de rode zee in de hoogzomer. Is daar ergens een pad door de diepte, misschien tot een eiland ? Een eiland met een verdien-model ? De zinloosheid is gratis, maar zin moet je verdienen. We moeten onze wereld geheel opnieuw opbouwen, te midden van alle zinloosheid en absurditeit, te midden van de Danaïden, de schimmen, die leegheid in leegheid scheppen, en als doel de leegheid hebben. Oh, wat een gruwelijk schilderij. Ik kan er niet bij. Ik kan er niet mee leven. En ik ben zo verliefd op iets wat misschien helemaal niet bestaat. Maar misschien moet ik het zelf maken, zelf tot leven roepen. Moeten dingen dan daadwerkelijk bestaan om zin te hebben, waarde te hebben ? In de theologie is dat toch ook niet

zo ? En in de sprookjeswereld toch ook niet ? Waarom is een mens vaak zo bang dat iets niet bestaat ? We zouden banger moeten zijn als het wel zou bestaan. Soms is de verbeeldingswereld gewoon veiliger. Metaforen zijn krachten. Het subtiele is sterker dan het opzichtige. Maar het opzichtige liegt. Zie daar maar eens tegenin te gaan. Je vecht tegen een zee.

Hoofdstuk 5.

Ze moest vluchten onder de grond, hoorde ik, mijn vrouw. Ze werden achterna gezeten. Zelfs in het bos was het niet veilig. Ik ging haar daar opzoeken. Ik moest diep onder de grond door een tunnel en een put, in een soort kooi gemaakt van takken. Zelfs diep onder de grond waren er bossen, ondergrondse bossen en velden. Ze voerden hier jacht op grote beesten, veelal zwijnen.

Er was niemand die hier hen tegenhield. Hier kwam eigenlijk niemand. Er waren hier ook rivieren. Er zou ook ergens een ondergrondse zee zijn. Toen ik de ondergrondse wereld hier had gezien wilde ik niet meer terug, en ik hoefde ook niet meer terug. Het was alsof ik hier weer een beetje kon ademhalen. De lucht was zo zuiver hier en zo natuurlijk. Ik kwam erachter hoe zwaar de lucht boven de grond vergiftigd en vervuild moest zijn door al die auto’s, vliegtuigen en fabrieken. Ik voelde me hier weer als een kind, als herboren. Hier kalmeerde mijn

denken, en ik kwam erachter dat boven de grond het denken gewoon opgefokt werd en voortgedreven door al die giftige stoffen in de lucht. Dat moest je telkens inademen, en dat speelde met je brein.

Het voelde aan alsof mijn vrouw me voor een zoveelste maal had gered. Weer was zij mijn redder. Er waren ook dingen die ik van boven de grond miste, en daarom ging ik soms terug. Mijn vrouw vond dat maar niks, maar liet het toch toe. De anderen begonnen steeds moeilijker te doen, want telkens als ik weer bij hen terugkwam werden ze weer aan boven de aarde herinnerd. Daarom begonnen ze me meer en meer voor de keuze te stellen, ook mijn vrouw. Ik heb toen voor hen gekozen, maar dat hield in dat ik voor hen moest werken. Ik moest mijn plaats in hun samenleving verdienen. Dat viel niet mee, tegen zelfs. Sommigen waren heel controle-zuchtig, en sommigen waren zelfs opdringerig. Ik begon steeds meer vrijheid te verliezen.

Op een dag nam ik de benen. Ik wilde nog dieper de grond onder gaan, alhoewel ik daarbij riskeerde dat ik niet meer terug kon. Het was warmer dieper onder de grond, tropischer, exotischer. Er leefden hier veel meer vrouwenstammen. Ze waren helemaal ontvreemd van boven de aarde. Ze hadden donkere huiden, vaak bedekt met aarde. Makkelijk ingang daar had ik niet. Ze waren paranoïde en onredelijk. Ze waren zwaar achterdochtig. Ik had geluk dat ze me in leven hielden. Ook voor hen moest ik werken, anders zou ik geen deel kunnen hebben in hun kamp. Maar er was hier meer vrijheid. De natuur was hier ook anders. Intenser. Het leek wel alsof er nog zoveel

meer natuur tussen mij en de vrouwen zat. De natuur nam mijn verstand over, zoals de natuur dat waarschijnlijk met hun verstand had gedaan.

Er was hier een geheim, een bol van bloed die door de korenvelden heenging. Het was een vreemdsoortig koren wat ze hier verbouwden. De rode bol scheen hun God te zijn, die de velden zegende, vruchtbaar hield, en er voor zorgde dat er goede oogsten waren. Maar ze moesten offers brengen aan de rode bol. De rode bol leefde van bloed.

Ook ik moest gekeurd worden door de bol van bloed. Als ik de bol op de enige manier niet zou bevallen, dan zou de bol mij als offer nemen. Ik had nog de tijd om weg te gaan, terug te gaan waar ik vandaan kwam, maar ik besloot het risico toch te nemen. Ik had alle schepen immers al achter me verbrand. Ik kon nergens anders heen.

De bol zou komen om me te inspecteren. Ik was best wel bang. Ik deed mijn uiterste best om goed voor te komen, maar ik had geen idee waar de bol op zou letten, en dat vertelden ze me ook niet. Ze zeiden dat de bol erg kieskeurig was. Ik had er een hard hoofd in, maar besloot me er toch voor open te stellen. Ik wist dat het een spel op leven en dood was, maar ik had toch al het gevoel dat ik niet meer leefde, dus echt veel zou ik er niet mee verliezen als het mis ging.

De bol kwam langs en op een bepaalde manier voelde ik me sexueel aangetrokken tot de bol, zoals ook tot de vrouwen. Ik werd er rustig van, alsof ik de bol kende, alsof het iets in mijn

hart was. De bol keek mij aan, maar het had geen ogen. Het had iets moederlijks over zich. Ik keek naar de bol, en voelde iets stromen in mijn hersenen, als water. Ik werd helemaal warm van binnen.

‘Wie is hij ?’ vroeg de bol. Er waren ook wat vrouwen bij me. Ze zeiden niks. ‘We kennen hem niet,’ zei een vrouw na een tijdje.

‘Ik wil hem meenemen,’ zei de bol.

‘Waar naartoe ?’ vroeg ik.

Ik had het gevoel alsof ik in een baarmoeder was.

‘Ontkleed hem,’ zei de bol. De vrouwen trokken toen al mijn kleren uit.

Ik voelde me naakt en moe, alsof ik door een vlieg was gestoken.
Ik ging toen op de grond zitten van zwakte.

‘Wat moet ik met hem ?’ vroeg de bol.
De vrouwen zwegen weer. Ik keek op tot de bol. ‘Kan ik helpen ?’ vroeg ik.

‘Je moet wel,’ zei de bol. ‘Ik zal je meenemen.’

Weer vroeg ik waar naartoe, maar de bol gaf geen antwoord.

Na een tijdje sprak de bol : ‘Volg mij.’ De bol begon toen door de korenvelden te gaan. ‘Weet je wat voor velden dit zijn ?’ vroeg de bol.

‘Korenvelden,’ zei ik.

‘Mis,’ zei de bol. ‘Het is niet zomaar koren. Het is dat wat groeit in de harten. Het is vlees. Ik ben de oogster van de harten.’ Een gestalte in een donkere pij met kap kwam op ons af over het pad tussen het koren, en droeg een zeis. ‘Oogst zijn hart. Besnijd hem,’ riep de bol.

Ik verloor toen mijn bewustzijn en werd even later wakker in een tent op een ligmatje. Ik keek op en zag de vrouwen. ‘Je mocht leven,’ fluisterde één van de vrouwen zacht. Ik voelde me anders, alsof de bol in mij was, alhoewel ik het gevoel had dat de bol altijd al in me was.

Ik had hier niets. Ik moest helemaal opnieuw beginnen.
Ik voelde me als gekrookt riet, als koren.
Ik moest in deze bol geloven en voor deze bol werken, met bloed, zweet en tranen.
De bol wilde een nieuw paradijs bouwen.
Achter de korenvelden was een grote afgrond waar de bol in woonde.
Ik droomde van een nieuwe wereld.
Ik moest alles verdienen.
Zaaien en oogsten.

Eén van de vrouwen was genaamd Suwawwe.

Ze wenkte mij. Ik liep achter haar aan, me nog steeds zwak voelende.
We kwamen na een tijdje aan bij een wijngaard.
Daarachter lag een strand en een rode zee.
Ik vroeg me af of het druiven waren of bloed.
De vrouw ging de zee in, en wenkte mij weer.
Ik volgde haar. Er was hier een sterke branding.
Ze was adembenemend mooi, zoals de zee mooi was.
Ik was haar dankbaar dat ze deze plaats liet zien.

Na een tijdje zwemmen leidde ze mij naar een hutje ergens achter het strand waarachter de wildernis was. In het hutje schonk ze wat soep voor me in uit een ketel.
‘Als je deze soep drinkt, dan leid ik je tot de ladder van Ezau,’ stelde ze voor.
‘Wie bent u dan ?’ vroeg ik.
‘Ik ben de vrouw van Ezau, zijn godin,’ antwoordde ze.
‘Waar is Ezau ?’ vroeg ik.
‘Hij is dood,’ antwoordde ze.

‘Waar leidt de ladder van Ezau naartoe ?’ vroeg ik.
‘De ladder gaat naar beneden in de afgrond van de rode bol,’ antwoordde ze.
Ik nam van de soep, en ik voelde mezelf als door de grond zakken.
Ik gleed in een put, in een afgrond.
Even later zag ik een ladder die nog dieper ging.
Dat moest de ladder van Ezau wezen. Ik daalde af over de ladder, dieper de afgrond in. In de verte zag ik de velden. ‘Hier stierf hij,’ vertelde de vrouw, die dichtbij me was.

‘Hoe ?’ vroeg ik.
‘Op de velden zijn de buffels van het kwaad,’ vertelde de vrouw. ‘Ze hebben hele lange hoorns, en ze doorspietsten hem.’
‘Tijdens de jacht ?’ vroeg ik.
‘Ja,’ antwoordde ze.

Ik zag de buffels brullen in de verte. ‘Daar ga je niet naartoe zonder een jachtspeer,’ vertelde ze.
‘Waar kan ik zo’n jachtspeer krijgen ?’ vroeg ik.
‘Ik ben de jachtspeer,’ antwoordde ze. ‘De jachtspeer bereik je alleen aan het einde van de ladder, helemaal onderaan dus.’

Ik merkte dat ik ergens vastliep op de ladder. Ik kon niet verder naar beneden. ‘Elke trede van de ladder is een jaar van hard werken en zwoegen,’ verkondigde ze.

‘Maar je bent hier,’ stootte ik uit.
‘Ja, maar je hebt me niet,’ verkondigde ze.
‘Dus ik heb jou nodig om het kwaad te overwinnen ?’ vroeg ik.
‘Als Ezau mij nodig had, waarom jij dan niet ?’ antwoordde ze.
‘Hoe hebben ze hem kunnen doorspietsen als jij zijn jachtspeer was ?’ vroeg ik.
‘Het is het geheimenis van de Ezausladder,’ antwoordde ze.
‘Hier worden de druiven vertreden. De rode bol vereist offers.’

Ik begon er meer en meer achter te komen dat familie-leden de treden van de Ezausladder waren. Ze vertegenwoordigden jarenlang hard werk. Ook mijn ouders waren treden, meerdere treden, en mijn moeder nog wel de meeste treden. Ik zag in dat

ik al ver was, dat ik al vele jaren hard had gewerkt. Soms had ik flashbacks, en dan was het weer zwaar, als het verleden aan mij trok. Het bracht me in de war. Het was hard werk in de mijnen. Er was daar nog veel werk te doen op de Ezausladder. Ik moest dieper en dieper gaan.

Het was een zwaar lijden. Het dreef me gek, woest en zwaar depressief, ten dodens toe. Vaak ging ik naar de zee om te wachten op de rode vogels waarover ze het hadden in de geschriften van deze cultus. Maar de rode vogels leken maar niet te komen. Ik had het gevoel dat ik zelf maar over de zee moest heenzwemmen, maar hoe ver zou ik komen ? De zee was nog wel woester dan ikzelf was. Ik had het gevoel dat ik aan touwen vastzat, aan banden.

Ik droom veel over de rode vogels, en over de eilanden die zich zouden bevinden in de rode zee. Daar gingen de geschriften van deze cultus ook veel over, en de geschriften lees ik veel.

Ik kon niet van de Ezausladder vluchten. De rode vogels waren slechts beelden van de vruchtbaarheid van de Ezausladder, het loon, en er werd uitbetaald in dromen. Ik moest de geschriften onderzoeken.

Door de geschriften van de cultus kwam ik tot ontwaking. Ik begon meer en meer in te zien hoe bedriegelijk de wereld boven de grond was. Ze waren geworden tot liegleeuwen, en logen voor hun handeltje en om zichzelf goed te voelen. Zo walsten ze over alles heen. Alles draaide om hen en hun marktje. De waarheid bestond daar niet. De leugen was tot

waarheid gemaakt. Het was als een zegel op de waarheid dat verbroken moest worden. Dat kon alleen op de Ezausladder. De Ezausladder zou vanzelf vleugels krijgen en wegvliegen. Uiteindelijk moest ik zelf een rode vogel worden. Zij kwamen vanuit de diepte van de zee, vanuit de afgrond van de rode bol. Zonder de Ezausladder zou je als een Danaïde zijn, zinloos water scheppende in een leeg vat, en dat voor de eeuwigheid. Zo wilde ik niet eindigen. Ik bestudeerde de geschriften. Ik was erin geïnteresseerd. Ik probeerde het te memoriseren. In mijn hoofd was het een dagelijks gevecht tegen de liegleeuwen. Ze lieten niet los. Ze bleven maar aan mij kauwen en knagen. Ik was gewoon een stuk worst, een object, een monument.

Door het lezen van de geschriften in de cultus kwam ik er steeds meer achter hoe de dag de nachtmerrie was, en de dromen in de nacht het ware ontwaakt zijn waren. Dingen waren dus omgedraaid. De geschriften hadden het erover dat een zekere kabouter dit had gedaan. Het was een heel vreemd mannetje. Er stonden ook plaatjes van in de geschriften. Hij draaide alles om. Maar blijkbaar hadden we die nachtmerries nodig om verder op de Ezausladder te komen.

Ik voelde me twee keer per week boer, en drie keer per week slager. Ik wist niet hoe dat kwam. Ook voelde ik me vaak moe, en dan lag ik op bed. Vaak kwam Suwawwe me dan opzoeken, en dan las ze me voor uit de geschriften. Soms ging ik met haar naar een grot in de wildernis, waar ze dan neerlag. Eens verscheen er boven haar in de grot een driehoek. Het was de driehoeksverhouding tussen Suwawwe, Ezau en de rode bol. Ook gingen we soms de duinen in. Achter een lange weg in de

duinen ergens lag een stad. Eens gingen wij daar naartoe. We waren beiden op blote voeten. De stoeptegels voelden warm, zelfs heet, aan, net zoals het zand.

Door veel te verliezen, moest hij leren, in deze stad. Hij moest een heleboel herinneringen en gewoontes verliezen. Achter de stad lag de rivier van vergetelheid. Er was ook een driehoekige prisma in de stad, wat was ontstaan op de Ezausladder, en die de Ezausladder ook had gemaakt, alle tredes, alle lagen. Het waren verschillende werelden en realiteiten, die vaak tegen elkaar inbeukten. Het was weer de driehoeksverhouding tussen Ezau, Suwawwe en de rode bol. Ergens hoog op een toren was de prisma. Het leek erg op de driehoek die hij in de grot had gezien. Ze zouden helemaal doorlopen tot aan de rivier van de vergetelheid. Daar zouden ze gaan zwemmen.

Ze zouden helemaal naar de overkant van de rivier van vergetelheid zwemmen. Daar lag een andere stad. De twee steden waren met elkaar in oorlog, omdat ze zoveel van elkaar vergaten. Maar ook de oorlog vergaten ze weer. Het was een mes wat aan twee kanten sneed.

Er kwam een jongeman hen tegemoet zwemmen van de overkant. Hij sprak allemaal overmatig sexuele, perverse taal. Ik vroeg hem waarom hij zulk taalgebruik bezigde. Hij antwoordde dat ze allemaal zo praten aan de overkant. Zo was hij opgegroeid.

De jongeman zwom ons voor tot de stad aan de overkant waar hij vandaan kwam.

In de stad was er een zelfde prisma als in de andere stad.
Uit de prisma stroomde water wat naar de rivier stroomde.

Er was voordurend kortsluiting in mijn brein.
Alsof ik aan beide kanten van de rivier van vergetelheid was.
Maar meer nog bevond ik op op de Ezausladder, diep in de woestijn.
Het was alsof de realiteiten hier op elkaar inbotsten,
en alles kwam telkens in andere vormen.
Het was alsof ik vlak voor een hemelse leeuw stond.
De jongeman sprak nog steeds sexueel en pervers.
Ik vroeg me af waar hij het over had, en tegen wie.

Hij leidde ons toen tot een bibliotheek.
Hij zei dat hij hier ergens woonde.

Ik had nog nooit zoveel boeken gezien.
Er waren hier zeeën van boeken.
Stel je voor dat je dat allemaal zou moeten lezen.
Hij zei dat het maar één boek was,
maar dat door de verschillende combinaties er een zee van boeken omheen was ontstaan.
Er bestond maar één boek.
Alle andere boeken waren verschillende spiegelingen van het boek.
Zo ontstond de zee van boeken.

Ik wilde dat ene boek wel zien, maar hij zei dat het zwaar beveiligd was.

Al het leven zou bedreigd worden als er iets met het boek zou gebeuren.
Zonder het boek zou niets kunnen bestaan.
Dieven zouden het boek graag willen stelen.
De gevangenissen zaten vol met zulke mensen.
Hij legde uit dat het boek bewaard en bewaakt werd in de prisma.
Het enige boek zou de prisma zelf gemaakt hebben en zo ook de Ezausladder.
Dat was een drie-eenheid op zich. Dat waren dus twee driehoeken die elkaar kruisten.

De wachters van het enige boek marcheerden overal om de mensen in de gaten te houden.
Ze waren de douane van het boek. Ze waren tegelijkertijd de wachters van de Ezausladder.
Mensen moesten betalen met bloed, zweet en tranen om glimpen van het boek op te vangen, en om tot de volgende trede van de Ezausladder te kunnen gaan. Alles liep hier door elkaar heen.

Ik raakte in gevecht met de wachters. Sommige wachters waren niet goed. Je raad het al. Ze sloten me op in de gevangenis. Ik voelde dat er iets niet klopte. Het waren ijzeren reuzenmieren van dezelfde grootte als mensen. Ze hadden het gemunt op de kelen van de mensen. Er lag ook iets tegen mijn keel aan, als een mes. Ik had het idee dat het zo in mijn keel zou kunnen knippen. Er waren allerlei vreemde lampjes op. Het waren boekverkopers. Er moest flink betaald worden voor deze

boeken. In de gevangenissen kon je werken en sparen. Het was gewoon onderdeel van de Ezausladder.

Niemand ontkwam aan deze wachters. Ze waren overal en stalkten. Ze lokten ook mensen uit. Ze hadden pestgedrag. Zo was de stad een gevangenis op zichzelf. Ik verlangde naar de rivier van vergetelheid. Ze hadden hier een opgelegde, opgedrongen waarheid. Het waren wachters van de leugen, van de schijnwaarheid en de schijnveiligheid, maar ik had ook het idee en gevoel dat er goeden tussenzaten. Alles was hier half. Het was hier een halve hemel en een halve hel.

Ik kwam erachter dat er twee boeken waren die zich de enige noemden. Een goede en een slechte. De slechte was een schaduw van de goede, een schim. Het was waarheid gemengd met leugens. Dat was voor het groomen. Er zat veel goeds tussen. Maar uiteindelijk gleed je in een put met messen en speren. Zo dwars door je heen. Dat mensen dat niet doorhebben. Ik zag ze allemaal als schimmen het slechte boek volgen. Dat er goede dingen en waarheden in stonden gebruikten ze als excuus dat het daarom een goed boek was, en zelfs het enige goede boek. Hoe kun je zo dom zijn. Ik kan er niet over uit hoe mensen zo dom, zo stom kunnen zijn, dat ze het op die manier proberen goed te praten allemaal. Het maakt me kwaad. Ik word heen en weer geslingerd tussen woede en depressie. Ze slapen gewoon door als je er iets van zegt. Ze bekeren zich niet. Je wordt er moe van. Je voelt je dan ook heel machteloos. Wat heeft het voor zin allemaal ? Maar ja, het hoort bij de Ezausladder, dit soort mensen. Tuig is het.

Nu was het voor mij zaak om met de goede wachters in aanraking te komen. Ik zag ze vaak marcheren. Dan keek ik langs de tralies heen. Ook kwamen ze in de gevangenis zelf. Zo heb ik mijn weg er een beetje uitgepraat, door goede wachters te ontmoeten. Ze begrepen mij wel. Ik kon zelf ook wachter worden door mijn weg omhoog te werken, of eigenlijk omlaag, op de Ezausladder. Zo kwam ik dieper in de afgrond van de rode bol.

Op een dag werd ik wakker en zag ik de jachtspeer naast me liggen. Had ik het einde van de Ezausladder bereikt ? Was ik nu helemaal onderaan gekomen ? Suwawwe had me weer opgezocht. Zij was immers de jachtspeer. Ik moest nu naar de jachtvelden. Daar waren de buffels van het kwaad met de lange hoorns die eens Ezau doorspietsten.

Ik liep achter Suwawwe aan met de speer. ‘Wordt dat nu ook mijn lot, net zoals Ezau ?’ vroeg ik.

Ik raakte al snel in gevecht met de buffels.

Hoofdstuk 6.

Ik was dood. Of meer dood dan levend.

Dat wist ik niet.
Ik twijfelde.
Ik twijfelde aan alles.
Waar ik was, wie ik was.
Suwawwe was in ieder geval bij me.
Ik lag in een bed.
Ik bloedde.
‘Ben ik dood ?’ vroeg ik.

‘Half,’ zei ze. ‘Je bent ook half tot leven gekomen.’
Ik had nu het boek.
Het was een wonderlijk boek.

‘Dat moet je kopen,’ zei ze.
‘Wat moet ik kopen ?’ vroeg ik.
‘Het boek,’ zei ze.

‘Ja, maar ik heb het nu toch ?’ vroeg ik.
‘Nee,’ zei ze. ‘Ieder woord in het boek moet je kopen, moet je voor werken, met bloed, zweet en tranen. Zo kun je dieper in de afgrond van de rode bol, voor de diepere uitleg van het boek.’

‘Dat is nog niet het einde van de Ezausladder dus ?’ vroeg ik.
‘Nee,’ zei ze.
‘Je hebt het boek,’ zei ze, ‘maar eigenlijk heb je het nog niet, want er zitten vele lagen in. Het boek is de Ezausladder.’
‘Ik begrijp het,’ zei ik.
Ik keek naar mezelf. ‘Dat ziet er niet best uit. De buffels hebben me lelijk te pakken gehad.’

‘Nee,’ zei ze. ‘Je bent er goed vanaf gekomen. Ik ben bij je. Je hebt het boek. Ze hebben je toegetakeld, maar je hebt nu wat je hebben moet.’

‘Maar ga ik nu dood als Ezau ?’ vroeg ik.

‘Half,’ zei ze. ‘Alles is hier half.’

‘Ik voel me ook halfdood,’ zei ik.

‘Kan kloppen,’ zei ze.

‘Heb ik je nu ?’ vroeg ik.

‘Half,’ zei ze.

‘Wat nu ?’ vroeg ik. ‘Ben ik uit de gevangenis ?’

‘Nee, gewoon dieper erin,’ zei ze. ‘Dit is het ziekenhuis.’

‘Interessant,’ zei ik.

‘Er is ook een school,’ zei ze.

‘En ik kan wachter worden ?’ vroeg ik.

‘Ja,’ zei ze, ‘ook half. Alles is hier maar half.’

‘Ik begrijp het,’ zei ik.

‘Het halve benauwd me,’ zei ik.

‘Klopt,’ zei ze. ‘Het moet minder. Dan is er ook meer ruimte voor andere dingen.’

‘Zoals wat ?’ vroeg ik.

Ze zweeg.

Ik kon me nauwelijks bewegen, maar toch wilde ik proberen wat rond te lopen in het ziekenhuis. Maar dat moest ik maar niet doen, zei ze. Ik was nog te zwak. Ze las me wat voor uit het boek.

‘Dus dit is het enige boek ?’ vroeg ik.
Ze knikte.

Ik zag wat wachters lopen in het ziekenhuis. Ze keken niet op of om. Ze waren altijd bezig. En nu zou ik zelf wachter kunnen worden. Ik wist niet wat dat betekende. Maar ik had het boek nu, dus ik begreep het. Ik moest het boek bewaren en bewaken. Natuurlijk moest ik het ook overbrengen tot hen die genoeg hadden betaald. We waren immers boekhandelaren. Ik was een handelaar in hart en nieren. Altijd al geweest.

Vanwege dat er ook slechte wachters waren, nogal veel, eindigde ik vaak in de gevangenis of het ziekenhuis, of op school. Dat hing er vanaf. Dan zocht Suwawwe me op. Ik was een minderheid, ook al was ik een wachter. Ik moest me

onderwerpen aan hogeren, maar dat deed ik niet. Ik was op zoek naar de goede hogeren. Die waren er wel, maar daar moest ik ver voor reizen, en dat gaat nogal moeilijk als je in de gevangenis zit, in het ziekenhuis ligt, of op school zit. Er was strenge douane, overal. Op een dag kwam de jongeman met de overmatig sexuele en perverse taal mij opzoeken. Hij sprak nog steeds zo. Hij kon wel wat voor me regelen, zei hij. Hij gaf mij een kaartje voor de trein. Zo kwam ik de stad uit. De trein ging eerst door een woestijn, en daarna over de zee. Ik kwam aan op een eiland waar hoofdzakelijk goede wachters waren, en goede hogeren. Daar hoorde ik thuis. Dat had de jongen ook al gezegd. Ik was de jongen erg dankbaar.

Ik merkte alleen gauw dat ze een probleem hadden. Ze hadden geen ruggegraat. Ze waren verzwakt. Dit begon me eigenlijk al snel op te breken. Ik wilde weer terug, maar ze lieten me niet gaan. Ze waren nogal plakkerig en zeiden dat ze me nodig hadden. Ze zeiden ook dat het te gevaarlijk was om terug te gaan. Ik wilde niet worden zoals hen, maar toch gebeurde het. Ik werd meegezogen. Ze zeiden dat het hier veilig was. Ze durfden vaak niet te spreken. Deze wachters leefden in grote angst. Toch zeiden ze dat het hier veilig was. De plakkerigheid werd al snel minder. Ik kreeg mijn eigen huis. Er was een supermarkt dichtbij, en wat andere winkels. En ik had het boek natuurlijk, het enige boek, en ik studeerde er vaak in. Steeds meer had ik het gevoel dat ik aan mijn lot werd overgelaten, maar ik had het boek als mijn gids. De wachters hier waren te zwak. Ze leefden in hun eigen wereld. Ik was dankbaar dat ze er wel alles aan hadden gedaan om me binnen te krijgen, en dat ze me een goede inleiding hadden gegeven. Zo kon ik verder.

Ze gebruikten al hun laatste krachten hoofdzakelijk voor de nieuwen. Ik begon dit steeds meer en meer te begrijpen, omdat ik zelf ook zo werd. Alleen ik hield me niet zo bezig met nieuwen. Dat liet ik aan hen over. Ik had al genoeg aan mezelf en aan het boek.

Ik sprak met het boek, en het boek sprak met mij. Het was het hart van Suwawwe. Ik was haar Ezau. Maar het moest allemaal minderen. We waren zoveel meer. Soms benauwde me het, en had ik frisse lucht nodig, en legde ik het boek weg, om de spiegelingen van het boek te volgen. Het was zoveel meer.

Ik moest ontwaken tot het boek, en het boek moest ontwaken tot mij, maar ik moest ook leren slapen en leren vergeten. De zee van vergetelheid lag rondom het eiland.

Ik moest de lelijkheid en smerigheid van het leven zien te doorgronden.
Dat kon door het boek, en door te leren het boek te laten vieren.
Alles was half en moest minderen.
Zo gingen mijn ogen open voor de diepere lagen.
Zo kwam ik dieper op de Ezausladder.
Ik merkte dat ik van binnen steeds meer veranderde in een rode vogel,
alsof ik rode veren en vleugels begon te krijgen.
En ik kon hier zweven, over de jachtvelden.
Ik zag de buffels van het kwaad met hun lange horens,
die velen doorspietsten.

Nu ja, velen ? Het waren er maar weinigen die hier kwamen, maar omdat het zoveel velden waren en ik zoveel overzicht had, leken het er veel.

Ik kon zien hoe ze verleugend werden, net zoals ik eens. Ik kon hun twijfel zien, hun angst, hun woede en depressie. Ik kon soms wat veren laten vallen. Misschien hadden ze er wat aan. Ik kon soms wat stukjes van het boek laten vallen, wat ik zelf had overgeschreven. Misschien konden ze er wat mee. Dat was mijn missie. Ik begreep nu wat het betekende om al je krachten in te zetten voor de nieuwelingen. De laatste krachten die je nog hebt. Eens werd ik ook zo binnengenomen. Het was als het werk van de zaaier, als de korenvelden van de rode bol.

Ik kwam er snel achter dat mierenwachters waren vervangen door leeuwenwachters, die veel nobeler waren. De mierenwachters waren veelal doortrapt en kortaf, zelfs als ze de naam hadden goed te zijn, want er is altijd het betere en het beste.

Het was in die tijd dat ik in gevecht raakte met de kabouter van de dagmerries. Het heette dan wel dag, maar het was een nachtmerrie. Ik moest zijn mes afhandig maken, en dat lukte maar nauwelijks. Het was een lang gevecht, maar eindelijk kreeg ik het toch voor elkaar, en ik staarde naar de edelstenen in het handvat van het mes. Het was een sprekend mes, en het mes leidde mij tot een vissersdorp. Er hingen hier overal visnetten.

Er was hier van alles verkeerd gegaan, in dit dorp. Ze waren nog steeds in de dagmerrie die gewoon een nachtmerrie was. De kabnouter van de dagmerries tikte op het glas wat om mij heenwas, en ook om het dorp. Dat zou zijn ontstaan toen ik hem het mes afhandig maakte. Het glas werd ook steeds dikker. We konden de kabouter horen foeteren in de verte. Hij wilde zijn prooi niet loslaten. Het was een treiter kabouter. We moesten verlost worden van een heleboel splinters, spijkers en pinnen die in ons vlees zaten waarvan we niet wisten dat die er zaten. Het zat nogal diep. Het was een hele opluchting. Zo kwamen we langzaam maar zeker uit de greep van de kabouter. Nu, dat was een vreemd mannetje. We zagen in de verte dat hij telkens tegen het glas aanrende en er tegen aanschopte, en dat hij aan het wegsmelten was. Hij trok allemaal hele vreemde gezichten, ook wel hele enge gezichten. Maar het was voorbij. Hij moest het hier opgeven. Alles gaat voorbij, en het was alsof er een bladzijde van het boek des levens werd omgeslagen. We moesten het verleden achterlaten. Het was alsof ik de mensen van het vissersdorp kende, maar toch kende ik ze niet. Ze leken op mensen die ik uit het verleden kende, maar ze waren toch anders. Ik moest ze helpen, zoals zij mij hielpen. Het waren volgelingen van het enige boek. Dat boek hadden ze eens gehad. Het kwam gewoon van boven neerdalen.

Ik had nog steeds her idee alsof ik van de nachtmerrie moest wakker worden. Ik had een waas in mijn hoofd. Ze zeiden dat het de wond was. De roestige spijkers en pinnen waren er nu allemaal uit. Het zat tot diep in mijn hart. Nu moest de wond kalmeren en op een natuurlijke manier genezen. Ze hadden hier ook een kerk waar uit het boek werd gepredikt. Ze konden het

allemaal heel mooi uitleggen. Het was hier, in een kerkdienst, waar ik ook weer de jongeman met de overmatig sexuele en perverse taal weer tegenkwam. Hij greep me vast, en zei dat hij zo blij was dat ik ook hier was gekomen. Hij stelde me voor aan de koster van de kerk, een wat oudere man. De man woonde dichtbij de kerk en had net als de kerk ook een hele grote tuin, waar hij net als in de kerk vaak werkte. Hij had ook een zeilboot. Op een dag nam hij ons beiden mee op een zeiltocht. Hij zei tegen ons dat er grote plannen met ons waren. Hij wees toen naar de lucht. Hij zei dat het allemaal vanuit de lucht zou komen.

Wij wisten niet zo goed wat hij bedoelde, maar hij legde ons uit dat wij ook predikers van het enige boek zouden worden. ‘Ik weet niet veel,’ zei ik toen.

‘Geeft niet,’ zei hij. ‘Dat komt allemaal wel. De kerk is een goede opleiding voor je. Daar zul je het leren.’ Vanwege mijn brein haperingen had ik het gevoel dat ik nooit een prediker zou kunnen worden, maar hij bleek een papier prediker te bedoelen. Het zou allemaal draaien om het enige boek.

Hoofdstuk 7.

We gingen naar het terrasje van de tuin van de koster, vlak voor zijn huis. Er zaten ook wat anderen in de tuinstoelen. Er was

ook wat familie bij van de koster. Eén van de jongemannen had het hoogste woord, de ene mop na de andere. Toen zakte hij op een gegeven moment weg in extase. Een engel verscheen boven hem. Er stroomde water uit de hand van de engel. Het was een vissers-engel. ‘Het zal ook op jullie komen,’ sprak de jongeman. Ik zag de rode bol om de jongeman heen, en toen begon het ook over ons te komen. Alles was rood, en ik zag de uitgestrekte velden. Ik vloog als een rode vogel over alles heen. De rode bol was gekomen. Ik kon aan niets meer vasthouden, en dat hoefde ook niet. Mijn brein haperde. Ik had het mes van de kabouter van de dagmerries, en het was het mes van het fragmentarisme. Alles was als fragmenten voor me, als een puzzel. Ik snapte er niets meer van. Het stroomde ook door mij, het water. Alles wat ik toen dacht was : Ik moet naar de theologie, ik moet naar de theologie. Ik moest de puzzel afmaken. De oplossing lag in de theologie, niets anders.

Ik kon aan niets meer vasthouden. Ik was onthecht. Ik had alleen wat fragmenten. De herinneringen in mij veranderden, vlogen weg als vogels. Het waren allemaal rode vogels, en we vlogen in zwermen. De rode vogels vlogen van elkaar weg en andere rode vogels kwamen ervoor in de plaats. Ik kon het ook van een afstand bekijken, alsof ik ergens anders was. Ook de zee was rood en woest, in de hoogzomer. Ik kon ook het bootje zien van de koster. En was ik dat, en de perverse jongeman ? Het leek er wel op. Ik was van mezelf weggescheurd leek ik wel, maar toch ook zo diep verbonden.

Ik snakte naar adem. Theologie, theologie had ik nodig. Dat was het enige leven. Daarin was het enige boek. Ik had het

nodig. Buiten de theologie was er geen leven. De rode vogels vliegen door een gat in de lucht tot de rode bol. De rode bol was teruggekomen.

Ik snakte naar adem en werd meegezogen. In de rode bol vond ik wat adem. Ik vroeg me af hoe iemand hierbuiten zou kunnen leven. Het leek onmogelijk. Ik zag meer en meer vogels binnenkomen, en ze gingen ook weer weg. Ik vloog met ze mee. Ik voelde me opgeladen door de rode bol, alsof de rode bol in me was.

Na een tijdje begon ik weer naar adem te snakken, maar ik kon de rode bol niet vinden. Ik moest er gewoon voor zorgen dat ik bij de rode vogels bleef. Ik merkte dat als ik dichter bij hen was dan had ik meer adem. Maar ze vlogen zo snel, en zo verward, zo chaotisch. Ik moest hun vluchtroutes leren kennen. Soms dwaalde ik af, en dan ging het verkeerd, maar op andere momenten had ik de smaak te pakken, en leek het wel vanzelf te gaan. En de wind hielp ook, die duwde me in de juiste richting.

Oh, dit was het leven.
Ik voelde het water door me heenstromen.
Alsof de rode zee in mij was.
De rode zee was woest en onstuimig.
Droomde ik ?
Ik zag de vissen in de zee, en de vissersboten, met daarop de amazones.
En aan de kanten van de zee was alleen wildernis.

Ik zag geen steden of dorpen meer, maar wel rivieren in de wildernissen.
Ik zag de kampen van de amazones.
En ik dacht aan de theologie.
Nee, ik kon niet meer afstandelijk blijven naar de theologie.
Ik moest het binnengaan en doorgronden, dieper en dieper.

Ik riep naar de amazones, maar ik was maar een vogel.
Wel liet ik een rode veer tot hen vallen, en een stukje papier waarop ik eens een stukje uit het enige boek had geschreven.
Toen vloog ik weer verder.

En ik werd wakker als van een vreemde droom. En er waren vrouwen om me heen die ik niet kende. Ze hadden riemen om hun lichaam.
En de vrouw die het dichtst bij be stond, bij mijn bed, sprak over de theologie van de zee.
De zee laat alles los, en is toch verbonden, wat het leven is.
Ik haalde diep adem.
God is de zee, sprak ze.
Ik vroeg me af waar ik was.
Ik was op Orion.
We waren aan de hemelse zee.
Er was hier ook een oorlog gaande.
Ik had heel lang geslapen.
Ik was verwond in de oorlog.

Ik had de zee nodig, de theologie van de zee, daartoe moest ik ontwaken.
De vrouw met de riemen zou me onderwijzen.

Ze zei dat ik door een vis was gegrepen.
Daardoor had ik mijn geheugen verloren.
Het moest nu weer langzaam terugkomen.
Het was een hele strijd.
Het was een oorlog om de ziel, een oorlog om het geweten,
en om het verstand.
Telkens weer gleden er zielen weg in de oorlog,
om als rode vogels uit elkaar te gaan.
We konden ons aan niets vasthouden.
We waren deel van de zee.

Ik moest ontwaken tot de zee-theologie.
Dit was het leven, het eeuwige leven.
Het enige boek had het er veel over.

Oh, de zee, wat hield ik van de zee.
De zee gaf zicht.

De zee hief mij op,
de golven werden rood,
en tot rode vogels.

Zo vlogen wij heen en weer,
van vergetelheid tot herinnering.

De rode vogels verspreidden hun veren,
en zij die de rode veren hadden gevonden waren het geheim
van de vissersboten op zee,
het geheim van de vissersdorpen.

De zee ademde in mij.
Ik kon het niet uitleggen en het niet begrijpen,
maar de vrouw met de riemen onderwees mij.
Ik moest ingeleid worden tot de geheimenissen van de Orionse zee.
Ik moest wedergeboren worden in de zee,
en de zee moest wedergeboren worden in mij.

Het stormde en onweerde, en er was veel regen.
Er was een grote oorlog.

Hoofdstuk 8.

Ik zag de vissers met hun netten, waarop het natuurlicht weerkaatste.
Er was een mensenaap die kon spreken, die ik ergens tussen de stad en de natuur tegenkwam.
Hij sprak over de lucht en de wildernis, dat er zoveel geheimen waren die de mens nauwelijks kende.
Ik vroeg of er meerderen van hem waren.
Hij sprak dat de wildernis er vol van was.
Ik was blij hem te ontmoeten.

Hij sprak over de bibliotheken, de opvangcentrums, de woede ook.
De woede dreef de mens voort.
Het was een verzamelwoede, een studiewoede.
De mens wist dat de mens te weinig wist, zo op zichzelf, en wilde daarom ontwaken, anderen ontmoeten, om de puzzel klaar te krijgen.
Ik was blij met hem.
Hij was zo intelligent.
Hij sprak honderduit over allerlei dingen en zaken.
Ik keek naar zijn mond, naar zijn hoofd.
Het was iets hariger dan een mens.
Hij was een mensenaap, een Orionse mensenaap, die gewoon kon spreken.
Hij zei dat hij zich vaak afgezonderd hield.
Dat was voor de rust.
Rust was belangrijk, sprak hij, want de mens deed teveel, en werd zo in de verkeerde richting geleid, door alle haast.
Maar er was een woede, een woede om richting te vinden.
Die woede was rood. Die woede stond op exploderen.
Die woede kon gevaarlijk zijn, en daarom moest de woede getemperd worden door angst en depressie, en ook veel eenzaamheid. Zo zou de mens richting vinden.
De mens was te gespierd, te opgeblazen, vooral de mannen.
De vrouwen moesten wel groot zijn, omdat zij hun kinderen moesten voeden en beschermen, in de baarmoeder. Die baarmoeders waren nat en donker, en haar heupen breed.
Voor bescherming. Voor bescherming, zei hij telkens.
De man was te opgeblazen.
De man moest zijn als gekrookt riet.

Ik keek hem aan. Ik wist dat hij de waarheid sprak.
Hij zei dat ik hem eens gered had, in een droom, door een rode veer.
Hij had mijn veer gevonden, en daarom spraken we.
Ik vroeg me af hoe lang het contact zou standhouden.
Hij vertelde me dat hij door piraten was gepakt en opgesloten werd gehouden, en dat hij voor de piraten moest werken.

Ik sprak over het vissen, dat we veel moesten vissen.
Vissen in het verleden. God is het loon.
Wij zijn vissers, vissers van kennis.

Ik wilde theoloog worden, maar ik was het al.
Ik wilde een brug bouwen tussen theologie en de visserij, maar die was er al.
Overal waren opvangcentrums die aan elkaar verbonden waren.
Er waren lange gangen.
Het liep ook door de natuur heen, door de wildernissen.
Ook hadden zij bibliotheken en scholen.
De gevangenissen liepen hier in over.
De mens moest richting vinden.

Er waren ook gevaarlijke mensenapen.
Zij werkten met de piraten.
Zij waren stil, vanwege onverschilligheid.
De stilte was hun dodelijke wapen.
Mensen moesten maar vergeven, terwijl zij hun misdaden konden uitoefenen.

Zij waanden ook dat ze theologen waren, maar het was hun dekmantel.
Het ging hen om geld en macht.
Ze werden rijkelijk door de piraten beloond.
Ik had even het gevoel dat ik niet kon ademhalen.
De mensenaap vertelde er wat verhalen over.
Ik werd er kortademig van.
Ik herkende het.
Ik kon hem zo goed begrijpen.

Het was oorlog,
dat was wel duidelijk.
Maar ik moest ontwaken.
Ik had een woede om te ontwaken.
Ik voelde me zo machteloos.
De mensenaap vertelde dat we veel konden doen.

‘Wat kunnen we doen ?’ vroeg ik.
Hij begon wat liedjes te zingen en opsommingen te maken.
Het was alsof hij lijstjes aan het doornemen was, boodschappenlijstjes.

Ik keek hem aan.
Weer was ik blij dat hij er was.
Door hem had ik contact met de wildernis.

Ze vreesden de stad Belzeham ergens aan de rand van de wildernis.
Er waren daar torens. De stad was ommuurd en buiten de muren waren wat torens op een heuvel.

Er scheen daar een heksenhoofd te regeren wat rondvloog.
Het was als een afgehakt hoofd van een vrouw met lang haar.
Ze zou mensen tot waanzin drijven, tot gekte.
Ze zou mensen drijven tot moord of zelfmoord.

Hier was waar de Ezausladder naartoe leidde.
Ik moest er doorheen. Ik moest de torens op.
Ik had geen idee waarom.

Het werd de ergste strijd van mijn leven.
Zij was wat ik nog niet wist.
Het waren allemaal fragmenten.
Zij was het verloren geheugen wat tot monsterlijke vormen was gekomen.
Daarom was zij heks.
Ik moest ontwaken van deze nachtmerrie.

Ik moest er helemaal alleen naartoe.
Niemand ging met me mee.

Ik probeerde de trap van de eerste toren op te gaan.
Maar het heksenhoofd begon me naar beneden te zuigen.
Het was er stil, koud, afgelegen, eenzaam, dor.
De muren leken op instorten te staan.
Wat moest ik hier doen ?

De heks deed alsof ze mijn moeder was,
en de muren die op instorten stonden deden alsof ze mijn vader waren.
Waarom was ik hier naartoe gegaan ?

Er was een wind in mijn hoofd.
Ik wilde dood.
Het maakte me krankzinnig.
Dit was zware hekserij.
Ik strompelde de trap op en keek omhoog, het trappenhuis in.
Wat moest ik hier ?
Ik wilde terug, maar toen wilde ik doorgaan.
Dit was immers de Ezausladder.
Ik moest. Ik moest hier zijn.
Hier moest ik verder.

Ik voelde me een woesteling.
Ik had mijn schoenen uitgedaan, anders had ik het idee dat ik nooit verder zou kunnen komen.
Het heksenhoofd zoog aan mijn hoofd.
Ik greep naar mijn hoofd, en probeerde het heksenhoofd weg te slaan, maar niets hielp.
Ik hoorde de muren kraken.
Ik zag al barsten in de muur.

Ik klamde me vast aan de trapleuning.
Ik had anders het idee dat ik zou vallen.
Toen ineens greep een wind me en begon me naar boven te sleuren.
Het sleurde me een zaaltje in boven in de toren, waar allerlei mensen waren die weenden.
Ze klaagden en zuchtten.
‘Waar ben ik ?’ vroeg ik.
‘De heks voedt ons medicijnen,’ snikte een vrouw.
‘Waarom ?’ vroeg ik. ‘Nee, komt ze hier ?’

‘Ze kan hier niet komen, maar we kunnen niet weg,’ zei iemand anders.
‘Als we naar beneden gaan voedt ze ons, en ook medicijnen.’

Ik keek uit het raam maar het was te stijl.
‘Ik heb een gave,’ zei ik. ‘Ik verander soms in een rode vogel.’
Ze keken naar me met wat verheuging en hoop.

Uiteindelijk heb ik ze één voor één meegenomen door het raam
De heks was woedend, en de toren begon in te storten.
De muren begaven het.

Ik ging toen naar de tweede toren waar ik met de woedende heks te maken kreeg.
Ze beet me verschrikkelijk, en ik vloog verwond naar boven.
Ik bloedde hevig, maar er leek maar geen einde te komen aan de trappen.
Ik begon moe te worden en was bang dat ik zou neerstorten.
Het heksenhoofd vloog achter me aan.
Ze wilde me nog een keer bijten.
Dat zou ik niet overleven.
Ik sloeg haar hard en snel met mijn vleugels.
Ze krijste.
Ik zou niet ver komen volgens haar.
Ik moest terug.
Het ging niet goed met mij.
Ik begon duizelig te worden en dubbel te zien.
Ik was aan het einde van mijn krachten.
Maar de heks zat achter me aan, dus ik kon niet terug.

Opeens kwam er weer een wind die me opnam,
net zoals de vorige keer.
De wind stroomde hard.
Het ging ook heel snel.
Ik ging toen over een snelheidsgrens heen, en toen zag ik licht in de verte.
Het was alsof deze kamer in de lucht zweefde.
Het was alsof het los was van de toren.
In de kamer waren mensen die feest vierden.
Ik was weer in mijn eigen gedaante.
Er zaten nog wel wat rode veren in mijn haar,
maar dat viel niet op tussen deze feestende mensen.

‘Wat is het voor feest ?’ vroeg ik.
Ze hadden de heks overwonnen, zeiden ze.
Ik zei dat de heks nog beneden was.
Ja, zeiden ze, maar wij zijn hier.
We zijn los van de toren door ons lijden.

Ze verwelkomden mij ook, maar ik zei dat er nog andere torens waren.
Dat kon hen niet schelen. Het was immers feest.
Ik was niet overtuigd. Iets klopte er niet. Deze mensen leken dronken.
Ik was nog steeds duizelig.
De kamer leek me ook niet stabiel.
Het was alsof de kamer elk moment naar beneden kon storten.

‘Luister,’ zei ik. ‘Ik heb een gave. Ik ben een rode vogel. De heks is nog niet overwonnen, en er zijn meerdere torens. De

kamer lijkt onstabiel en op instorten. Ik kan jullie door het raam meenemen naar beneden.’

Maar ze begonnen me uit te lachen. Er was wel een klein jongetje die wel in me geloofde en vroeg of hij meemocht. Ik ben toen naar het raam gelopen, en hij liep met me mee. Ik veranderde toen weer in een rode vogel, en vloog met hem door het raam naar beneden. Ik bracht hem toen naar de anderen die ik had gered. Ik zag de kamer boven de toren naar beneden storten op de toren, al brandende, en de toren begon ook te branden. De heks was razend.

Ik moest direct naar de derde toren toe, want de heks dreigde ook die toren in de brand te zetten. Ik vroeg me af hoe ze dat zou doen, of dat het maar woorden waren. Ik was nog steeds verwond, maar ik had geen andere keuze. Ik snelde op de toren af en rende weer naar boven. Ik zag de muren al branden, maar ik had het gevoel dat ik dit moest doen. ‘Te laat !’ schreeuwde de heks. Ik veranderde weer in een rode vogel en vloog vliegensvlug naar boven. Hier brandde de toren nog niet. Ik kwam weer in een torenzaaltje, terwijl ik weer in mijn eigen gedaante was.

Er was hier een man. ‘Zag ik jou niet net van een rode vogel in een mens veranderen ?’ vroeg de man verbaasd. ‘Dat kan wel kloppen,’ zei ik. ‘De toren staat in brand. Ik ben hier om u te redden.’

Plotseling kwam het heksenhoofd binnen. Die was ook brandende en probeerde zich op ons te storten. Ik duwde de

man opzij, en trok hem mee naar het raam. Ik begon al in een rode vogel weer te veranderen. De heks was akelig dichtbij, en ik sloeg het brandende heksenhoofd telkens weg met mijn vleugels, maar ik begon al te branden. Ik dacht dat het het begin van het einde was, maar door mijn snelle bewegingen wist ik het vuur weer uit te doven, en vloog toen met de man weg door het raam. Het heksenhoofd zat nog steeds achter ons aan, en het brandde nog steeds. ‘Nee, nee !’ riep ik. Ik was in een doodsstrijd. Ik woelde in mijn bed in Sint-Oedenrode, al zwetend. ‘Nee, nee !’ riep ik weer. Mijn vrouw had me inmiddels in haar armen genomen, en ik voelde haar warme lichaam. ‘Heb je een nachtmerrie gehad ?’ vroeg ze warm. Ook mijn dochtertje stond toen in de deuropening van de slaapkamer. ‘Brand in Friesland !’ riep ze.

Mijn vrouw knuffelde me, en knuffelde toen ook ons dochtertje. ‘Volgens mij hebben jullie beiden eng gedroomd,’ zei mijn vrouw.

‘Ja,’ zei ons dochtertje toen. ‘Het was heel eng.’

Ik keek op de klok. Het was nog heel vroeg. Met z’n drieën zijn we toen nog even doorgeslapen.

Einde

VAN DEZELFDE UITGEVER :

1. ZOMBIE WERELD TRILOGIE - 2018-2025

Over een wereld die steeds meer tot zombie wordt, en waar de laatst overgebleven mensen moeten vechten om ook niet zelf tot zombie te worden, maar in dat gevecht is er dus het gevaar van overgebruik van de wapens, waardoor je ook weer tot zombie zou kunnen worden, dus daarom zijn er ook weer wapens die beveiligingen daartoe hebben.

---

2. HET PLUMARES MYSTERIE - 2018

David had zich onderworpen aan God, maar de Psalmen staan vol met klachten dat hij onderworpen was aan de vijanden. Waarom laat God dit soms toe ? God is de oneindige kennis. We gebruiken dit woord God vanwege de taal. De vijand had een heleboel van de oneindige kennis gestolen, waardoor David God eigenlijk niet goed kende. Er ontbraken delen van God. Vandaar dat hij eerst aan de vijand onderworpen moest zijn, omdat dit cryptisch gezien weer delen van God waren.

---

3. DE CALVIJN CODE - 2017

Authentieke sieraden en andere duurzame kunstwerken zijn het resultaat van lange en zware gevechten. De kunstenaar is geen tovenaar, maar een arbeider, een soldaat. Ook is de kunstenaar een ontdekkings-reiziger en een archeoloog. Wie geen geduld kan en wil opbrengen moet zich niet bezig houden met kunst. Kunst is sterven en weer tot leven komen door het rangschikken van de dood, de elementen van de onderwereld. Het is voor hen die houden van de diepte door alles heen. Juist in de wildernis krijgen we hier ervaring mee.

---

4. DE INDIA CODE - 2017/18

De diepere lagen en talen van de oude bijbel besproken. De oude bijbel verklaard vanuit het Egyptisch en het Sanskrite.

---

5. RAGNAROK ONTSLUIERD - 2020

Al vele eeuwen buigen geleerden hun hoofd over het ragnarok mysterie, maar de sleutel ligt verborgen. De viking met zijn gehoornde helm heeft het gouden kalf overwonnen. Alleen de viking, oftewel de vuking, hij die het beloofde land, Vuk, heeft gevonden, kent de sleutel.

Oh hoe de vukingen het land vuk bezingen in hun psalmen, maar gij hebt het niet verstaan, niet gehoord en niet gezien, want deze dingen zijn voor aardlingen verborgen.
Al vele eeuwen buigen geleerden hun hoofd over het ragnarok mysterie, maar is er een verborgen of ontbrekende sleutel ? In dit boek worden de sleutels besproken, want je komt niet zomaar tot de geheimen van het ragnarok.

---

6. DE AMERIKA BRUG - 2018

De Amerika Brug betekent de exegese van de Amerikaans-Europese geschiedenis, en wordt in dit boek ook in de buitenaardse context besproken, de ruimere context. Je komt er niet als kolonist, want die zullen vergaan in de oceaan, maar je komt er als een wilde, oftewel als een natuurmens. Je komt niet zomaar tot de geheimen van Amerika. Eerst moet je diep het Oosten ingaan voor de juiste fundamenten, waar het onderwijs ook over gaat. Je wordt geen wilde natuurmens als je nog in de stad blijft pronken. Amerika is een beeld van het oorspronkelijke paradijs. Diep in de natuur mag de mens terugkomen tot de oorspronkelijke paradijselijke bronnen, in het oorspronkelijke indiaanse Amerika.

---

7. DE BOEKENSLAGERIJ - 2018

Dokter, dokter, kom niet te dichtbij, want dan zul je ziek worden zoals ik ben, en het verschil tussen dokter en patient zal er niet meer zijn. Tussen spoken en mensen is de wereld van het denken, de wereld tussen slapen en waken, tussen het nu en de geschiedenis, daar waar de boekenslager ijverig en onverbiddelijk slacht.

TWEEDE BIJBEL SUPERMARKT
2025